

Jatkuvan oppimisen indikaattorit

Jatkuvan oppimisen parlamentaariselle ryhmälle 2022

Sisällys

Johdanto	4
Avainindikaattorit	5
Jatkuvan oppimisen indikaattorit	9
1 Yksilö	9
1.1 Työikäisten osaaminen ja taidot.....	9
1.2 Työikäisten osallistuminen jatkuvaan oppimiseen	13
1.2.1 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: edellisen 4 viikon aikana	14
1.2.2 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: edellisen vuoden aikana	16
1.2.3 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus	20
1.2.4 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: muu kuin tutkintoon johtava työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella	33
1.3 Työikäisten motivaatio kouluttautua	35
1.3.1 Koulutustarve.....	35
1.3.2 Koulutusaikomukset	38
1.3.3 Osallistumisen esteet	39
2 Työelämä	42
2.1 Työssä oppiminen sekä osaamisen ja ammattitaidon kehittäminen	42
2.1.1 Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta	42
2.1.2 Palkallisesti koulutukseen osallistuminen	44
2.1.3 Koulutukseen käytetyt työpäivät.....	45
2.1.4 Työssä opiskelu	46
2.2 Osaamisen johtaminen.....	47
2.2.1 Työpaikalla vaikutetaan osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen.....	47
2.2.2 Työsuorituksen ja pätevyyden arviointi järjestelmällisesti	48
2.2.3 Työpaikalla työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita	49
2.2.4 Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet	49

2.2.5	Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun työn vaatiman taidon puuttuminen	51
2.2.6	Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa olevat työttömät ja työnhakijat.....	53
3	Tarjonta ja resurssit.....	55
3.1	Jatkuvan oppimisen koulutusmuotoihin ja työkäisten tutkintokoulutukseen kohdentuva rahoitus	55
3.1.1	Arvio ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutukseen tarkoitetun laskennallisen rahoituksen kohdentuminen työkäisille	57
4	Yhteiskunta.....	59
4.1	Työkäisen väestön työllisyysaste	59
4.2	Työkäisen väestön koulutustaso ja sen muutos	60
4.2.1	Työkäisen väestön koulutustaso	60
4.2.2	Tutkintokoulutuksen uudet opiskelijat suhteessa väestöön.....	62
4.2.3	Uusista tutkinto-opiskelijoista koulutustasoaan nostavat	63
4.3	Aikuisten käyttämät opinto-sosiaaliset etuudet.....	65
4.3.1	Opintoraha ja -laina	65
4.3.2	Aikuiskoulutustuki	66
4.3.3	Työttömyysetuudet osaamisen kehittämiseen	71
	Jatkovalmistelu ja kehittämistyö.....	73
	Osaaminen ja motivaatio.....	73
	Kohtaanto	73
	Työssä tapahtuvan oppimisen ilmiön tarkempi arviointi	74
	Räätälöityjen koulutustuotteiden tarjonta	74
	Nopeavaikutteisten toimien vaikuttavuus.....	75

Johdanto

Parlamentaarisella jatkuvan oppimisen uudistuksella vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Uudistuksen yhtenä tavoitteena on seurata jatkuvan oppimisen uudistukseen kytkeytyvien ilmiöiden kehitystä ja luoda arviointikehys jatkuvan oppimisen uudistuksen toimeenpanolle. Tähän muistioon on koottu parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen indikaattorit, joilla seurataan parlamentaarisen ryhmän asettamia tavoitteita.

Tarkoituksena on, että eduskunta seuraa jatkuvan oppimisen tavoitteiden saavuttamista vuosittain. Tiedot avainindikaattoreista ja niille asetetuista tavoitetasoista on koottu muistion alkuun. Avainindikaattoreiden lisäksi jatkuvaa oppimista tarkastellaan useiden muiden indikaattorien avulla. Indikaattorit tarkastelevat jatkuvaa oppimista yksilön, työelämän, tarjonnan ja yhteiskunnan näkökulmista.

Indikaattorit pohjautuvat olemassa oleviin tiedonkeruihin, joita ovat OECD:n kansainvälinen aikuistutkimus (PIAAC), Eurostatin aikuiskoulutus- ja työvoimatutkimuksen tilastot, Tilastokeskuksen tilastot mm. aikuiskoulutuksesta, työvoimasta, koulutuksesta, väestöstä sekä työ- ja elinkeinoministeriön työolobarometrin ja työnantajahaastattelujen tulokset sekä työnvälitystilastot, Suomen Yrittäjien PK-yritysbarometri, valtion talousarviot sekä Kelan ja Työllisyysrahaston tilastot. Käytettävissä olevien taustamuuttujien avulla tilannetta tarkastellaan myös eri ryhmien näkökulmista. Jatkuvan oppimisen indikaattoreiden tiedot ovat tässä muistiossa tiedot ovat uusimmat käytettävissä olevat tiedot. Pääosin tiedot ovat vuosilta 2019-2020.

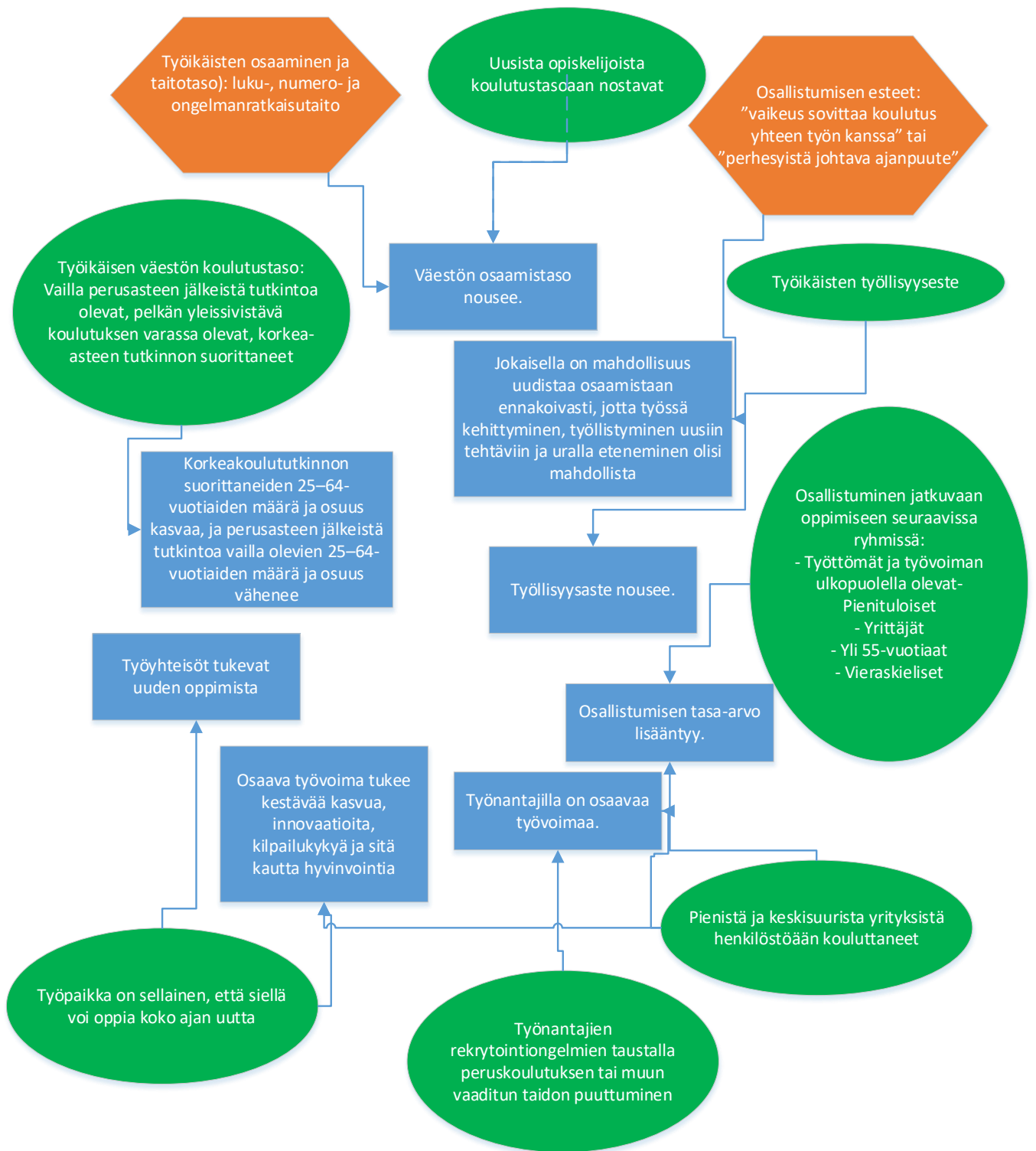
Osa indikaattoreista tullaan julkaisemaan opetushallinnon tilastopalvelu Vipusessa (vipunen.fi) vuoden 2023 aikana. Muistion loppuun on koottu, miten muuten indikaattoreita ja tiedonkeruita ollaan kehittämässä tai tullaan kehittämään jatkuvaan oppimiseen liittyvien ilmiöiden ja uudistuksen toimeenpanon seuraamiseksi.

Avainindikaattorit

Jatkuvan oppimisen avainindikaattoreiksi on valittu ne, joilla kyetään parhaiten seuraamaan uudistukselle asetettuja tavoitteita. Avainindikaattorit ovat:

1. Työikäisten osaaminen ja taidot (1.1): Lukutaito, numerotaito ja ongelmanratkaisutaito (*tieto saatavilla vain 10 vuoden välein*)
2. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta (2.1.1)
3. Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun vaaditun taidon puuttuminen (2.2.5)
4. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet (2.2.4)
5. Työikäisen väestön koulutustaso (4.2.1)
 - a. Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat
 - b. Pelkän yleissivistävä koulutuksen varassa olevat
 - c. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet
6. Uusista opiskelijoista koulutustasoaan nostavat (4.2.3)
7. Työikäisten työllisyysaste (4.1)
8. Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen ja uudet opiskelijat (1.2.2 ja 1.2.3), seuraavissa ryhmissä:
 - a. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat
 - b. Pienituloiset
 - c. Yrittäjät
 - d. Yli 55-vuotiaat
 - e. Vieraskieliset
9. Osallistumisen esteet (1.3.3): ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa” ja ”perhesyistä johtava ajanpuute” (*tieto saatavilla vain 5 vuoden välein*)

Seuraavalla sivulla olevaan kuvioon (kuvio 1) on hahmoteltu, miten indikaattorit liittyvät uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin. Sinisissä laatikoissa on jatkuvan oppimisen uudistuksen linjauksissa vision pohjalta asetetut tavoitteet. Vihreissä soikioissa on vuosittain päivittyvät indikaattorit ja oransseissa monikulmioissa harvemmin kuin vuosittain päivittyvät indikaattorit.

Kuvio 1. Avainindikaattorien kytkeytyminen uudistuksen tavoitteisiin

Vuosittain päivittyvien avainindikaattoreiden nykytila on koottu alla olevaan taulukkoon (taulukko 1). Tarkemmat tiedot indikaattoreista on kerrotty myöhemmin muistiossa.

Indikaattori	2018	2019	2020	2021	Tavoite 2030
Työkäisten työllisyysaste	78 %	79 %	79 %	79 %	85 %
Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet	58 %	56 %	58 %	52 %	70 %
Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla:					
- Peruskoulutuksen puuttuminen	69 %	70 %	71 %	68 %	50 %
- Muun vaaditun taidon puuttuminen	51 %	46 %	46 %	47 %	35 %
Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta ¹	83 %	83 %	85 %	84 % ¹	90 %
Uudet työkäiset opiskelijat seuraavissa ryhmissä: ²					
- Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tuntematon	19 %	19 %	12 % ²		30 %
- Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat (pl. opiskelijat ja eläkeläiset)	27 %	25 %	18 % ²		30 %
- 55-64-vuotiaat	6 %	6 %	6 % ²		10 %
- Yrittäjät	5 %	5 %	5 % ²		8 %
- Ulkomaalaistaustaiset	14 %	14 %	14 % ²		20 %
Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen edellisen 12 kk aikana, seuraavissa ryhmissä: ³	54 %				60 %
- Yli 55-vuotiaat	34 %				45 %
- Työttömät	29 %				40 %
- Työvoiman ulkopuolella olevat	48 %				60 %
Työkäisten koulutustaso:					
- Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat	15 %	14 %	14 %		10 %
- Pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa olevat	20 %	20 %	19 %		15 %
- Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet	41 %	41 %	41 %		50 %
Uusista työkäisistä tutkinto-opiskelijoista koulutustasoaan nostavat ⁴	58 %	56 %	53 %		70 %

Taulukko 1. Jatkuvan oppimisen vuosittain päivittyvien avainindikaattorien nykytila ja tavoitteet

¹ Työolobarometrissä tehtiin vuosien 2020 ja 2021 välillä muutos tiedonkeruussa, joten tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

² Uudet opiskelijat korkeakoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa (ml. muu kuin tutkintoon johtava koulutus ja muu kuin opetushallinnon alainen koulutus). Aikasarja muuttui vuodesta 2020, jolloin aineistoon tuli mukaan muu kuin tutkintoon johtava koulutus, joten tiedot eivät ole vertailukelpoisia aiempaan. Lähde: Tilastokeskus, Koski- ja Virta-tietovarannot

³ Tiedot vuodelta 2017. Vuodesta 2022 eteenpäin tiedot saadaan joka toinen vuosi.

⁴ Ammatillisen tai korkeakoulujen tutkintokoulutuksen vähintään 25v. uudet opiskelijat, joilla ei aiempaa vastaavan tai korkeamman tasoista tutkintoa

Uusien työkäisten (25-64-vuotiaat) opiskelijoiden tausta-aineisto laajeni vuodesta 2020 eteenpäin, joten aikasarja katkeaa vuosien 2019 ja 2020 välillä. Vuodesta 2020 eteenpäin tarkastelussa on mukana myös ne uudet opiskelijat, jotka aloittivat muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen. Tämä sisältää esimerkiksi valmentavan koulutuksen, muun ammatillisen koulutuksen, avoimen korkeakoulutuksen, erikoistumiskoulutuksen, opettajankoulutuksen ja osan korkeakoulujen täydennyskoulutuksesta. Aineisto kattaa vain julkisen hallinnon alaisen järjestämien toimijoiden tarjoaman koulutuksen, josta on saatavilla rekisteritietoa.

Kun huomioon otetaan myös muu kuin tutkintoon johtava koulutus, erityisesti tarkasteltavien ryhmien osuus uusista opiskelijoista laskee. Tämä johtuu erityisesti avoimen korkeakouluopetuksen uusista opiskelijoista, sille avoimen uusien opiskelijoiden osuus on lähes 67 prosenttia kaikista muuhun kuin kokonaiseen tutkintoon johtavan koulutuksen uusista opiskelijoista ja osallistujissa on paljon työllisiä ja opiskelijoita sekä korkeasti koulutettuja. Alla olevaan taulukkoon (taulukko 2) on koottu seurattavien ryhmien osuudet koulutustyypeittäin.

	Ammatillinen tutkintokoulutus (koko tutkinto)	Ammatilliset tutkinnon osat	Muu ei-tutkintoon johtava ammatillinen koulutus	Korkea-koulutus (koko tutkinto)	Avoin korkeakouluopetus	Muu ei-tutkintoon johtava korkeakoulutus
Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tuntematon	22 %	25 %	23 %	8 %	6 %	8 %
Vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa tai tuntematon	28 %	30 %	34 %	20 %	16 %	13 %
Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat (pl. opiskelijat ja eläkeläiset)	25 %	33 %	18 %	18 %	13 %	12 %
Yli 55-vuotiaat	6 %	13 %	13 %	2 %	6 %	8 %
Yrittäjät	7 %	7 %	3 %	4 %	4 %	3 %
Ulkomaalaistaustaiset	11 %	15 %	25 %	10 %	9 %	17 %

Taulukko 2. Seurattavien ryhmien osuudet uusista opiskelijoista koulutustyypeittäin vuonna 2020. Lähde Vipunen, Tilastokeskus.

Jatkuvan oppimisen indikaattorit

1 Yksilö

Ensimmäisenä jatkuvaa oppimista tarkastellaan yksilön näkökulmasta, niin työikäisten osaamisen, osallistumisen kuin motivaation kautta. Indikaattoreissa tarkastellaan koko työikäistä väestöä ja lisäksi kiinnitetään huomiota eri ryhmiin taustamuuttujien kautta. Tarkastelun kautta voidaan arvioida, nouseeko väestön osaamistaso ja lisääntykö osaamisen ja osallistumisen tasa-arvo.

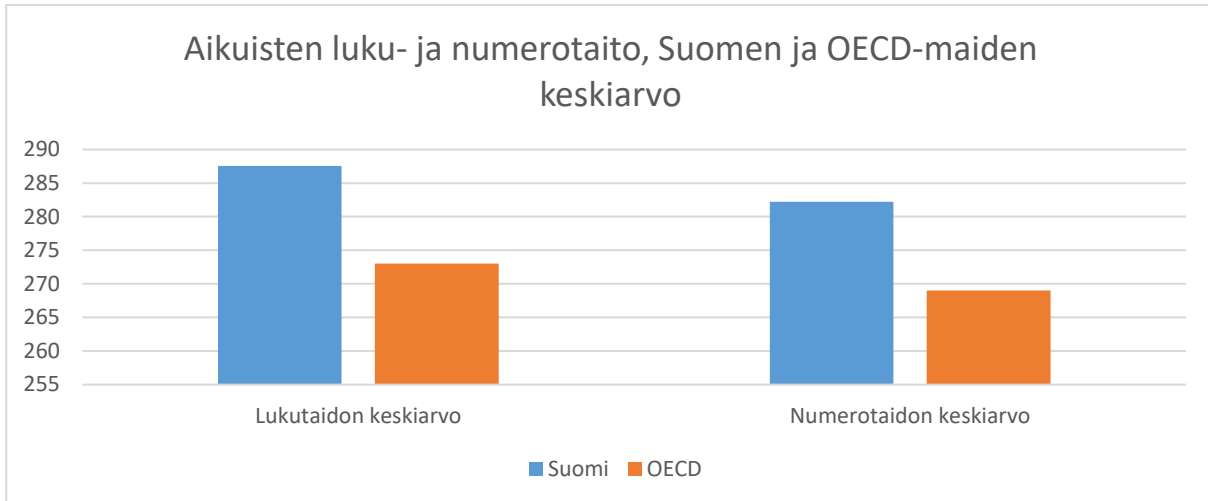
Tietoja on kerätty kansainvälisestä aikuistutkimuksesta (PIAAC), Tilastokeskuksen koulutustilastoista, Virta- ja Koski-tietovarannoista sekä niihin yhdistetyistä rekisteritiedoista, työnvälitystilastoista sekä aikuiskoulutustutkimuksesta.

1.1 Työikäisten osaaminen ja taidot

Työikäisten osaamisen ja taitotason aineistona on käytetty Kansainvälinen aikuistutkimuksen (PIAAC)⁵ tietoja. Tutkimuksessa arvioidaan kolmea aikuisten perustaitoa: lukutaitoa, numerotaitoa ja tietotekniikkaa soveltavaa ongelmanratkaisutaitoa. Käytännössä tutkimukseen osallistuneet aikuiset tekivät perustaitojen osaamista mittaavia tehtäviä. Jokaista perustaitoa arvioidaan asteikolla, jonka teoreettinen minimi on 0 ja maksimi 500 pistettä. Tutkimus tehdään noin 10 vuoden välein ja uusimmat tiedot Suomesta ovat vuodelta 2012. Uusi tutkimuskierros käynnistyi syksyllä 2022 ja ensimmäiset tulokset julkaistaan vuonna 2024.

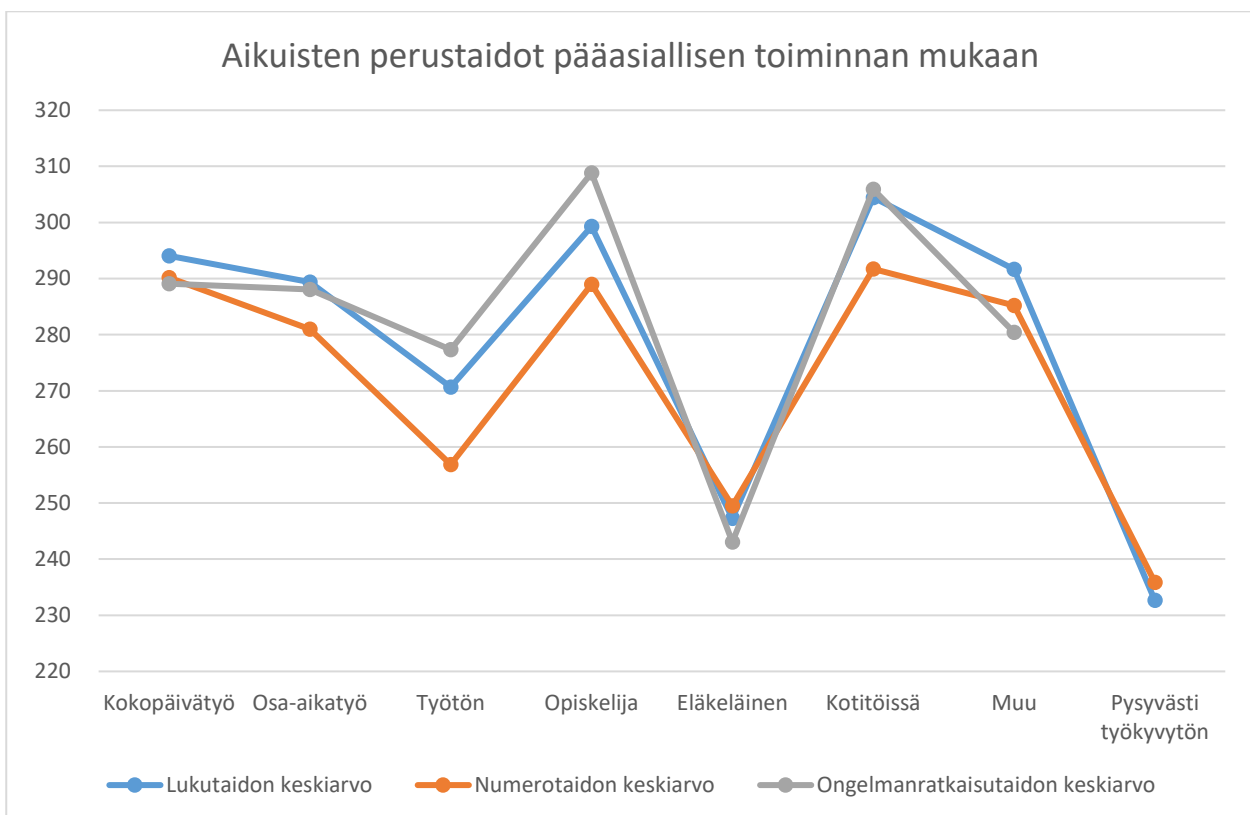
Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten aikuisten keskimääräinen luku- ja numerotaito on erinomainen. Suomessa lukutaidon keskiarvo on 288 pistettä, joka on 15 pistettä OECD-maiden keskiarvon (273 pistettä) yläpuolella. Suomessa numerotaidon keskiarvo on 282 pistettä, joka on 13 pistettä OECD-maiden keskiarvon (269 pistettä) yläpuolella. Suomalaiset pärjäsivät hyvin myös tietotekniikkaa soveltavassa ongelmanratkaisutaidossa, mutta siitä esitetä maakeskiarvoja, koska hyvin suurelle ja maittain vaihtelevalle määrälle henkilöitä ei voitu laskea suorituspistemäärää. Suomessa tutkimukseen osallistuneista ongelmanratkaisutaidon tehtävät tehneistä yhteensä 41 prosenttia sijoittui ylemmille suoritusasteille, joka on selvästi OECD:n keskiarvon (34 %) yläpuolella.

⁵ Kansainvälinen aikuistutkimus on aikuisväestön työ- ja arkielämän perustaitojen osaamista ja käyttöä arvioiva tutkimus, joka on osa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n aloitteesta käynnistettyä tutkimusohjelmaa Programme for the International Assessment of Adult Competencies. Tutkimuksen toteutuksesta Suomessa vastaavat Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos ja Tilastokeskus.

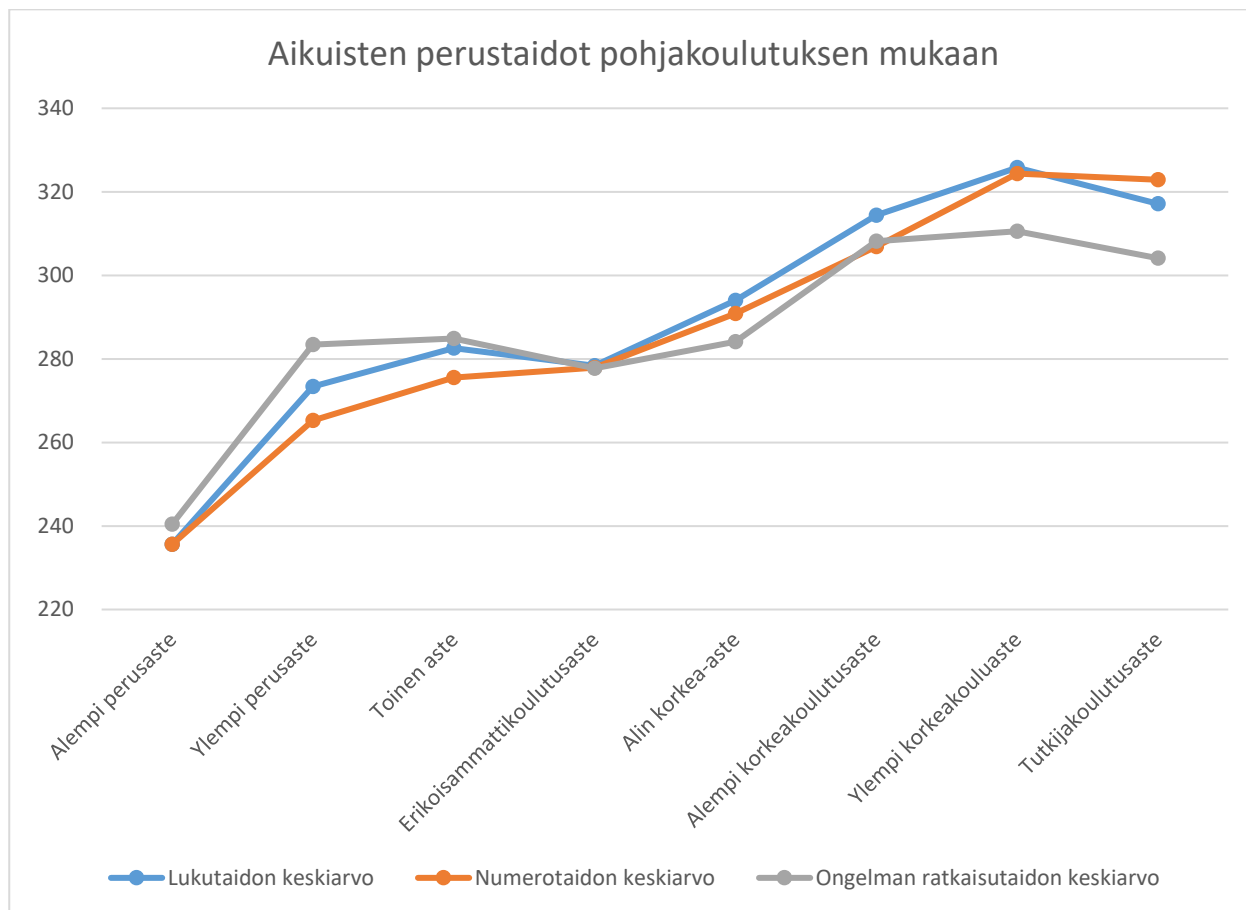
Kuvio 2. Aikuisten luku- ja numerotaito, Suomen ja OECD-maiden keskiarvo. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Suomalaisten perustaidoissa on kuitenkin selviä ryhmien välisiä eroja. Yksi merkittävä erottava tekijä on henkilön pääasiallinen asema. Kotitöissä olevat, eli perhevapaalla, kotitaloutta hoitamassa tai perheenjäsenistä huolehtimassa olevat, olivat luku- ja numerotaidoltaan selvästi parhaita. Opiskelijat taas olivat tietotekniikkaa soveltavan ongelmanratkaisutaidoltaan paras ryhmä ja luku- ja numerotaidoltaan he olivat toisena. Kokopäivätyössä olevien taidot olivat hieman osa-aikatyössä olevia parempia. Työttömien taidoissa oli työssä oleviin verrattuna puutteita, erityisesti numerotaidossa. Kaikista heikoimmat tulokset olivat eläkeläisillä ja pysyvästi työkyvyttömällä.

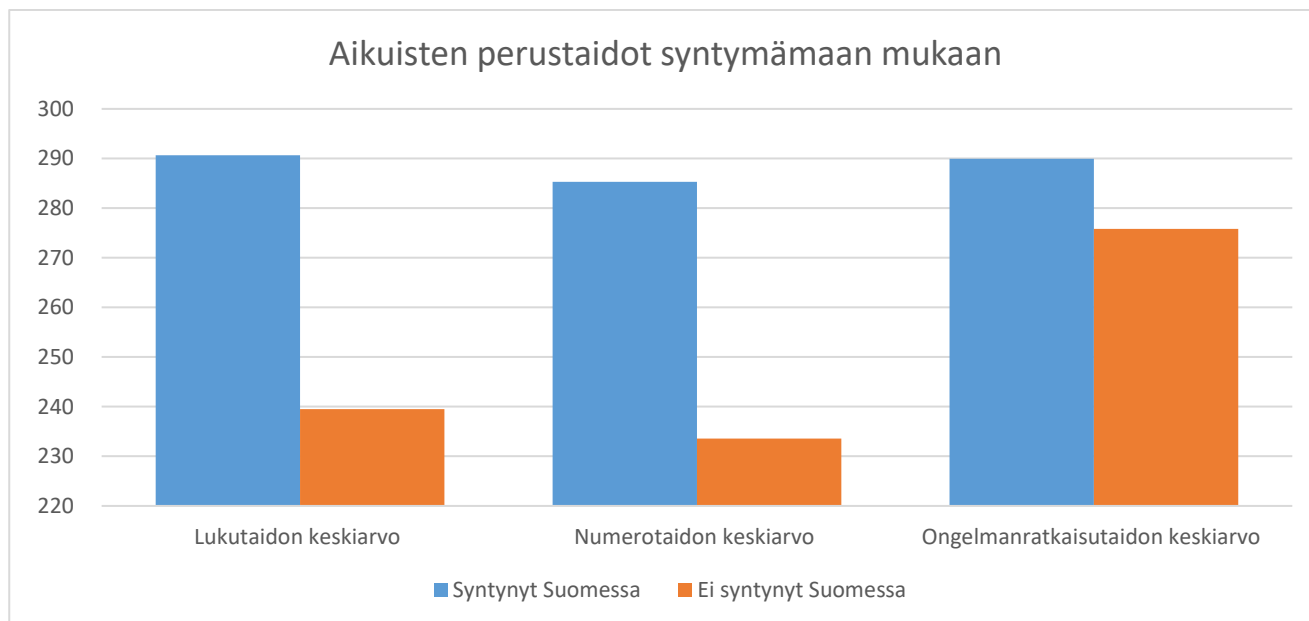
Kuvio 3. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo pääasiallisen toiminnan mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Toinen erottava tekijä on henkilöiden koulutustaso. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden pisteiden keskiarvo oli yli 300 pistettä kaikissa perustaidoissa, kun vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden tai erikoisammattikoulutusasteen suorittaneiden pisteiden keskiarvo oli lähempänä 280 pistettä.

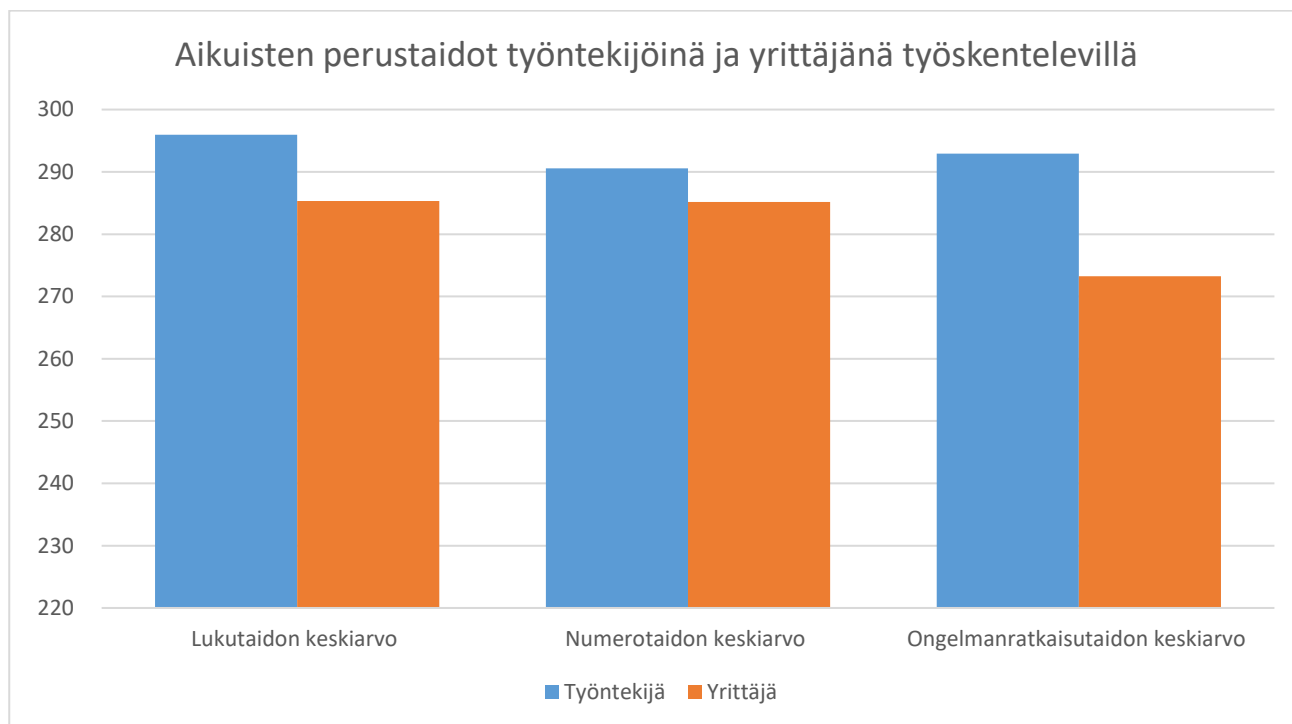
Kuvio 4. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo koulutustason mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Selviä eroja on myös Suomessa ja ulkomailla syntyneiden välillä. Suomessa syntyneiden taidot olivat erityisesti luku- ja numerotaidossa paremmat kuin ulkomailla syntyneillä.

Kuvio 5. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo syntymämaan mukaan. Lähde: OECD, PIAAC 2012

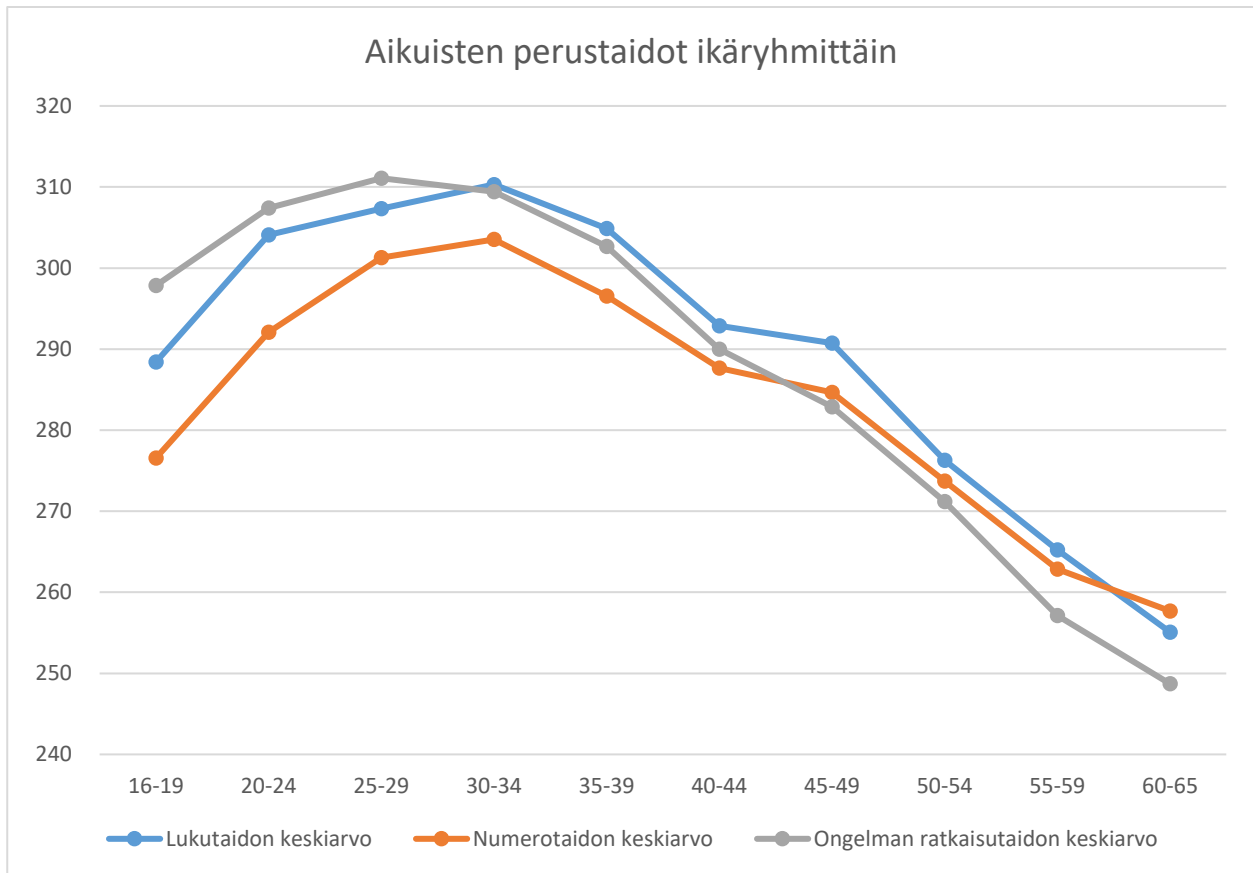
Yrittäjien perustaidot olivat keskimäärin työntekijänä toimivia heikommat etenkin tietotekniikkaa soveltavassa ongelmanratkaisussa.

Kuvio 6. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo työntekijöinä ja yrittäjänä työskentelevillä. Lähde: OECD, PIAAC 2012

Aikuisten perustaidoissa ikä oli yksi merkittävä taitojen hallintaan liittyvä taustatekijä. Ikäryhmien väliset keskimääräiset erot perustaitojen hallinnassa Suomessa ovat varsin suuria ja yleisesti ottaen parhaita

perustaidoiltaan ovat 25–34-vuotiaat. Kahden vanhimman ikäryhmän (55–64-vuotiaat) taidot olivat selvästi muita ryhmiä heikompia.

Kuvio 7. Aikuisten luku-, numero- ja ongelman ratkaisutaidon pisteiden keskiarvo ikäryhmittäin. Lähde: OECD, PIAAC 2012

OECD on tehnyt ennusteita osaamistason kehittämisestä vanhempien ikäluokkien korvautuessa uusilla ikäryhmillä, joiden osaamistason oletetaan olevan vastaava kuin viime otoksen nuorimmilla ikäryhmillä. Ennuste on tehty sillä oletuksella, ettei osaaminen vähenny ikääntymisen myötä ja että uusien ikäluokkien osaaminen on yhtä hyvää kuin aiemmin. Näillä oletuksilla voidaan olettaa, että seuraavassa tutkimuksessa aikuisten perustaidot ovat keskimäärin yli viisi, jopa kymmenen pistettä edellistä tutkimusta korkeammat.

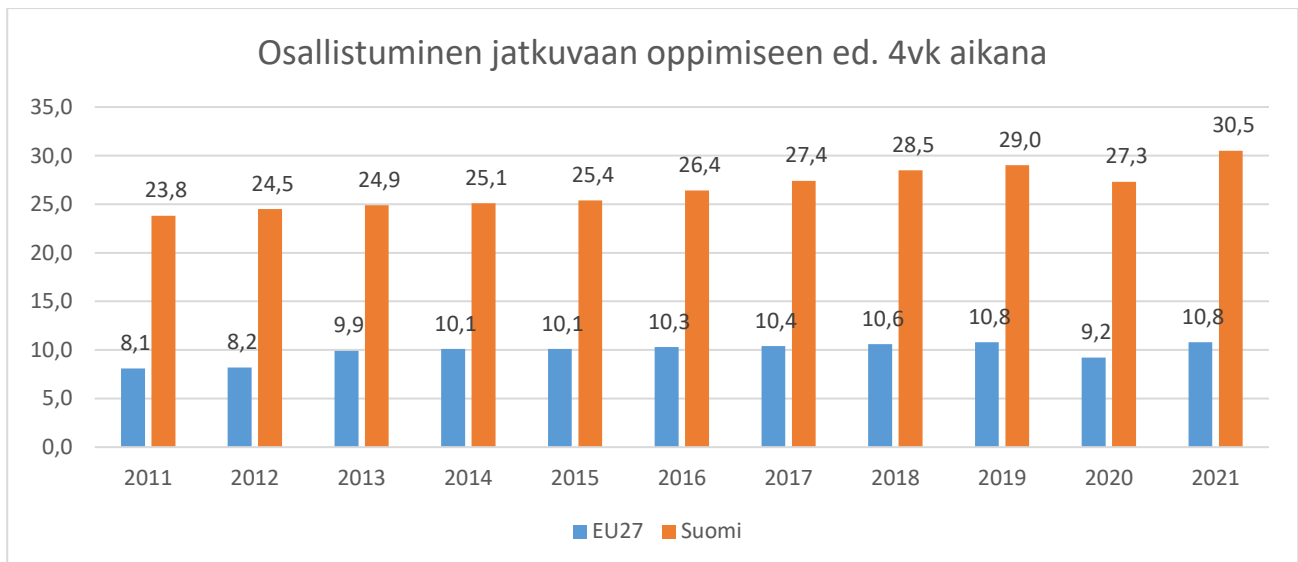
1.2 Työkäisten osallistuminen jatkuvaan oppimiseen

Työkäisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen tarkastellaan sekä tutkintokoulutukseen että muuhun koulutukseen osallistumisen kautta. Aineistona tarkastelussa on käytetty Eurostatin tilastoja, Tilastokeskuksen aineistoja, jotka perustuvat pääosin Koski- ja Virta-tietovarantoihin sekä aikuiskoulutustutkimuksen tietoa, joita on täydennetty muilla henkilö pohjaisilla rekisteritiedoilla. Lisäksi tausta-aineistona on käytetty työnvälitystilastoa.

1.2.1 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: edellisen 4 viikon aikana

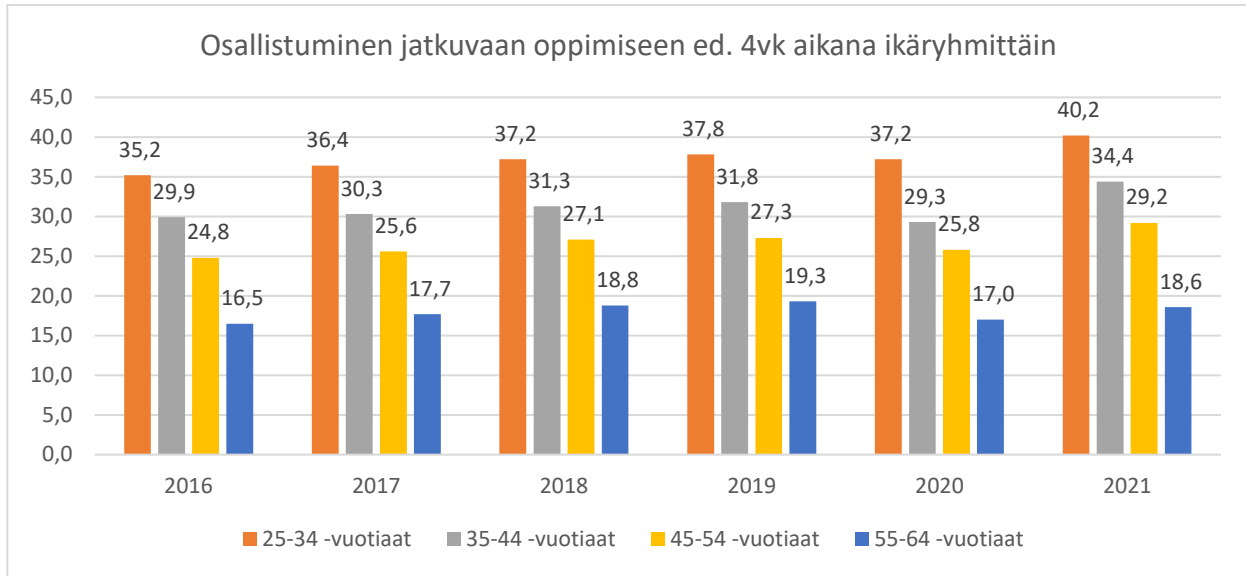
Työkäisten osallistumista jatkuvaan oppimiseen tarkastellaan kansainvälisesti kahdella eri indikaattorilla, joissa huomioidaan sekä formaali että non-formaali koulutus. Formaali koulutuksella tarkoitetaan osallistumista koulujärjestelmän antamaan koulutukseen, joka on säänneltyä. Non-formaalilla koulutuksella tarkoitetaan muuhun kuin koulujärjestelmän mukaiseen koulutukseen osallistumista. Esimerkkejä non-formaalista koulutuksesta on lyhyet kurssit, työnantajan järjestämä tai kustantama henkilöstökoulutus tai ammatillinen täydennyskoulutus.

Ensimmäisessä indikaattorissa 25-64-vuotiaiden osallistumistieto on kerätty työvoimatutkimuksessa vuosittain ja osallistumisen tarkastelujaksona on käytetty edellistä neljää viikkoa. Suomen osallistumistaso on korkea suhteessa Euroopan unionin maiden keskiarvoon. Vuonna 2021 osallistuneiden osuus oli 31 prosenttia, kun EU:n keskiarvo oli 11. Suomessa jatkuvaan oppimiseen osallistuneiden osuus on kasvanut tasaisesti vuodesta 2011 asti, mutta putosi ensimmäistä kertaa vuonna 2020. Vuonna 2021 osallistuneiden osuus nousi kuitenkin Covid19-pandemiaa edeltänyttä tasoa ylemmäs.

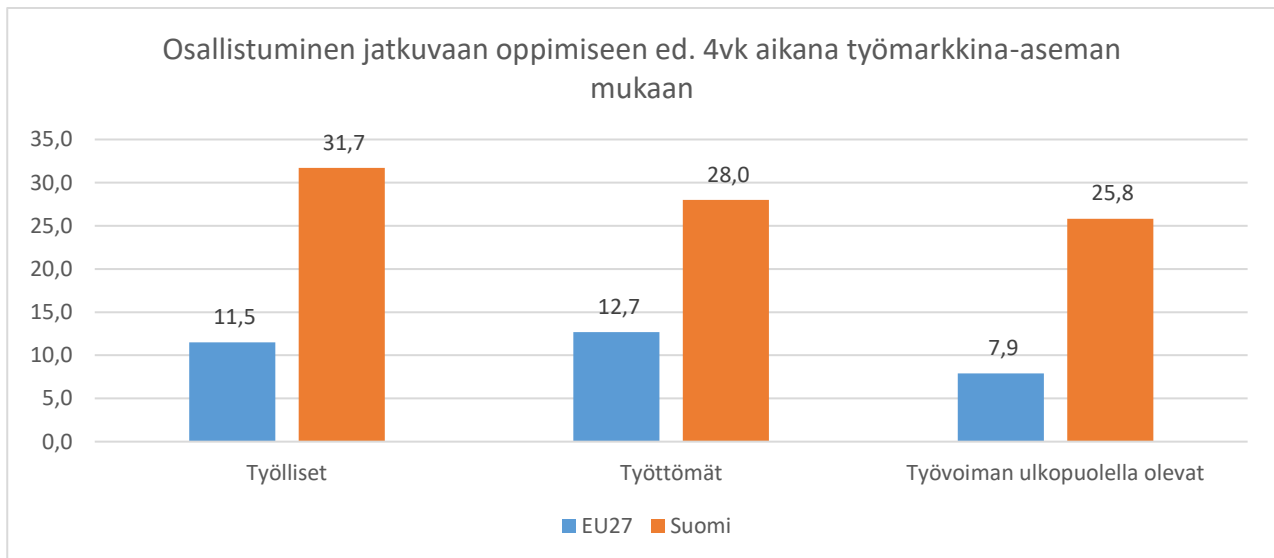
Kuvio 8. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen neljän viikon aikana Suomessa ja Euroopan unionin maissa vuosina 2011-2021. Lähde: Eurostat, LFS (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus).

Suomessa ikäryhmien välillä on merkittäviä eroja siinä, kuinka suuri osa on edellisen neljän viikon aikana osallistunut koulutukseen. Osallistujien osuus on vuosittain ollut korkein nuorimassa ikäryhmässä (25-34-vuotiaat) ja vuonna 2021 nuorimassa ikäryhmässä osallistumisaste oli yli 40 prosenttia. Osallistumisaste laskee, mitä vanhemmasta ikäryhmästä on kyse. Osallistujien osuus oli vuonna 2021 matalin vanhimmassa ikäryhmässä (55-64-vuotiaat) ollen vain 19 prosenttia.

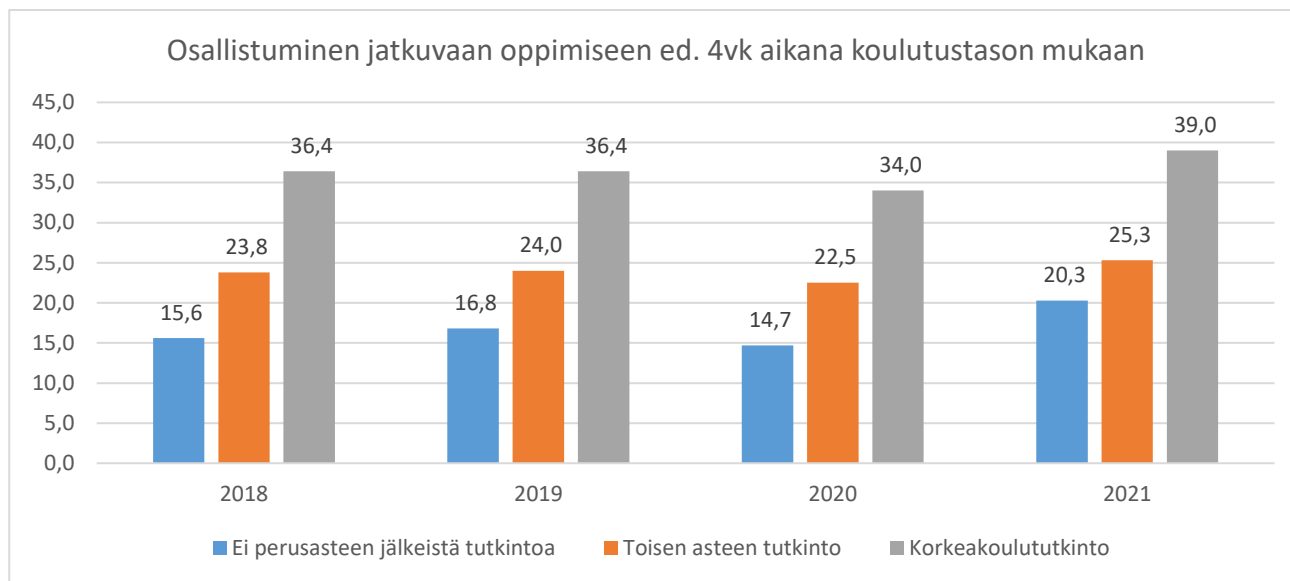
Kuvio 9. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen neljän viikon aikana ikäryhmittäin vuosina 2016-2021. Lähde: Eurostat, LFS (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus).

Myös eri työmarkkina-asemassa olevien osallistumisasteet eroavat toisistaan. Osallistumisaste oli selvästi korkein työllisillä (32 %) ja matalin työvoiman ulkopuolella olevilla (26 %). Aiemmin Suomessa työttömien osallistumisaste oli alhaisempi kuin työvoiman ulkopuolella olevilla, mutta vuonna 2021 työttömien osallistumisaste nousi merkittävästi 23 prosentista 28 prosenttiin.

Kuvio 10. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen neljän viikon aikana Suomessa ja Euroopan unionin maissa työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2021. Lähde: Eurostat, LFS (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus).

Osallistumisaste eroaa selvästi myös henkilön koulutustason mukaan. Korkeasti koulutettujen osallistumisaste on jatkuvasti ollut selvästi korkeampi kuin toisen asteen tutkinnon suorittaneilla tai vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla. Vuonna 2021 korkeasti koulutetuista 39 prosenttia oli edellisen neljän viikon aikana osallistunut koulutukseen, kun vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista osallistujien osuus oli 20 prosenttia.

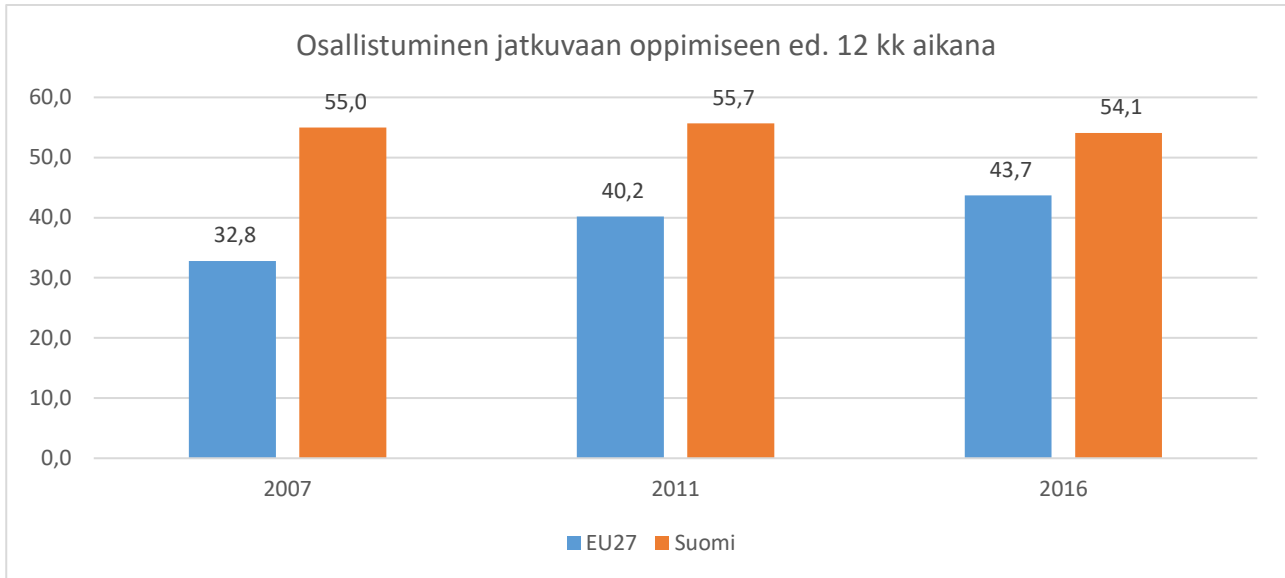

Kuvio 11. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen neljän viikon aikana koulutustason mukaan vuosina 2018-2021. Lähde: Eurostat, LFS (Tilastokeskus, Työvoimatutkimus).

Edellä esitetyn indikaattorin tarkastelujakson lyhyiden takia otos ei ole kovin edustava. Euroopan komissio on kuitenkin päättänyt, että vuoden 2022 tiedonkeruussa ja siitä eteenpäin tämän indikaattorin tarkastelujaksona tulee olemaan edelliset 12 kuukautta. Tietoa tullaan keräämään joka toinen vuosi ja ensimmäiset tulokset saadaan käyttöön vuonna 2023.

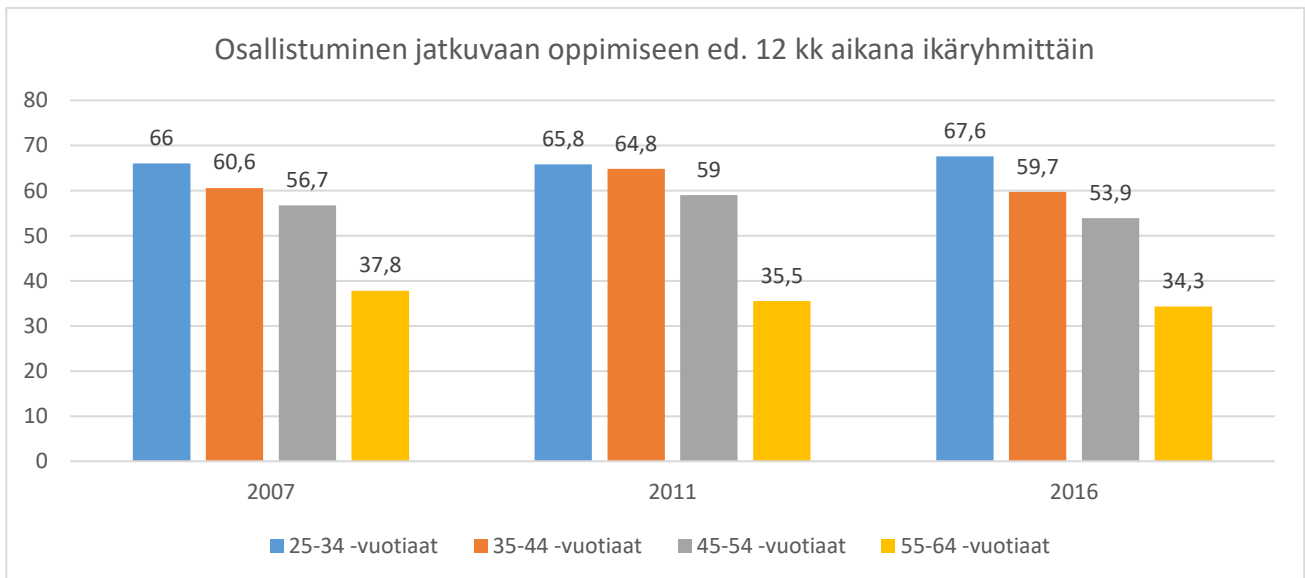
1.2.2 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: edellisen vuoden aikana

Toisessa indikaattorissa 25-64-vuotiaiden tieto osallistumisesta jatkuvaan oppimiseen on kerätty aikuiskoulutustutkimuksessa viiden vuoden välein ja tarkastelujaksona on käytetty edellistä 12 kuukautta. Myös tässä tarkastelussa Suomen osallistumistaso on selvästi korkeampi verrattuna Euroopan unionin maiden keskiarvoon. Vuonna 2016 osallistuneiden osuus oli 54 prosenttia, kun EU:n keskiarvo oli 44 prosenttia. Suomessa jatkuvaan oppimiseen osallistuneiden osuus on pysynyt 55 prosentin tasolla vuodesta 2007 lähtien, kun taas EU:n keskiarvo on tasaisesti noussut.

Kuvio 12. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana Suomessa ja Euroopan unionin maissa vuosina 2007, 2011 ja 2016. Lähde: Eurostat, AES (Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus).

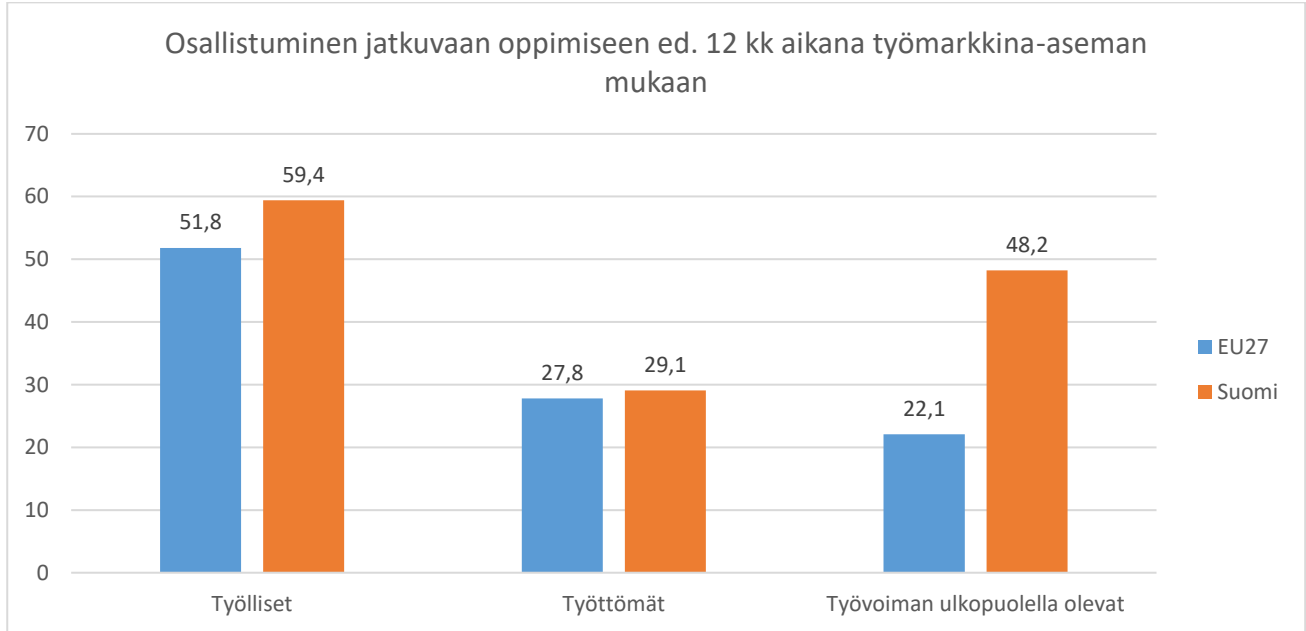
Myös 12 kuukauden tarkastelujaksolla ikäryhmien välillä on merkittäviä eroja siinä, kuinka suuri osa on osallistunut koulutukseen. Osallistujien osuus oli vuonna 2016 korkein (67 %) nuorimmassa ikäryhmässä (25-34-vuotiaat) ja matalin (34 %) vanhimmassa ikäryhmässä (55-64-vuotiaat).

Kuvio 13. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana ikäryhmittäin vuosina 2007, 2011 ja 2016. Lähde: Eurostat, AES (Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus).

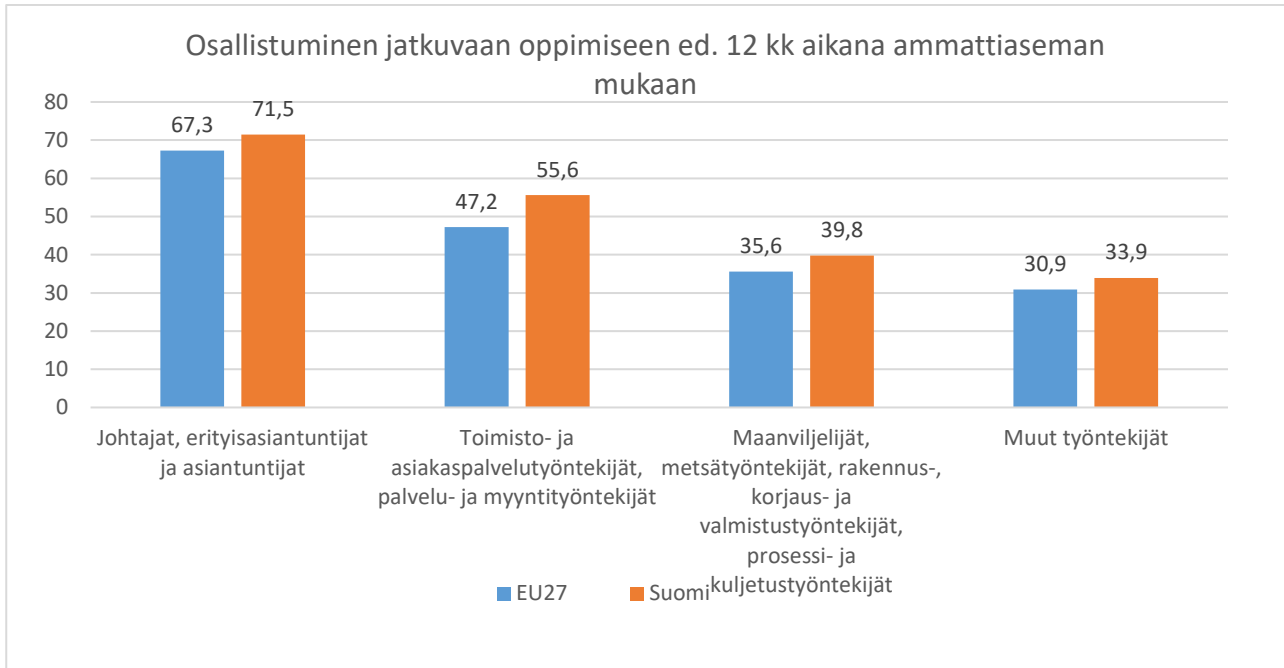
Eri työmarkkina-asemassa olevien ryhmien väliset erot olivat merkittävästi suuremmat 12 kuukauden tarkastelujaksolla kuin neljän viikon tarkastelujaksolla. Suomessa vuonna 2017 12 kuukauden tarkastelujaksolla työllisten osallistumisaste oli selvästi korkeampi (59 %) kuin työttömien (29 %). Työvoiman ulkopuolella olevien osallistumisaste taas oli näiden kahden välillä, kun taas neljän viikon tarkastelujaksolla se oli lähes samalla tasolla työttömien osallistumisasteen kanssa.

12 kuukauden tarkastelujaksolla työttömien osallistumisaste oli lähes samaa tasoa Suomessa kuin keskimäärin EU:ssa. Suomen ja EU:n keskiarvon välillä merkittävin ero oli työvoiman ulkopuolella olevien osallistumisasteessa. Suomessa työvoiman ulkopuolella olevat osallistuivat merkittävästi enemmän (48 %) jatkuvaan oppimiseen kuin EU:ssa keskimäärin (22 %).

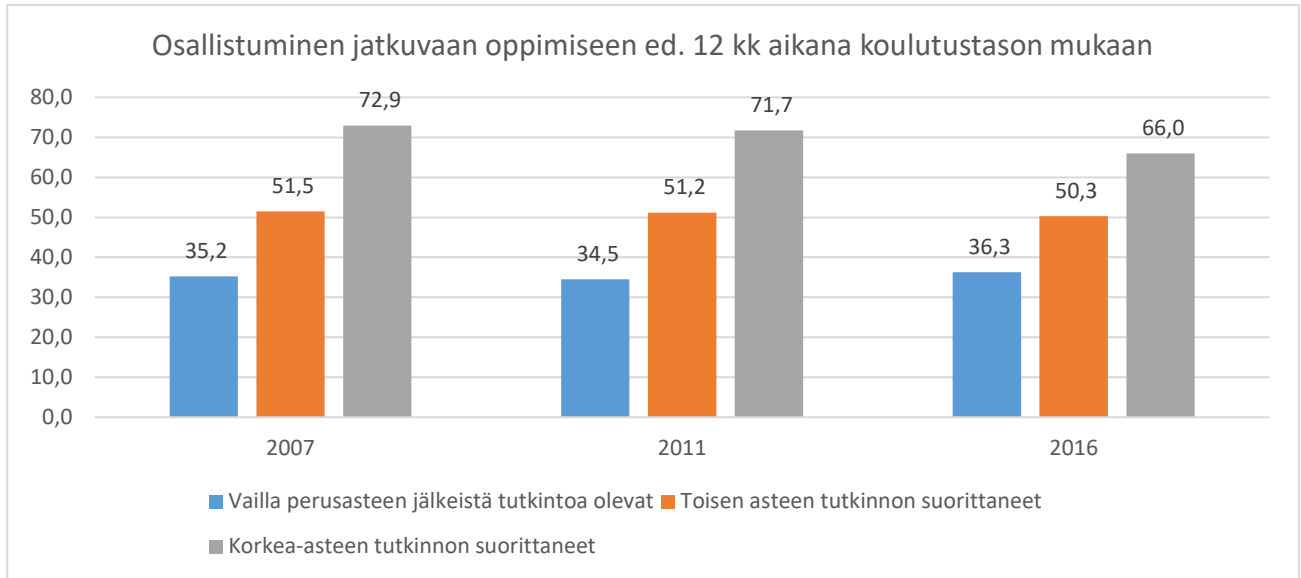
Kuvio 14. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana työmarkkina-aseman mukaan Suomessa ja Euroopan unionin maissa vuonna 2016. Lähde: Eurostat, AES (Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus).

Suurimmat erot osallistumisasteessa oli eri ammattiryhmien välillä. Suomessa johtajista, erityisasiantuntijoista ja asiantuntijoista yli 71 prosenttia oli osallistunut formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana. Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijöistä sekä palvelu- ja myyntityöntekijöistä 56 prosenttia, maanviljelijöistä, metsätyöntekijöistä, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöistä sekä prosessi- ja kuljetustyöntekijöistä 40 prosenttia ja muista työntekijöistä vain 34 prosenttia oli osallistunut formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana. EU:ssa luvut olivat samansuuntaisia, mutta hieman matalammalla tasolla.

Kuvio 15. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana ammattiaseman mukaan Suomessa ja Euroopan unionin maissa vuonna 2016. Lähde: Eurostat, AES (Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus).

Myös 12 kuukauden tarkastelujaksolla eri pohjakoulutuksen omaavien välillä oli suuria eroja jatkuvaan oppimiseen osallistumisessa. Korkeasti koulutettujen osallistumisaste on selvästi korkeampi kuin toisen asteen tutkinnon suorittaneilla tai vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla. Erot ryhmien välillä ovat kaventuneet vuoteen 2007 verrattuna, mutta edelleen vuonna 2016 korkeasti koulutetuista 66 prosenttia oli edellisen 12 kuukauden aikana osallistunut koulutukseen, kun taas vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista vain 36 prosenttia oli osallistunut koulutukseen. Vuonna 2007 vastaavat osuudet olivat 73 ja 35 prosenttia, joten ryhmien välisen eron kaventuminen johtui lähinnä korkeakoulutettujen osallistumisasteen laskusta.

Kuvio 16. 25-64-vuotiaiden osallistuminen formaaliin tai non-formaaliin koulutukseen edellisen 12 kuukauden aikana koulutustason mukaan vuosina 2007, 2011 ja 2016. Lähde: Eurostat, AES (Tilastokeskus, Aikuiskoulutustutkimus).

1.2.3 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus

Aineistona työkäisten osallistumisesta tutkintokoulutukseen on käytetty Tilastokeskuksen tietoja ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen uusista opiskelijoista⁶ vuonna 2020, jotka perustuvat pääosin Koski- ja Virta-tietovarannoista kerättyihin tietoihin. Tarkastelussa on mukana henkilöt, jotka ovat aloittaneet opinnot tutkintokoulutuksessa vähintään 25-vuotiaana. Ammatillisen koulutuksen luvuissa on mukana myös työvoimakoulutuksen uudet opiskelijat.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhteensä lähes 260 000 työkäistä uutta opiskelijaa aloitti koulutuksen ammatillisessa koulutuksessa tai korkeakoulutuksessa vuonna 2020. Henkilö voi kuitenkin olla tilastossa mukana useamman kerran, mikäli hän on aloittanut koulutuksen kahdella eri koulutusasteella (taso 2) tai sekä tutkintoon johtavassa, että tutkintoon johtamattomassa koulutuksessa. Työkäisten osuus oli 65 prosenttia kaikista uusista opiskelijoista ja kokonaiseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa 51 prosenttia.

Määrällisesti eniten työkäisiä aloitti avoimessa korkeakouluopetuksessa, jossa uusia työkäisiä opiskelijoita oli yhteensä lähes 176 000. Seuraavaksi eniten työkäisiä aloitti ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (yhteensä lähes 38 000), joista yli 26 000 koko tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Kolmanneksi eniten uusia työkäisiä opiskelijoita aloitti ammattitutkintokoulutuksessa (yhteensä lähes 23 000), joista yli 18 000 koko tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

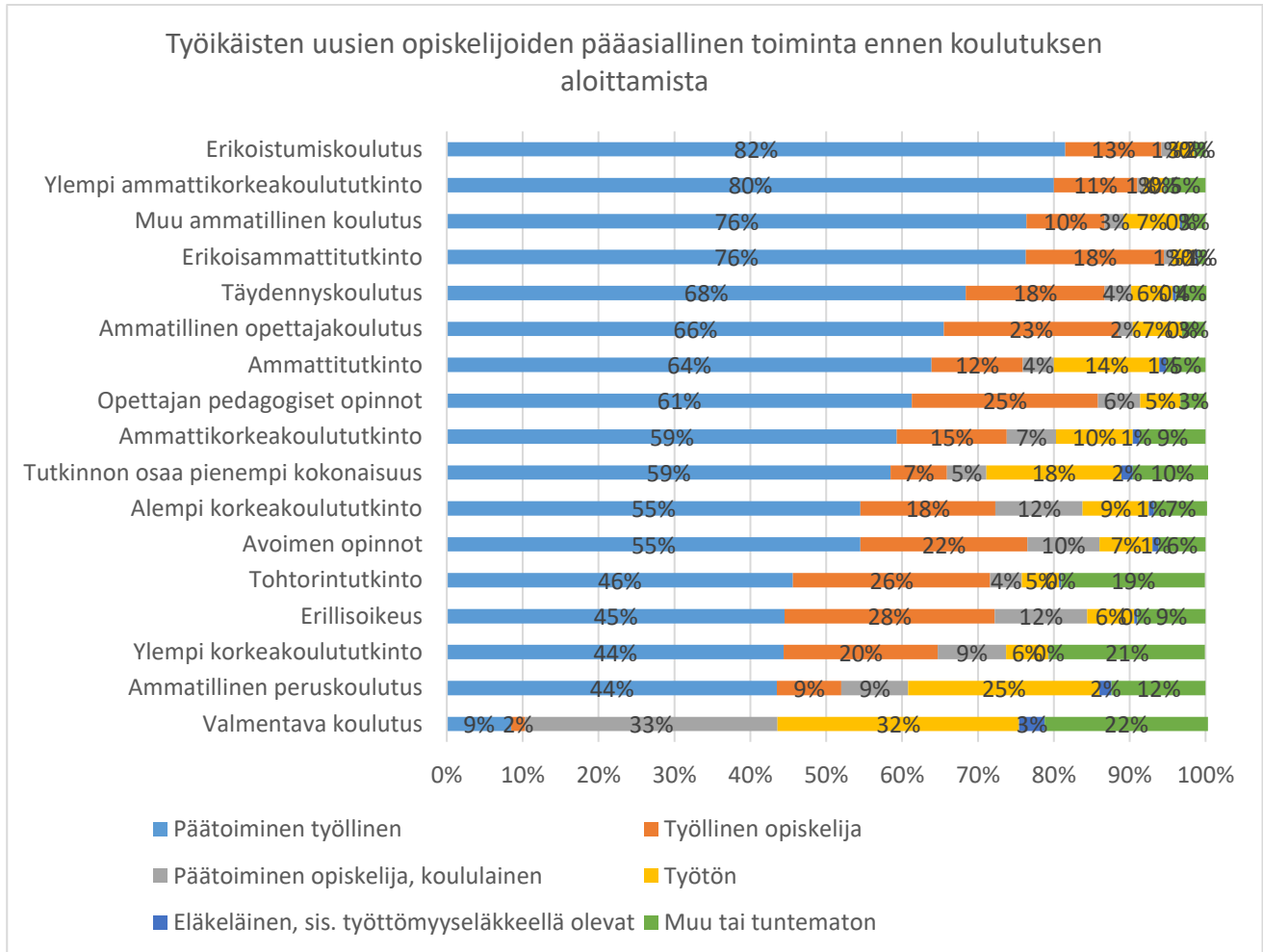
⁶ Uusilla opiskelijoilla tarkoitetaan opiskelijoita, jotka ovat tulleet tilastovuonna kirjoille tietyn oppilaitoksen tiettyyn koulutukseen. Uusien opiskelijoiden määrät esitetään koko tilastovuoden ajalta. Henkilö tilastoidaan kerran koulutusastetta (taso 2) kohden.

Uusista opiskelijoista työikäisiä oli yli 90 prosenttia lääkärien erikoistumiskoulutuksessa, ammatillisessa opettajakoulutuksessa, ylemmässä ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa, erikoistumiskoulutuksessa, erikoisammattitutkintokoulutuksessa, tohtorintutkintokoulutuksessa, opettajan pedagogisissa opinnoissa, korkeakoulujen täydennyskoulutuksessa, ammattikorkeakoulujen maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja muussa ammatillisessa koulutuksessa. Työikäisten osuus oli matalin (alle 40 %) yliopistojen alemmassa korkeakoulututkintokoulutuksessa, ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (koko tutkinto) ja ammatillisen valmentavassa koulutuksessa.

	Yhteensä uudet opiskelijat	Työikäiset (väh. 25 v.) uudet opiskelijat	Työikäisten %- osuus uusista opiskelijoista	Työikäinen väestö (25- 64v) v. 2020	Suhteessa työikäiseen väestöön
Ammatillinen koulutus	138 621	82 695	59,66 %	2 810 352	2,94 %
Ammatillinen peruskoulutus (koko tutkinto)	70 626	26 187	37,08 %	2 810 352	0,93 %
Ammatillinen peruskoulutus (tutkinnon osat)	14 328	11 793	82,31 %	2 810 352	0,42 %
Ammattitutkinto (koko tutkinto)	20 454	18 006	88,03 %	2 810 352	0,64 %
Ammattitutkinto (tutkinnon osat)	5 763	4 806	83,39 %	2 810 352	0,17 %
Erikoisammattitutkinto (koko tutkinto)	9 708	9 462	97,47 %	2 810 352	0,34 %
Erikoisammattitutkinto(tutkinnon osat)	1 389	1 308	94,17 %	2 810 352	0,05 %
Muu ammatillinen koulutus	9 588	8 898	92,80 %	2 810 352	0,32 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	711	405	56,96 %	2 810 352	0,01 %
Valmentava koulutus	6 054	1 830	30,23 %	2 810 352	0,07 %
Korkeakoulutus	259 449	175 872	67,79 %	2 810 352	6,26 %
Ammattikorkeakoulututkinto	39 657	17 736	44,72 %	2 810 352	0,63 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	6 756	6 735	99,69 %	2 810 352	0,24 %
Alempi korkeakoulututkinto	19 719	4 257	21,59 %	2 810 352	0,15 %
Ylempi korkeakoulututkinto	8 400	5 613	66,82 %	2 810 352	0,20 %
Lääkärien erikoistumiskoulutus	15	15	100,00 %	2 810 352	0,00 %
Tohtorintutkinto	2 334	2 265	97,04 %	2 810 352	0,08 %
Täydennyskoulutus*	9 711	9 111	93,82 %	2 810 352	0,32 %
Avoimen opinnot	153 066	112 677	73,61 %	2 810 352	4,01 %
Opettajan pedagogiset opinnot	1 011	969	95,85 %	2 810 352	0,03 %
Ammatillinen opettajakoulutus	1 905	1 902	99,84 %	2 810 352	0,07 %
Valmentava koulutus	240	225	93,75 %	2 810 352	0,01 %
Erillisoikeus	14 874	12 618	84,83 %	2 810 352	0,45 %
Erikoistumiskoulutus	1 761	1 749	99,32 %	2 810 352	0,06 %
Yhteensä	398 070	258 567	64,96 %	2 810 352	9,20 %

Taulukko 3. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen uudet opiskelijat, vähintään 25-vuotiaiden osuus ja suhde työikäisen väestön määrään vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus

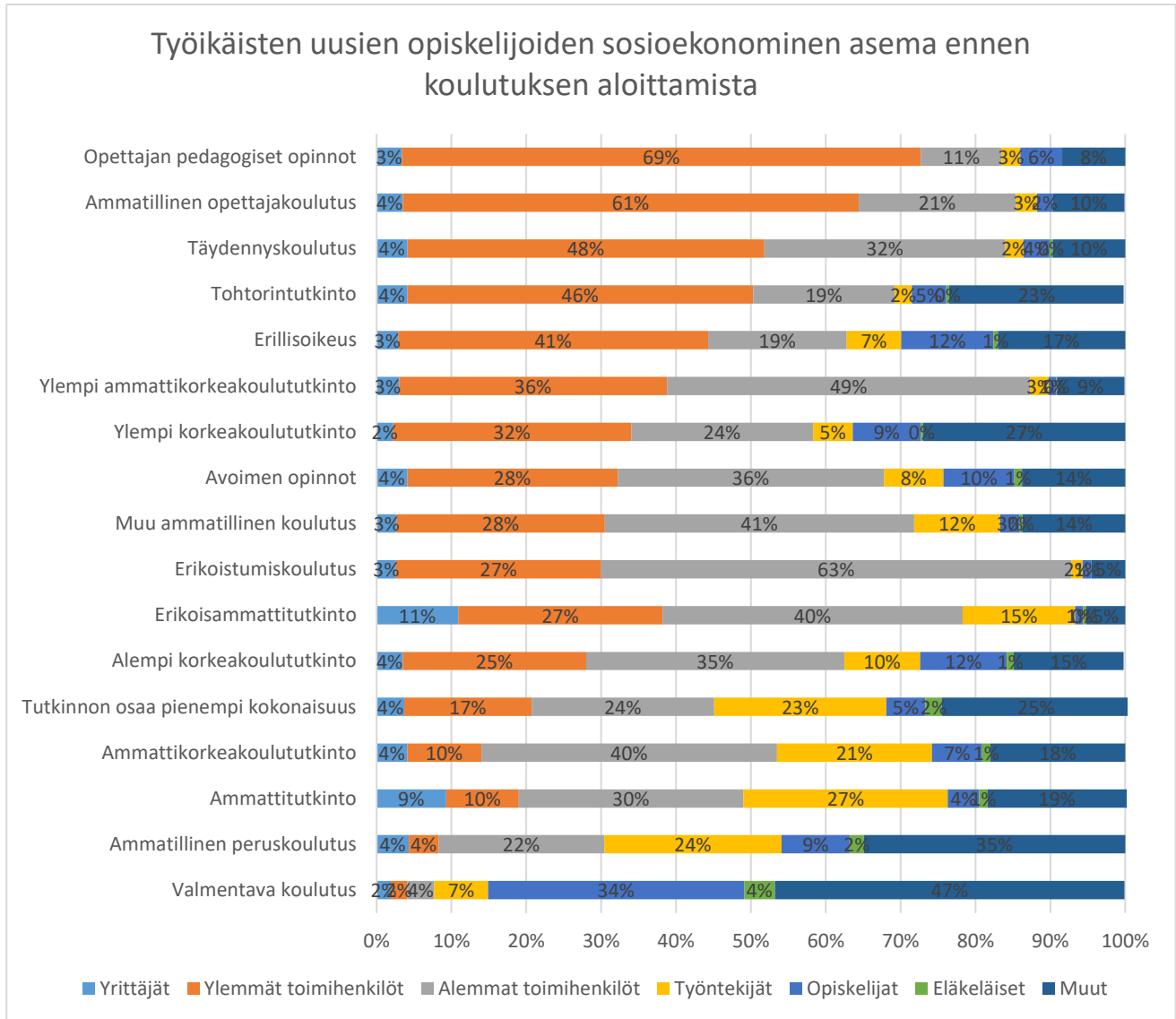
Työikäisistä uusista opiskelijoista selkeä enemmistö oli ollut työllisenä ennen koulutuksen aloittamista. Yhteensä uusista opiskelijoista 77 prosenttia oli ollut työllisenä ennen opintojen aloittamista. Työllisten osuus oli suurin erikoistumiskoulutuksessa, ylemmässä ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa, muussa ammatillisessa koulutuksessa ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa. Työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien osuus oli merkittävin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa ja perustutkintokoulutuksessa.

Kuvio 17. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen vähintään 25v. uudet opiskelijat koulutusta edeltävän pääasiallisen toiminnan mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Työikäisistä opiskelijoista lähes 56 prosenttia oli sosioekonomiselta asemaltaan alempi tai ylempi toimihenkilö ennen koulutuksen aloittamista. Seuraavaksi eniten (18 %) oli ryhmään ”muut” kuuluvia, johon sisältyvät mm. ulkomailta tulleet, pitkäaikaistyöttömät, asevelvollisuuttaan suorittaneet, perheenjäsenet, omaisuustuloilla tai säästöillä eläneet. Kolmanneksi eniten (13 %) oli työntekijänä toimineita. Loput olivat olleet opiskelijoita (8 %), yrittäjiä (5 %) ja eläkeläisiä (1 %).

Erikoistumiskoulutuksen ja ylempään ammattikorkeakoulututkinnon uusista työikäisistä opiskelijoista selvä enemmistö, 90 ja 84 prosenttia, oli ollut ennen koulutuksen aloittamista ylempi tai alempi toimihenkilö. Myös muiden korkeakouluopintojen, muun ammatillisen koulutuksen ja erikoisammattitutkintokoulutuksen uusien opiskelijoiden enemmistö oli ollut toimihenkilö ennen koulutuksen aloittamista. Ammatillisen ja korkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa eniten oli muutryhmään kuuluneita.

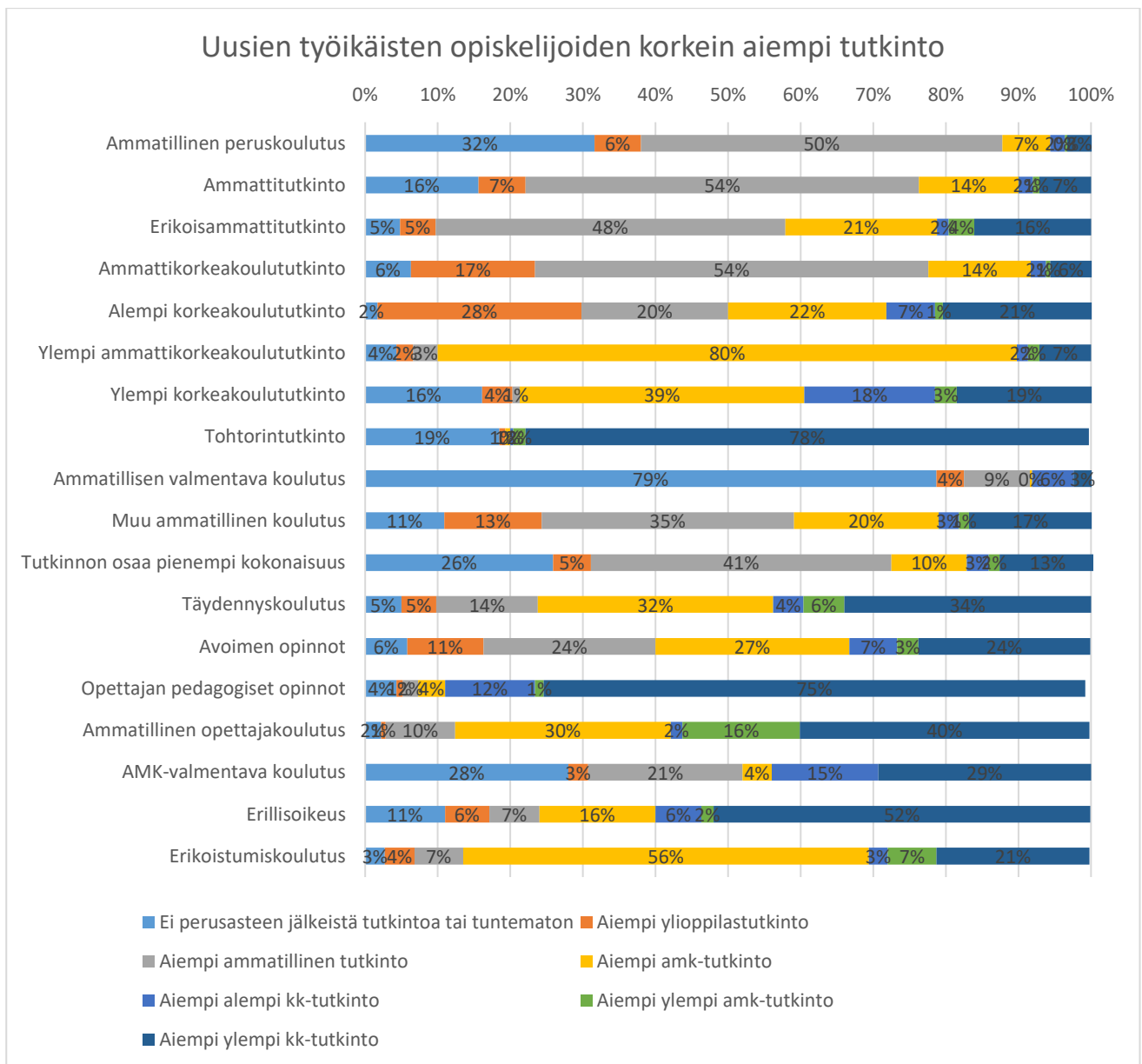
Kuvio 18. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen vähintään 25v. uudet opiskelijat koulutusta edeltävän sosioekonomisen aseman mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Kaikista uusista työkäisistä opiskelijoista 12 prosenttia oli vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa ja 21 prosenttia oli vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa (vain perusasteen tai yleissivistävän koulutuksen varassa olevat). Heidän osuutensa oli suurin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa, jossa osuudet olivat 79 ja 83 prosenttia. Toiseksi suurin osuus oli ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, jossa osuudet olivat 32 ja 38 prosenttia. Käänteisesti katsottuna jopa 62 prosentilla ammatillisen perustutkintokoulutuksen aloittaneista oli aiemmin suorittanut vähintään ammatillisen perustutkinnon ja yli 12 prosenttia oli aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon.

Tutkintokoulutuksessa aloittaneista työkäisistä opiskelijoista aikaisemmin korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 12 prosenttia ammatillisen perustutkintokoulutuksessa, 24 prosenttia ammattitutkintokoulutuksessa, 42 prosenttia erikoisammattitutkintokoulutuksessa, 23 prosenttia ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa ja 50 yliopiston alemman korkeakoulututkintokoulutuksessa.

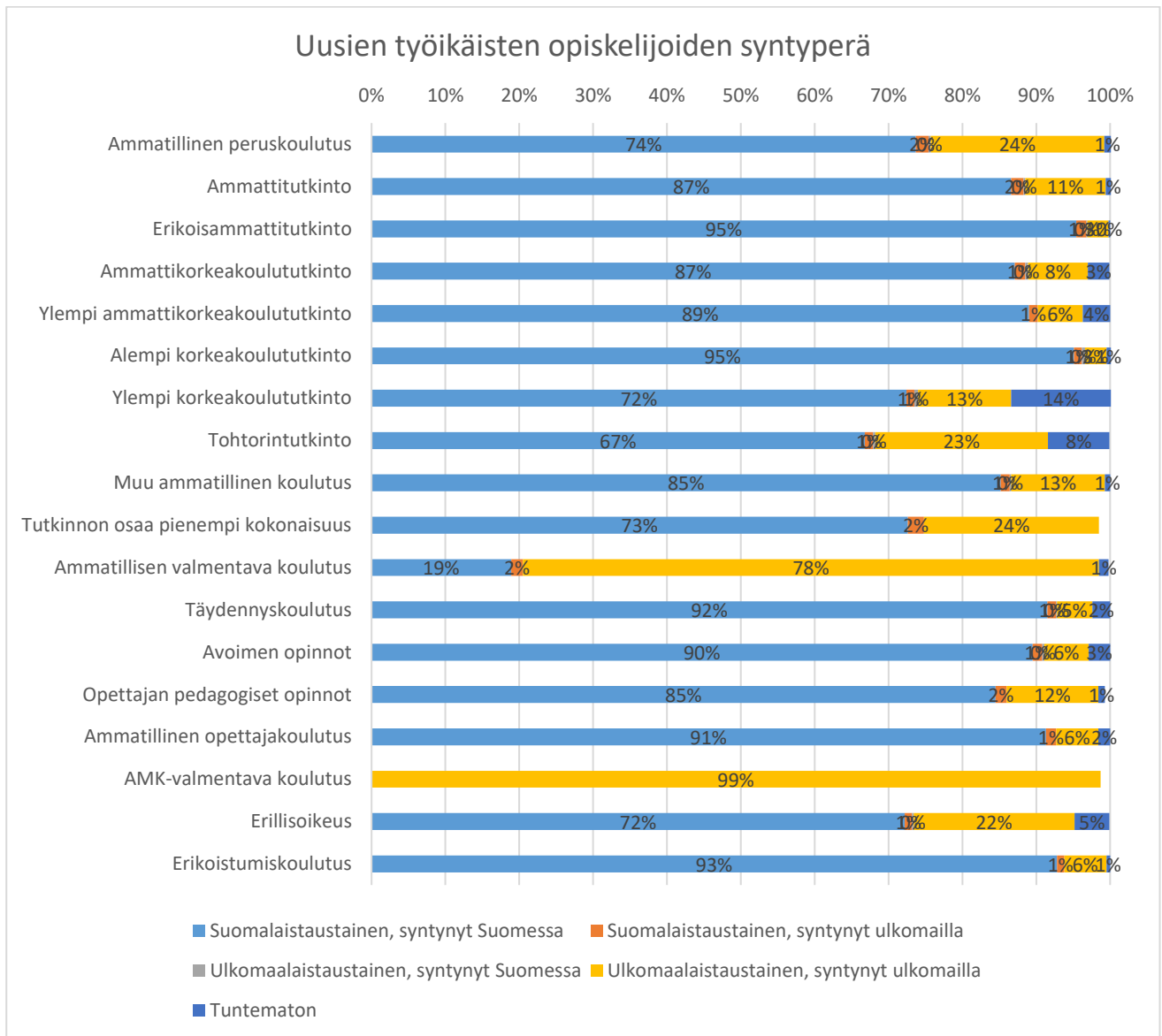
Muussa kuin tutkintoon johtavassa koulutuksessa uusista työkäisistä opiskelijoista aikaisemmin korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 41 prosenttia muussa ammatillisessa koulutuksessa, 28 prosenttia ammatillisen tutkinnon osaa pienemmän kokonaisuuden koulutuksessa, 76 prosenttia korkeakoulujen täydennyskoulutuksessa, 60 korkeakoulujen avoimen opinnoissa, 92 prosenttia opettajan pedagogisissa opinnoissa, 87 prosenttia ammatillisessa opettajakoulutuksessa, 48 prosenttia ammattikorkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa, 76 prosenttia korkeakoulujen erillisopinnoissa ja 86 prosenttia erikoistumiskoulutuksessa-

Aikaisemmin ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli 9 prosenttia ylemmän ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen ja 22 prosenttia yliopiston ylemmän korkeakoulututkintokoulutuksen uusista työkäisistä opiskelijoista.

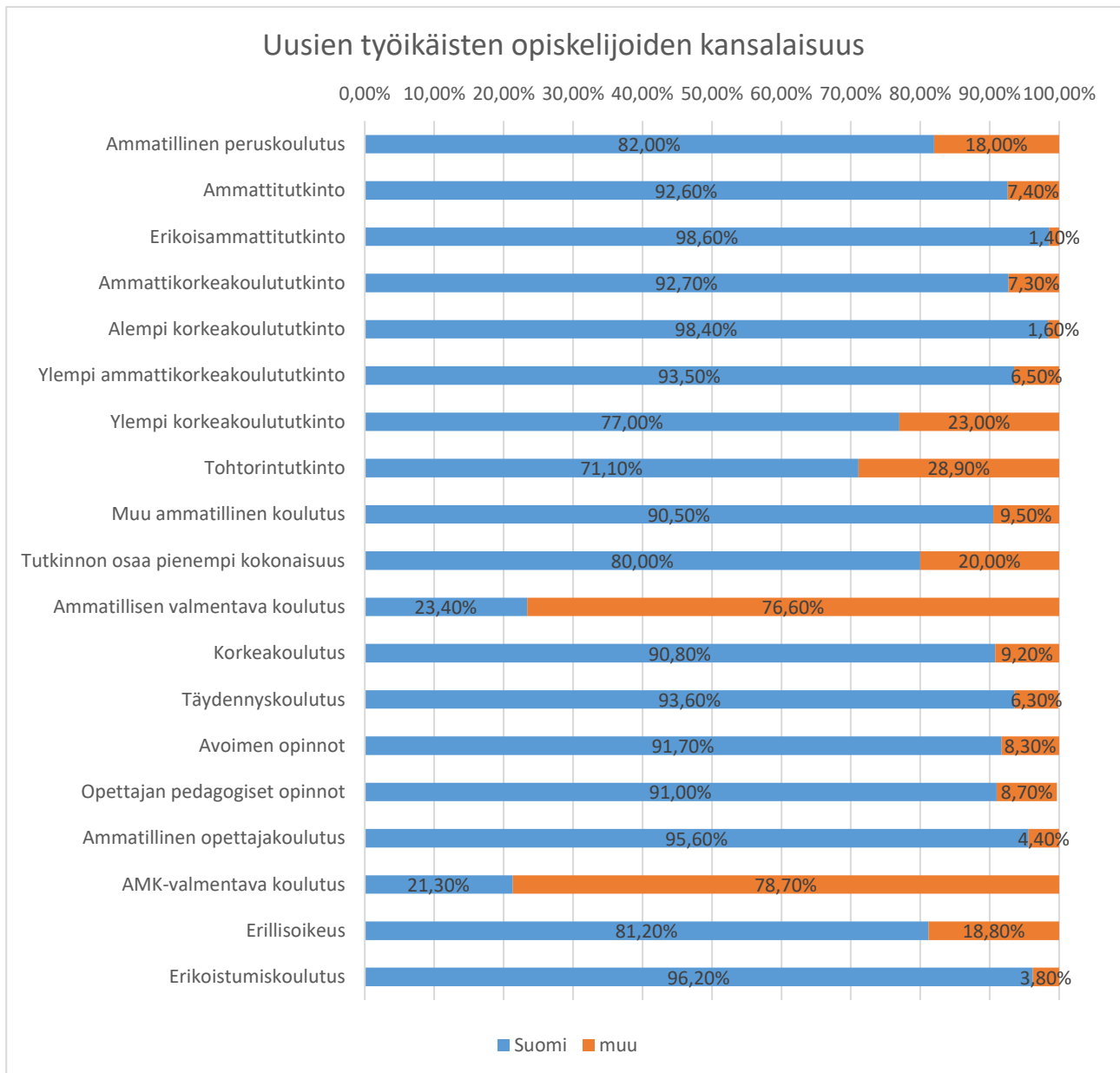
Kuvio 19. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutusten vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat aikaisemman korkeimman tutkinnon mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Kaikista uusista työikäisistä opiskelijoista 14 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia. Osuus oli suurin ammattikorkeakoulun valmentavassa koulutuksessa (99 %) ja ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (78 %). Osuus oli pienin erikoisammattitutkintokoulutuksessa (3 %).

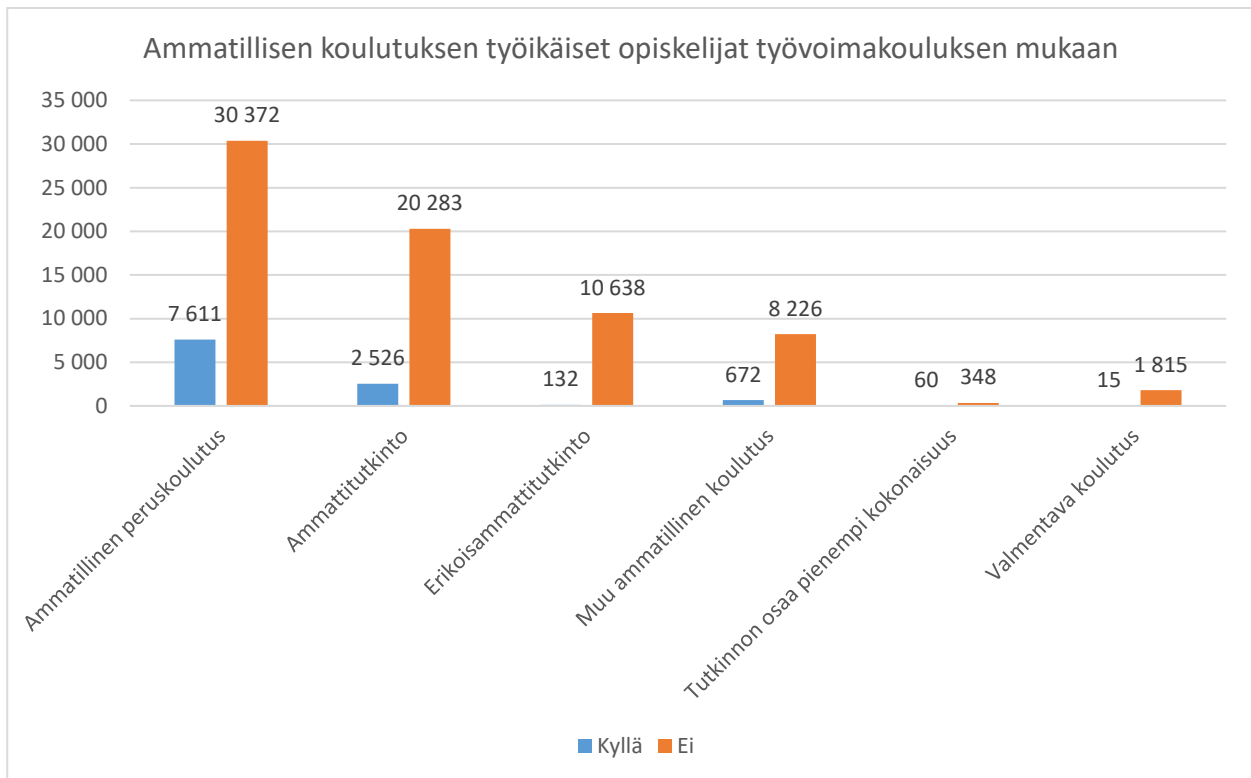
Kuvio 20. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutusten vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat syntyperän mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Kaikista työikäisistä uusista opiskelijoista 11 prosenttia olivat muita kuin Suomen kansalaisia. Osuus oli suurin ammattikorkeakoulun valmentavassa koulutuksessa (79 %) ja ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (77 %). Osuus oli pienin erikoisammattitutkintokoulutuksessa (1 %).

Kuvio 21. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutusten vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat kansalaisuuden mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Ammatillisen koulutuksen uusista työkäisistä opiskelijoista reilu 11 000 eli 13 prosenttia oli työvoimakoulutuksen opiskelijoita. Osuus oli suurin ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja pienin erikoisammattitutkintokoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa.

Kuvio 22. Ammatillisen tutkintokoulutuksen vähintään 25-vuotiaat uudet opiskelijat työvoimakoulutuksen mukaan. Lähde: Tilastokeskus 2020

Eriyisen tervetulleet ryhmät

Seuraaviin taulukoihin on koottu tietoa ryhmistä, jotka ovat aiempien tutkimusten perusteella olleet jatkuvassa oppimisessa aliedustettuina. Kaikista näistä ryhmistä ei ole saatavilla koulutustilastoihin yhdistettävää rekisteritietoa. Tässä tarkastelussa on mukana 55-64-vuotiaat, ennen koulutuksen aloittamista työttömänä tai työvoiman ulkopuolella olleet, työntekijänä (ei toimihenkilönä) tai yrittäjänä toimineet, vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai vailla ammatillista tutkintoa olevat, ulkomaalaistaustaiset sekä muut kuin Suomen kansalaiset.

Vuonna 2020 55-64-vuotiaita uusia opiskelijoita oli yhteensä noin 16 000, joista noin 7 200 ammatillisessa koulutuksessa ja 9 000 korkeakoulutuksessa. Heidän osuutensa kaikista uusista työikäisistä opiskelijoista oli 6,3 prosenttia. 55-64-vuotiaiden osuus kaikista työikäisistä opiskelijoista oli korkean ammatillista tutkinnon osaa pienemmissä kokonaisuuksissa (19 %) ja muussa ammatillisessa koulutuksessa (15 %). Heidän osuutensa oli pienin ylemmässä korkeakoulututkintokoulutuksessa (1,2 %) ja ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa (1,3 %). 55-64-vuotiaiden uusien opiskelijoiden määrä oli suurin avoimissa korkeakouluopinnoissa (6 315).

	55-64-vuotiaat uudet opiskelijat	55-64- vuotiaiden %- osuus uusista työkäisistä op.
Ammatillinen koulutus	7 197	8,70 %
Ammatillinen peruskoulutus	2 484	6,50 %
Ammattitutkinto	2 154	9,40 %
Erikoisammattitutkinto	1 104	10,30 %
Muu ammatillinen koulutus	1 335	15,00 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	78	19,30 %
Valmentava koulutus	42	2,30 %
Korkeakoulutus	9057	5,15 %
Ammattikorkeakoulututkinto	237	1,30 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	240	3,60 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	84	2,00 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	69	1,20 %
Tohtorintutkinto	54	2,40 %
Täydennyskoulutus	1 125	12,30 %
Avoimen opinnot	6 315	5,60 %
Opettajan pedagogiset opinnot	36	3,70 %
Ammatillinen opettajakoulutus	180	9,50 %
Valmentava koulutus	6	2,70 %
Erillisoikeus	516	4,10 %
Erikoistumiskoulutus	195	11,10 %
Yhteensä	16 254	6,29 %

Taulukko 4. Amatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 55-64-vuotiaat uudet opiskelijat ja %-osuus 25-64-vuotiasta uusista opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Työttömänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä yli 26 600 työkäistä uutta opiskelijaa. Työttömänä olleiden osuus uusista opiskelijoista oli suurin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (32 %), korkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa (29 %) ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (25 %). Kaikista uusista opiskelijoista työttömänä olleiden osuus oli noin 11 prosenttia.

Erikoisammattitutkintokoulutuksessa, ylemmässä ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa, tohtorintutkintokoulutuksessa, ja erikoistumiskoulutuksessa työttömien osuus oli alle viisi prosenttia.

Työvoiman ulkopuolella, jos ei lasketa opiskelijana ja varusmiehenä olleita, oli noin 7 prosenttia uusista työkäisistä opiskelijoista. Osuus oli suurin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (23 %), ylemmässä korkeakoulututkintokoulutuksessa (21 %) ja tohtorintutkintokoulutuksessa (19 %). Korkeat osuudet todennäköisesti selittyvät sillä, että koulutuksissa aloittaneet henkilöt ovat tulleet ulkomailta eikä heidän aikaisemmasta statuksestaan ole tietoa. Yliopistokoulutuksessa opiskelijat ovat todennäköisesti muuttaneet Suomeen juuri opintojen takia, kun taas ammatillisen valmentavassa koulutuksessa maahanmuuton taustalla voi olla muitakin syitä.

Uusista opiskelijoista eläkkeellä olleita (sis. työttömyyseläkkeellä olleet) oli yhteensä yli 2100, joka tarkoittaa alle prosenttia kaikista uusista työkäisistä opiskelijoista. Heidän osuutensa oli korkein

ammattillisen valmentavassa koulutuksessa (4 %) ja toiseksi korkein ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (2 %).

	Työttömät uudet opiskelijat	Työttömien %-osuus uusista työkäisistä op.	Eläkkeellä olevat (sis. työttömyys eläkkeet) uudet opiskelijat	Eläkkeellä olevien %-osuus uusista työkäisistä op.	Muut työvoiman ulkopuolella olevat tai tuntematon uudet opiskelijat	Muut tai tuntematon %-osuus uusista työkäisistä op.
Ammatillinen koulutus	14 376	17,38 %	939	1,14 %	6 747	8,16 %
Ammatillinen peruskoulutus	9 561	25,20 %	594	1,60 %	4 728	12,40 %
Ammattitutkinto	3 174	13,90 %	201	0,90 %	1 176	5,20 %
Erikoisammattitutkinto	324	3,00 %	39	0,40 %	111	1,00 %
Muu ammatillinen koulutus	657	7,40 %	30	0,30 %	279	3,10 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	72	17,80 %	6	1,50 %	42	10,40 %
Valmentava koulutus	588	32,10 %	69	3,80 %	411	22,50 %
Korkeakoulutus	12 231	6,95 %	1 191	0,68 %	12 423	7,06 %
Ammattikorkeakoulututkinto	1 794	10,10 %	162	0,90 %	1 542	8,70 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	177	2,60 %	6	0,10 %	366	5,40 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	369	8,70 %	30	0,70 %	297	7,00 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	315	5,60 %	6	0,10 %	1 152	20,50 %
Tohtorintutkinto	111	4,90 %	6	0,30 %	429	18,90 %
Täydennyskoulutus	498	5,50 %	33	0,40 %	366	4,00 %
Avoimen opinnot	7 896	7,00 %	897	0,80 %	6 990	6,20 %
Opettajan pedagogiset opinnot	51	5,30 %			33	3,40 %
Ammatillinen opettajakoulutus	123	6,50 %			57	3,00 %
Valmentava koulutus	66	29,30 %			30	13,30 %
Erillisoikeus	777	6,20 %	51	0,40 %	1 134	9,00 %
Erikoistumiskoulutus	54	3,10 %			27	1,50 %
Yhteensä	26 607	10,29 %	2 130	0,82 %	19 170	7,41 %

Taulukko 5. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 25-64- vuotiaiden uusien opiskelijoiden, joiden pääasiallinen asema koulutuksen aloittamista edeltävänä vuonna oli työtön, eläkeläinen, muu tai tuntematon, määrät ja %-osuudet uusista työkäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Sosioekonomiselta asemaltaan työntekijänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä noin 33 000 uutta työkäistä opiskelijaa. Työntekijöiden osuus oli noin 13 prosenttia uusista työkäisistä opiskelijoista. Määrä ja osuus olivat suurimpia ammatillisessa koulutuksessa. Osuus oli suurin ammattitutkintokoulutuksessa (27 %), ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (24 %) ja ammatillisen tutkinnon osaa pienemmässä kokonaisuudessa (23 %). Osuus oli merkittävä myös ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa (21 %). Työntekijänä olleiden osuus oli alle kolme prosenttia yleisimmässä ammattikorkeakoulututkintokoulutuksessa, tohtorintutkintokoulutuksessa,

täydennyskoulutuksessa, opettajan pedagogisissa opinnoissa, ammatillisessa opettajakoulutuksessa ja korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksessa,

Uusista työikäisistä opiskelijoista yrittäjänä ennen koulutuksen aloittamista oli ollut yhteensä noin 12 000 henkilöä. Yrittäjien osuus uusista työikäisistä opiskelijoista oli noin viisi prosenttia vuonna 2020. Yrittäjien osuus oli suurin ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa, jossa osuudet olivat 9 ja 11 prosenttia.

	Yrittäjät uudet opiskelijat	Yrittäjien %-osuus uusista työikäisistä op.	Työntekijät uudet opiskelijat	Työntekijöiden %-osuus uusista työikäisistä op.
Ammatillinen koulutus	5 187	6,27 %	18 096	21,88 %
Ammatillinen peruskoulutus	1 617	4,30 %	9 018	23,70 %
Ammattitutkinto	2 115	9,30 %	6 216	27,30 %
Erikoisammattitutkinto	1 173	10,90 %	1 617	15,00 %
Muu ammatillinen koulutus	237	2,70 %	1 023	11,50 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	15	3,70 %	93	23,00 %
Valmentava koulutus	30	1,60 %	129	7,00 %
Korkeakoulutus	6 768	3,85 %	14 832	8,43 %
Ammattikorkeakoulututkinto	726	4,10 %	3 675	20,70 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	204	3,00 %	171	2,50 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	150	3,50 %	432	10,10 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	123	2,20 %	297	5,30 %
Tohtorintutkinto	93	4,10 %	51	2,30 %
Täydennyskoulutus	378	4,10 %	216	2,40 %
Avoimen opinnot	4 572	4,10 %	8 952	7,90 %
Opettajan pedagogiset opinnot	33	3,40 %	24	2,50 %
Ammatillinen opettajakoulutus	66	3,50 %	54	2,80 %
Valmentava koulutus	9	4,00 %	18	8,00 %
Erillisoikeus	369	2,90 %	915	7,30 %
Erikoistumiskoulutus	45	2,60 %	27	1,50 %
Yhteensä	11 955	4,62 %	32 928	12,73 %

Taulukko 6. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 25-64- vuotiaiden uusien opiskelijoiden, joiden sosioekonominen asema koulutuksen aloittamista edeltävänä vuonna oli työntekijä tai yrittäjä, määrät ja %-osuudet uusista työikäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia uusia työikäisiä opiskelijoita oli vuonna 2020 yhteensä noin 30 000 henkilöä. Heidän osuutensa oli suurin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (79 %) ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (32 %).

Vailla ammatillisesti suuntautunutta koulutusta eli joko pelkän perusasteen tai lukiokoulutuksen varassa olevia uusia työikäisiä opiskelijoita oli vuonna 2020 yhteensä noin 54 000. Heidän osuutensa oli suurin ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (83 %), ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (38 %) ja korkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa (31 %).

	Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat uudet opiskelijat	Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien %- osuus uusista työikäisistä opiskelijoista	Ilman ammattillisesti suuntautunutta tutkintoa olevat uudet opiskelijat	Ilman ammattillisesti suuntautunutta tutkintoa olevien %- osuus uusista työikäisistä opiskelijoista
Ammatillinen koulutus	18 564	22,45 %	24 303	29,39 %
Ammatillinen peruskoulutus	11 985	31,60 %	14 427	38,00 %
Ammattitutkinto	3 552	15,60 %	5 043	22,10 %
Erikoisammattitutkinto	513	4,80 %	1 041	9,70 %
Muu ammatillinen koulutus	969	10,90 %	2 157	24,30 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	105	25,90 %	126	31,10 %
Valmentava koulutus	1 440	78,70 %	1 509	82,50 %
Korkeakoulutus	11 409	6,49 %	29 187	16,60 %
Ammattikorkeakoulututkinto	1 110	6,30 %	4 137	23,40 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	288	4,30 %	441	6,60 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	72	1,70 %	1 269	29,80 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	903	16,10 %	1 140	20,30 %
Tohtoritutkinto	420	18,50 %	438	19,30 %
Täydennyskoulutus	453	5,00 %	891	9,80 %
Avoimen opinnot	6 579	5,80 %	18 414	16,30 %
Opettajan pedagogiset opinnot	42	4,30 %	51	5,20 %
Ammatillinen opettajakoulutus	42	2,20 %	54	2,80 %
Valmentava koulutus	63	28,00 %	69	30,70 %
Erillisoikeus	1 389	11,00 %	2 163	17,10 %
Erikoistumiskoulutus	48	2,70 %	120	6,80 %
Yhteensä	29 973	11,59 %	53 490	20,69 %

Taulukko 7. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 25-64-vuotiaiden uusien opiskelijoiden, joilla ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa tai ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa, määrät ja %-osuudet uusista työikäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Uusista työikäisistä opiskelijoista lähes 29 000 eli noin 11 prosenttia oli ulkomaalaistaustaisia. Osuus oli suurin korkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa (99 %) ja ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (78 %). Myös ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja ammatillista tutkinnon osaa pienemmän kokonaisuuden koulutuksessa uusista työikäisistä opiskelijoista lähes neljäsosa oli ulkomaalaistaustaisia.

	Ulkomaalaistaus tainen, syntynyt Suomessa, uudet opiskelijat	Ulkomaalaistaus tainen, syntynyt Suomessa %- osuus työkäisistä uusista opiskelijoista	Ulkomaalaistaus tainen, syntynyt ulkomailla, uudet opiskelijat	Ulkomaalaistaus tainen, syntynyt ulkomailla, %- osuus työkäisistä uusista opiskelijoista
Ammatillinen koulutus	162	0,20 %	14 385	17,40 %
Ammatillinen peruskoulutus	99	0,30 %	8 928	23,50 %
Ammattitutkinto	36	0,20 %	2 484	10,90 %
Erikoisammattitutkinto	9	0,10 %	315	2,90 %
Muu ammatillinen koulutus	18	0,20 %	1 134	12,70 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus			96	23,70 %
Valmentava koulutus			1 428	78,00 %
Korkeakoulutus	465	0,26 %	13 692	7,79 %
Ammattikorkeakoulututkinto	69	0,40 %	1 437	8,10 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto			408	6,10 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	15	0,40 %	123	2,90 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	30	0,50 %	705	12,60 %
Tohtorintutkinto	6	0,30 %	531	23,40 %
Täydennyskoulutus	12	0,10 %	441	4,80 %
Avoimen opinnot	303	0,30 %	6 741	6,00 %
Opettajan pedagogiset opinnot			120	12,40 %
Ammatillinen opettajakoulutus			108	5,70 %
Valmentava koulutus			222	98,70 %
Erillisoikeus	30	0,20 %	2 757	21,80 %
Erikoistumiskoulutus			99	5,70 %
Yhteensä	627	0,24 %	28 077	10,86 %

Taulukko 8. Amatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 25-64-vuotiaiden uusien opiskelijoiden, jotka ovat ulkomaalaistaustaisia, määrät ja %-osuudet uusista työkäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Uusista työkäisistä opiskelijoista noin 27 500 eli lähes 11 prosenttia oli muita kuin Suomen kansalaisia. Osuus oli suurin korkeakoulujen valmentavassa koulutuksessa (79 %) ja ammatillisen valmentavassa koulutuksessa (77 %). Myös tohtorintutkintokoulutuksessa muiden kuin Suomen kansalaisten osuus oli lähes 30 % uusista työkäisistä opiskelijoista.

	Muut kuin Suomen kansalaiset, uudet työkäiset opiskelijat	Muiden kuin Suomen kansalaisten %-osuus työkäisistä uusista opiskelijoista
Ammatillinen koulutus	11 022	13,33 %
Ammatillinen peruskoulutus	6 849	18,00 %
Ammattitutkinto	1 695	7,40 %
Erikoisammattitutkinto	147	1,40 %
Muu ammatillinen koulutus	849	9,50 %
Tutkinnon osaa pienempi kokonaisuus	81	20,00 %
Valmentava koulutus	1 401	76,60 %
Korkeakoulutus	16 488	9,37 %
Ammattikorkeakoulututkinto	1 290	7,30 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	438	6,50 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto	69	1,60 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto	1 293	23,00 %
Tohtorintutkinto	654	28,90 %
Täydennyskoulutus	576	6,30 %
Avoimen opinnot	9 390	8,30 %
Opettajan pedagogiset opinnot	84	8,70 %
Ammatillinen opettajakoulutus	84	4,40 %
Valmentava koulutus	177	78,70 %
Erillisoikeus	2 367	18,80 %
Erikoistumiskoulutus	66	3,80 %
Yhteensä	27 510	10,64 %

Taulukko 9. Ammatillisen ja korkeakoulujen koulutuksen 25-64-vuotiaiden uusien opiskelijoiden, jotka ovat muita kuin Suomen kansalaisia, määrät ja %-osuudet uusista työkäisistä opiskelijoista. Lähde: Tilastokeskus, 2020

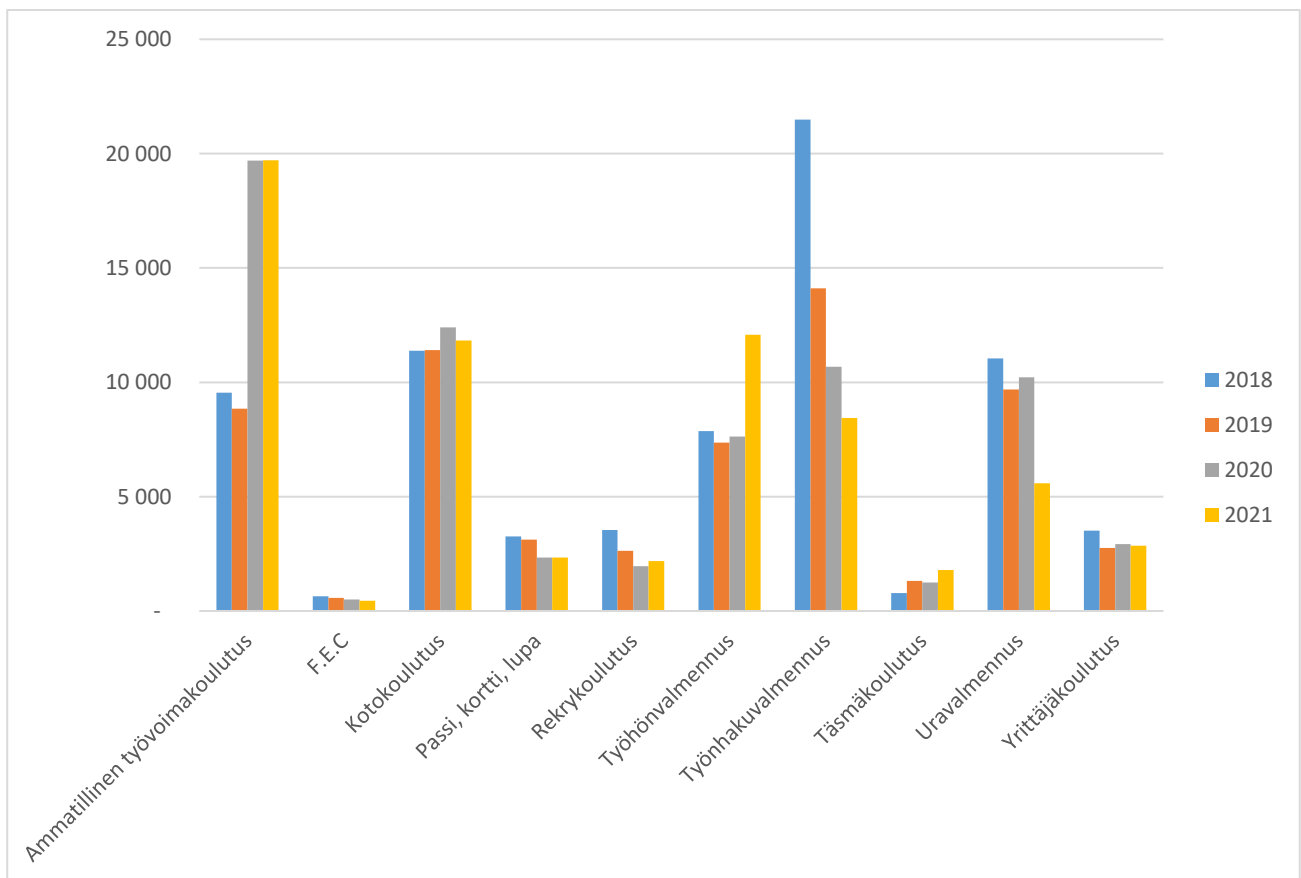
1.2.4 Osallistuminen jatkuvaan oppimiseen: muu kuin tutkintoon johtava työvoimakoulutus ja omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella

Muun kuin tutkintoon johtavaan työvoimakoulutuksen tai valmennuksen aloitti yhteensä yli 67 000 henkilöä vuonna 2021. Aloittaneita henkilöitä oli vähemmän kuin vuonna 2020 (lähes 70 000 henkilöä), mutta enemmän kuin vuonna 2019 (noin 62 000 henkilöä).

	2018	2019	2020	2021
Ammatillinen työvoimakoulutus	9 547	8 851	19 696	19 714
F.E.C	636	567	507	440
Kotoumiskoulutus	11 382	11 404	12 395	11 824
Passi, kortti, lupa	3 257	3 126	2 343	2 337
Rekrykoulutus	3 544	2 632	1 958	2 188
Työhönvalmennus	7 871	7 366	7 622	12 085
Työnhakuvalmennus	21 482	14 103	10 680	8 437
Täsmäkoulutus	780	1 318	1 243	1 791
Uravalmennus	11 039	9 682	10 213	5 580
Yrittäjäkoulutus	3 513	2 754	2 931	2 861
Kaikki yhteensä	73 051	61 803	69 588	67 257

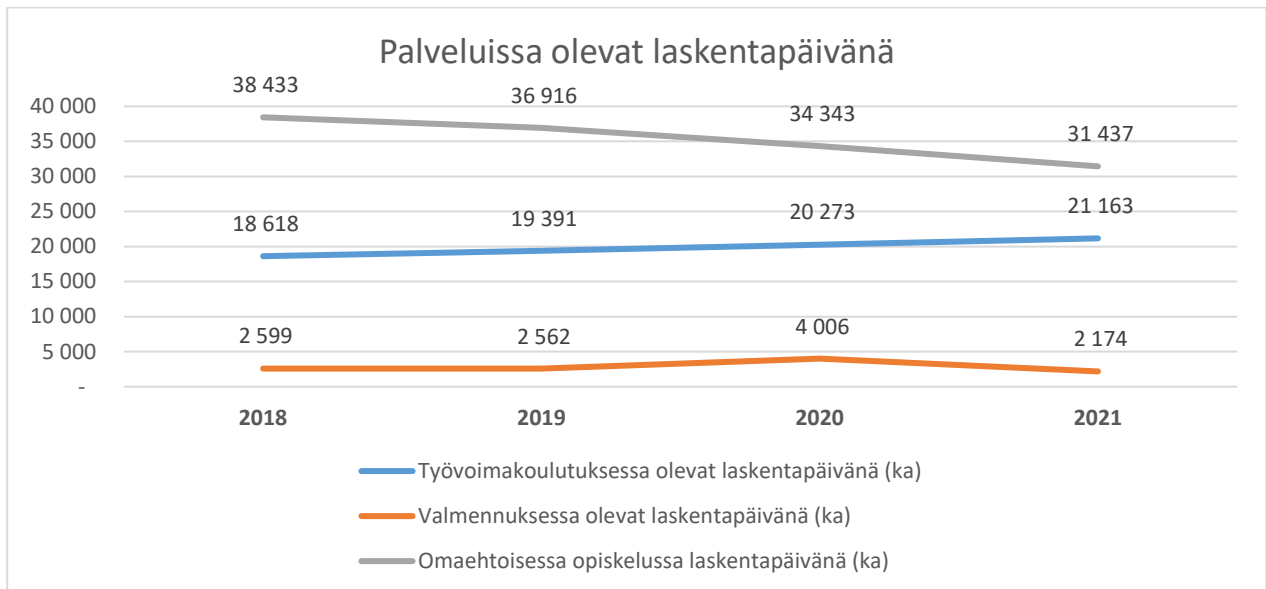
Taulukko 10. Muun kuin tutkintoon johtavan työvoimakoulutuksen tai valmennuksen aloittaneet henkilöt ja alkaneet koulutusjaksot koulutustyyppin mukaan vuosina 2018-2021. Lähde: TEM, URA-tietojärjestelmä

Vuonna 2021 eniten henkilöitä aloitti ammatillisessa työvoimakoulutuksessa, työhönvalmennuksessa ja kotoutumiskoulutuksessa, joissa aloittaneita henkilöitä oli yli 10 000 per koulutus/valmennus. Aloittaneita oli jopa 20 000 muussa kuin tutkintoon johtavassa työvoimakoulutuksessa. Pienin aloittajamäärä (440) oli F.E.C-koulutuksissa (Further Educated with Companies), jotka ovat rekrytoivia koulutusohjelmia ja suunnattu erityisesti korkeakoulutetuille ja koulutuksen alan kokeneemmille työttömille tai työttömyysuhan alaisille työnhakijoille.

Kuvio 23. Muun kuin tutkintoon johtavan työvoimakoulutuksen aloittaneet henkilöt koulutustyyppin mukaan vuosina 2018-2020. Lähde: TEM, URA-tietojärjestelmä

Vuonna 2021 työttömyysetuudella tuetuissa omaehtoisissa opinnoissa oli kuukausittain keskimäärin yli 31 000 henkilöä. Omaehtoisesti työttömyysetuudella opiskelevien kuukausittainen keskimääräinen lukumäärä on laskenut tasaisesti vuodesta 2018 vuoteen 2021. Sen sijaan työvoimakoulutuksessa (ml. tutkintoon johtava työvoimakoulutus) olleiden keskimääräinen lukumäärä on kasvanut. Työvoimakoulutuksessa oli vuonna 2021 kuukausittain keskimäärin yli 21 000 henkilöä. Valmennukseen osallistui vuonna 2021 keskimäärin reilu 2000 henkilöä kuukaudessa.

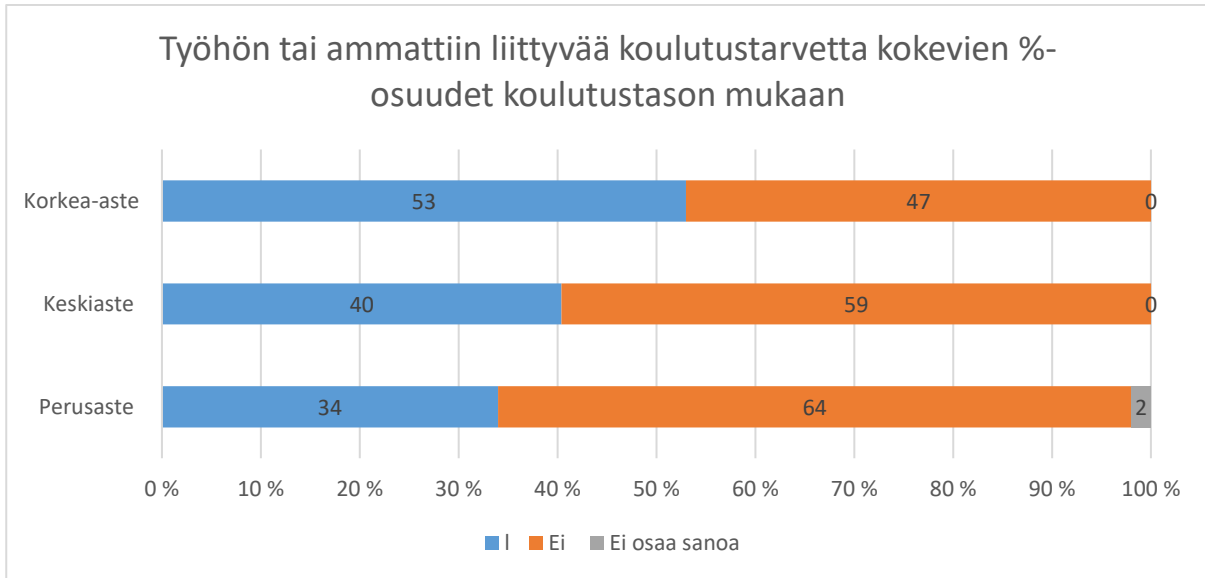
Kuvio 24. Työvoimakoulutuksessa, valmennuksessa tai työttömyysetuudella tuetuissa omaehtoisissa opinnoilla olleet laskentapäivänä, vuosien 2018-2021 kuukausittainen keskiarvo. Lähde: Tilastokeskus, Työnvälitystilasto

1.3 Työkäisten motivaatio kouluttautua

Työkäisten motivaatiota kouluttautua tarkastellaan kolmen aikuiskoulutustutkimuksen kysymyksen kautta, joilla selvitettiin henkilöiden koulutustarvetta, koulutusaikomuksia ja osallistumisen esteitä.

1.3.1 Koulutustarve

Noin 42 prosenttia 18–64-vuotiaista katsoi tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraa edistävää koulutusta vuonna 2017. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet kokivat muita useammin tarvitsevansa koulutusta ammattitaitoansa kehittääkseen tai uraansa edistääkseen. Heistä yli 50 prosenttia ilmoitti tarvitsevansa ammatillista koulutusta, toisen asteen tutkinnon suorittaneista koulutustarvetta koki 40 prosenttia ja pelkän perusasteen suorittaneista noin kolmasosa. Työttömistä 52 prosenttia katsoi tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävää tai uraansa edistävää koulutusta, kun taas työllisistä ja työvoiman ulkopuolisista näin kokeneiden osuus oli pienempi, noin 40 prosenttia.

Kuvio 25. Työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta kokevien %-osuus (18-64-vuotias väestö), koulutustason mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

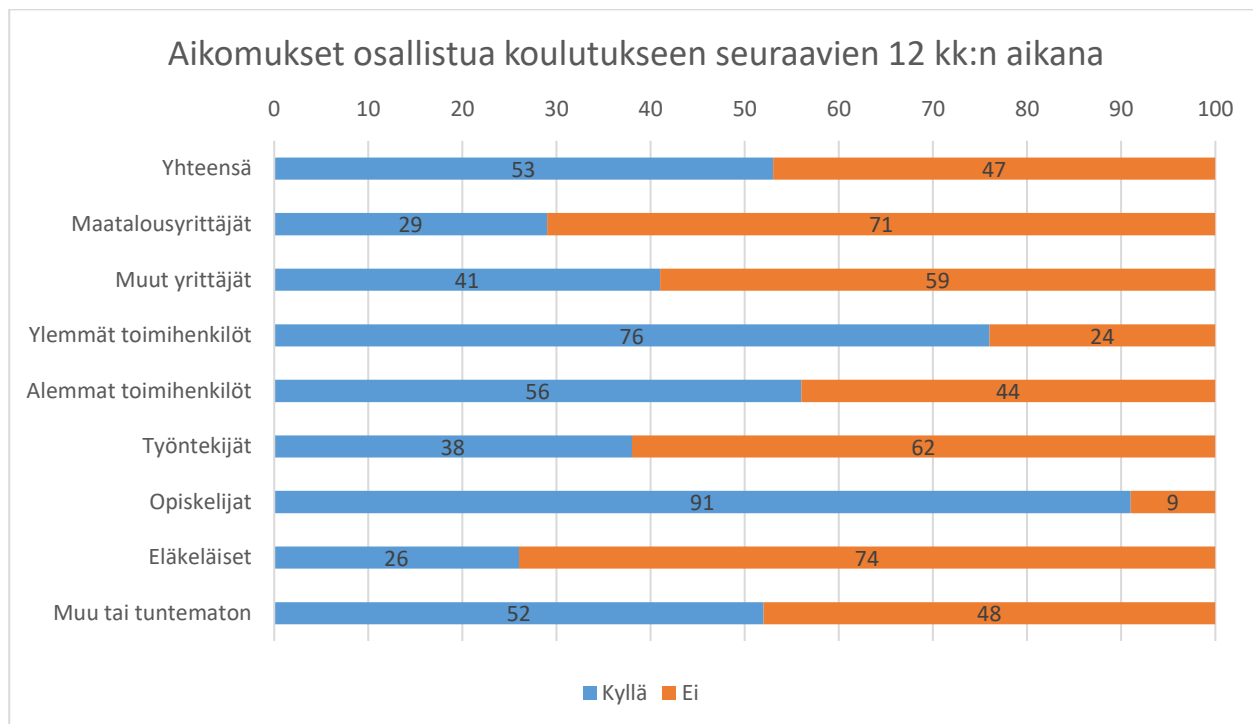
Myös muiden ryhmien välillä oli merkittäviä eroja siinä, kokeeko henkilö tarvitsevansa ammattitaitoa kehittävästä tai uraa edistävästä koulutuksesta. Koulutustarvetta koki keskimääräistä vähemmän maaseutumaisissa tai taajaan asutuissa kunnissa asuvat, yli 500 henkilön työpaikoilla työskentelevät, yrittäjät, työntekijät ja valtiolla työskentelevät. Tiedot eri ryhmien kokemasta koulutustarpeesta on koottu alla olevaan taulukkoon (taulukko 11).

	On työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta (%)
Ikä	
18–24-vuotiaat	38
25–34-vuotiaat	57
35–44-vuotiaat	53
45–54-vuotiaat	39
55–64-vuotiaat	20
Koulutusaste	
Toinen aste	40
Korkea-aste	53
Perusaste	34
Kuntaryhmä	
Kaupunkimainen	49
Maaseutumainen	29
Taajaan asuttu	28
Palkansaajien työpaikan henkilökuntamäärä	
1-49 henkeä	41
50-99 henkeä	42
100-249 henkeä	39
250-499 henkeä	51
500 henkeä tai enemmän	36
Muut kuin palkansaajat	45
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	45
Muu tai tuntematon	55
Yrittäjät	37
Opiskelijat	44
Työntekijät	28
Ylemmät toimihenkilöt	57
Sukupuoli	
Mies	39
Nainen	46
Työnantajasektori	
Kuntasektori	46
Muut kuin palkansaajat	45
Valtiosektori	33
Yksityissektori	40
Työvoimaan kuuluminen	
Työvoima	42
Työlliset	40
Työttömät	52
Työvoiman ulkopuoliset	46
Kaikki yhteensä	42

Taulukko 11. Työhön tai ammattiin liittyvää koulutustarvetta kokevien %-osuus (18-64-vuotias väestö), eri muuttujien mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

1.3.2 Koulutusaikomukset

Reilu puolet, eli 53 prosenttia, 18–64-vuotiaista suomalaisista aikoi osallistua johonkin koulutukseen haastattelua seuraavan vuoden aikana. Eniten koulutusaikkeitä oli ymmärrettävästi opiskelijoilla, heistä 91 prosenttia aikoi joko jatkaa opintojaan tai muuten osallistua koulutukseen tai kursseille. Ylemmistä toimihenkilöistä 76 prosenttia aikoi kouluttautua, alemmista toimihenkilöistä ja sosioekonomisen aseman luokkaan ”muu tai tuntematon”-kuuluvista reilu puolet. Vähiten opiskella aikovat eläkeläiset ja maatalousyrittäjät.

Kuvio 26. Aikomus osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana, %-osuus (18-64-vuotias väestö), sosioekonomisen mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Vastaavia eroja oli myös ikäryhmien välillä. Nuorimmalla ikäryhmällä oli selvästi enemmän aikomuksia kouluttautua kuin vanhimmalla ikäryhmällä. Keskimääräistä enemmän koulutusaikkeitä oli korkeasti koulutetuilla, kaupunkimaisissa kunnissa asuvilla, naisilla ja työvoiman ulkopuolisilla. Alla olevaan taulukkoon (taulukko 12) on koottu tiedot, kuinka suuri osa aikoi kouluttautua seuraavan vuoden aikana.

	Aikoo osallistua koulutukseen 12kk aikana (%)
Ikä	
18-24-vuotiaat	76
25-34-vuotiaat	59
35-44-vuotiaat	60
45-54-vuotiaat	51
55-64-vuotiaat	35
Koulutusaste	
Toinen aste	49
Korkea-aste	66
Perusaste	47
Kuntaryhmä	
Kaupunkimainen	57
Maaseutumainen	46
Taajaan asuttu	43
Pääasiallinen toiminta	
Työlliset	53
Työttömät	48
Työvoima	52
Työvoiman ulkopuoliset	56
Sosioekonominen asema	
Alemmat toimihenkilöt	56
Eläkeläiset	26
Maatalousyrittäjät	29
Muu tai tuntematon	52
Muut yrittäjät	41
Opiskelijat	91
Työntekijät	38
Ylemmät toimihenkilöt	76
Sukupuoli	
Mies	50
Nainen	57
Yhteensä	53

Taulukko 12. Aikomuksena osallistua koulutukseen seuraavien 12 kk:n aikana, %-osuus (18-64-vuotias väestö), eri muuttujien mukaan. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

1.3.3 Osallistumisen esteet

Aikuiskoulutustutkimuksessa selvitettiin myös syitä, miksi vastaaja ei ollut osallistunut mihinkään koulutukseen tai vielä useampaan koulutukseen, jos hän oli ilmoittanut kiinnostuksesta osallistua.

Selvästi yleisin este vuonna 2017 koulutukseen osallistumiselle oli ”vaikeus sovittaa koulutus yhteen työn kanssa”, jossa perusjoukkona oli palkansaajat ja yrittäjät. Seuraavaksi yleisimmät esteet olivat ”perhesyistä johtava ajanpuute”, ”koulutus oli liian kallista / ei ollut varaa koulutukseen” ja ”koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä”.

Kuvio 27. Koulutukseen osallistumisen esteet, ("Kyllä"-vastanneiden osuudet, %). Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli syynä erityisesti maatalousyrittäjillä ja muilla yrittäjillä. Perhesyistä johtava ajanpuute oli erityisesti 35-44-vuotiaiden, naisten ja maatalousyrittäjien osallistumisen esteenä. Koulutuksen kalleus osallistumisen esteenä oli yleisempää 25-44-vuotiailla, naisilla ja työttömillä.

	Koulutuksen yhteensovittaminen työn kanssa oli vaikeaa		Koulutusta ei järjestetty riittävän lähellä tai sopivan matkan päässä		Koulutus oli liian kallista / ei ollut varaa koulutukseen		Ikään liittyvät syyt		Ikävät koulutuskemukset		Työnantajan tai työvoimaviranomaisen tuen puute	
Ikä												
18-24-vuotiaat	28	6	16	10	3	8	5					
25-34-vuotiaat	45	24	16	22	0	4	13					
35-44-vuotiaat	48	36	20	22	0	3	20					
45-54-vuotiaat	53	15	16	18	6	3	14					
55-64-vuotiaat	44	10	16	8	23	2	11					
Koulutusaste												
Keskiaste	44	16	18	17	7	3	13					
Korkea-aste	51	25	17	17	4	1	18					
Perusaste	43	16	15	16	10	9	8					
Kuntaryhmä												
Kaupunkimainen	49	19	15	18	5	4	14					
Maaseutumainen	43	20	29	16	11	2	13					
Taajaan asuttu	43	20	15	15	7	5	10					
Pääasiallinen toiminta												
Työlliset	47	21	18	17	5	2	17					
Työttömät		14	17	20	9	9	16					
Työvoima		20	18	18	6	3	17					
Työvoiman ulkopuoliset		18	15	15	9	6	3					
Sosioekonominen asema												
Alemmat toimihenkilöt												
toimihenkilöt	41	20	20	18	4	1	18					
Eläkeläiset		10	15	17	28	8	4					
Maatalousyrittäjä	80	38	30	10	5	0	0					
Muu/tuntematon	45	20	15	18	4	9	11					
Muut yrittäjät	61	26	24	19	8	1	4					
Opiskelijat		13	13	12	3	5	2					
Työntekijät	41	18	20	19	10	3	19					
Ylemmät toimihenkilöt												
toimihenkilöt	54	22	14	16	2	2	18					
Sukupuoli												
Mies	48	14	15	15	8	5	14					
Nainen	46	24	19	19	5	2	13					
Kaikki yhteensä	47	19	17	17	6	4	14					

Taulukko 13. Koulutukseen osallistumisen esteet. Lähde: Aikuiskoulutustutkimus 2017, Tilastokeskus

2 Työelämä

Seuraavaksi jatkuvaa oppimista tarkastellaan työelämän näkökulmasta. Työelämää koskevissa indikaattoreissa jatkuvaa oppimista tarkastellaan työpaikkojen, työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja työhön liittyvän osaamisen kehittämisen kautta. Tietojen avulla pyritään arvioimaan, miten osaava työvoima tukee kestävästä kasvusta, innovaatioita, kilpailukykyä ja sitä kautta hyvinvointia, onko työnantajilla tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa ja tukevatko työyhteisöt uuden oppimista.

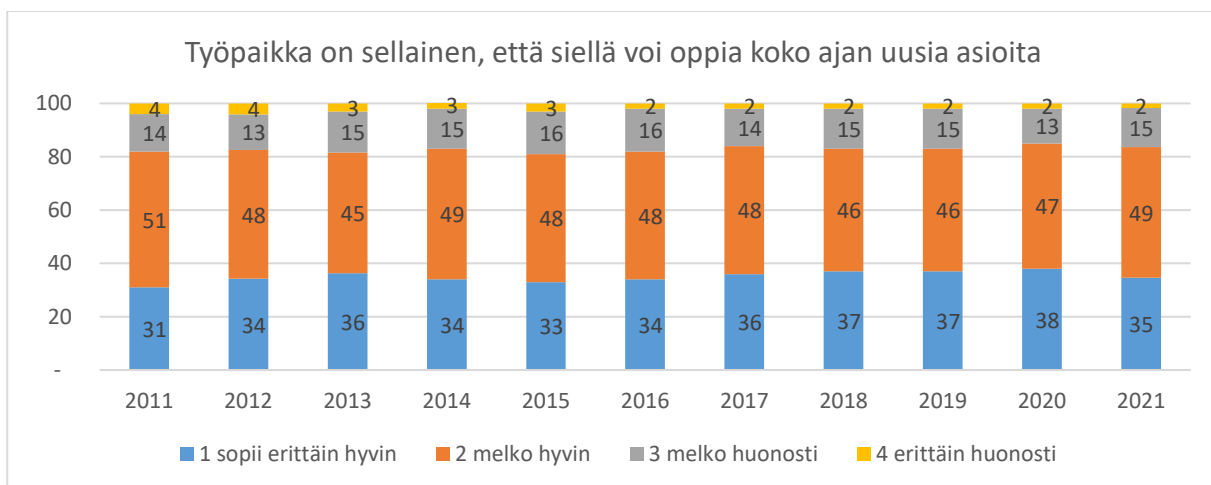
Tietoa on kerätty Työolobarometrissä, PK-yrittäjäbarometrissä, työ- ja elinkeinoministeriön työnantajahaastatteluista ja työnvälitystilastoista. Lisäksi indikaattoreita valitessa on tunnistettu tarve kehittää nykyisiä tiedonkeruita, jotta saataisiin tarkempaa tietoa työssä kertyvästä osaamisesta ja osaamisen kehittymisestä yritysten ja muiden työnantajien näkökulmasta.

2.1 Työssä oppiminen sekä osaamisen ja ammattitaidon kehittäminen

Lukujen 2.1.1-2.2.3 tiedot perustuvat Työolobarometriin, jossa luvut ovat painotettuja, sillä barometrissa on viime vuosina jouduttu korjaamaan vastaajakadon aiheuttamaa vinoumaa. On myös huomioitava, että vuoden 2021 lukuja ei voi verrata vuoteen 2020, sillä näiden vuosien välillä tehtiin muutos tiedonkeruussa. Vastaajat saivat halutessaan vastata nettilomakkeella tai puhelinhaastattelussa, kun ennen tiedot kerättiin vain puhelimitse.

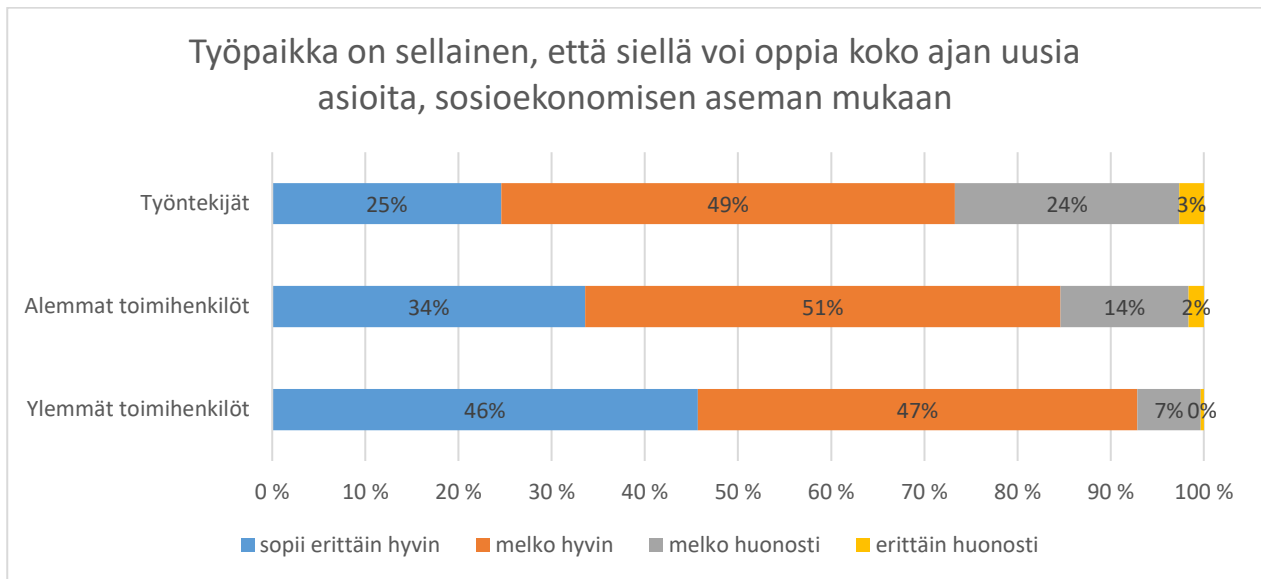
2.1.1 Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta

Vuonna 2021 suurin osa palkansaajista (84 %) mielsi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita. Reilu kolmasosa koki kuvauksen sopivan omaan työpaikkaansa erittäin hyvin ja liki puolet melko hyvin. Osuus on vuosittain ollut korkealla tasolla.

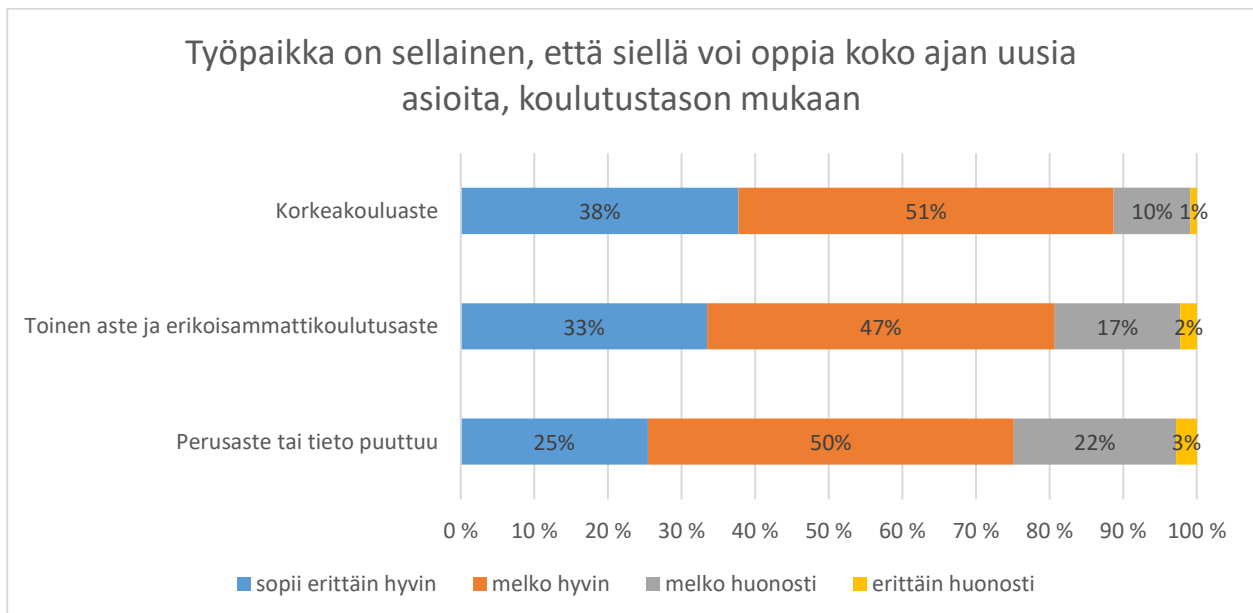
Kuvio 28. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta 2011-2021 (%). Lähde: Työolobarometri, TEM

Palkansaajien arvioissa oli eroja niin sosioekonomisen aseman kuin koulutustason mukaan. 93 prosenttia ylemmistä toimihenkilöistä arvioi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita, kun taas työntekijöistä näin arvioi 73 prosenttia.

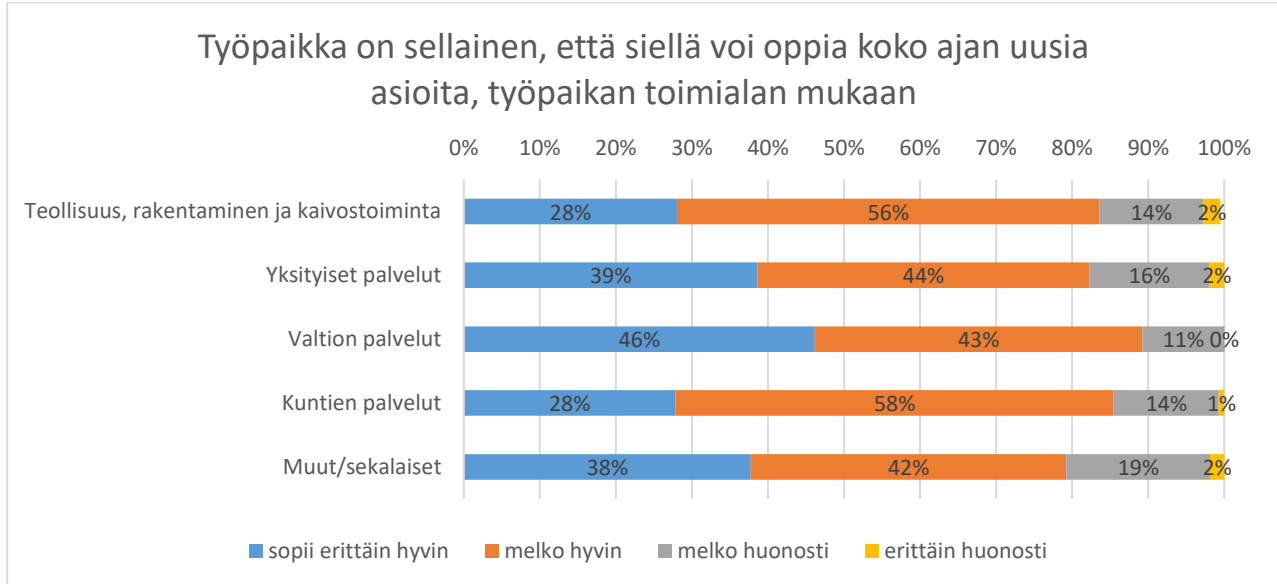
Kuvio 29. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta sosioekonomisen aseman mukaan (%). Lähde: Työolobarometri 2021

Hieman alle 90 prosenttia korkeasti koulutetuista, 80 prosenttia toisen asteen tai erikoisammattitutkintoasteen tutkinnon suorittaneista ja 75 prosenttia vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista arvioi, että luonnehdinta sopii omaan työpaikkaan erittäin hyvin tai melko hyvin.

Kuvio 30. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta, koulutustasoittain (%). Lähde: Työolobarometri 2021

Toimialojen välillä ei vuonna 2021 ollut enää merkittäviä eroja siinä, koetaanko työpaikka sellaiseksi, että siellä voi oppia uusia asioita. Teollisuuden palkansaajista 84 prosenttia, yksityisten palveluiden palkansaajista 82 prosenttia, kuntien palkansaajista lähes 85 prosenttia ja valtion palkansaajista 89 prosenttia arvioi työpaikkansa sellaiseksi, jossa voi oppia koko ajan uutta.

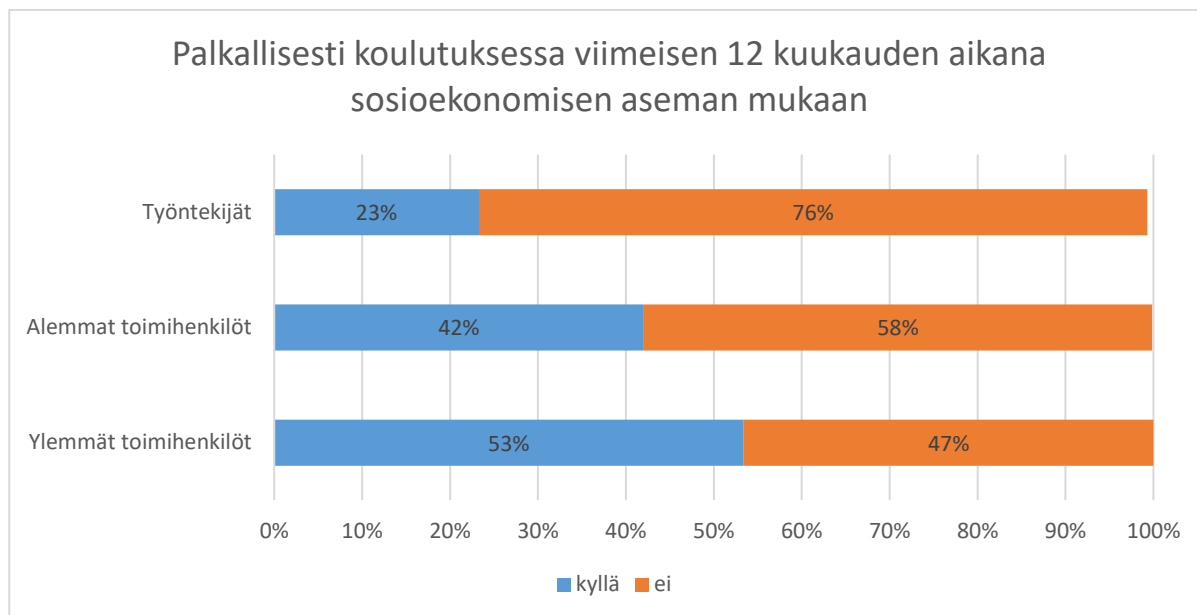

Kuvio 31. Työpaikka on sellainen, että siellä voi oppia koko ajan uutta, toimialoittain (%). Lähde: Työolobarometri 2021

2.1.2 Palkallisesti koulutukseen osallistuminen

Vuonna 2021 noin 40 prosenttia palkansaajista osallistui vuoden aikana palkallisesti koulutukseen. Vaikka luvut eivät ole suoraan verrattavissa keskenään, osuus laski merkittävästi edellisestä vuodesta (yli 10 %-yks.). Naiset osallistuivat miehiä enemmän.

Suurimmat erot olivat sosioekonomisten ryhmien välillä (kuvio 32). Ylemmistä työntekijöistä 53 prosenttia oli osallistunut palkallisesti koulutukseen, kun työntekijöistä osallistuneiden osuus oli 23 prosenttia. Yksityisellä sektorilla työskentelevien osallistuminen oli julkisella sektorilla työskenteleviä vähäisempää. Toimialoista osallistuminen oli vähäisintä sekalaisilla toimialoilla (31 %) ja teollisuudessa työskentelevillä (35 %) ja suurinta valtion palkansaajilla (56 %).

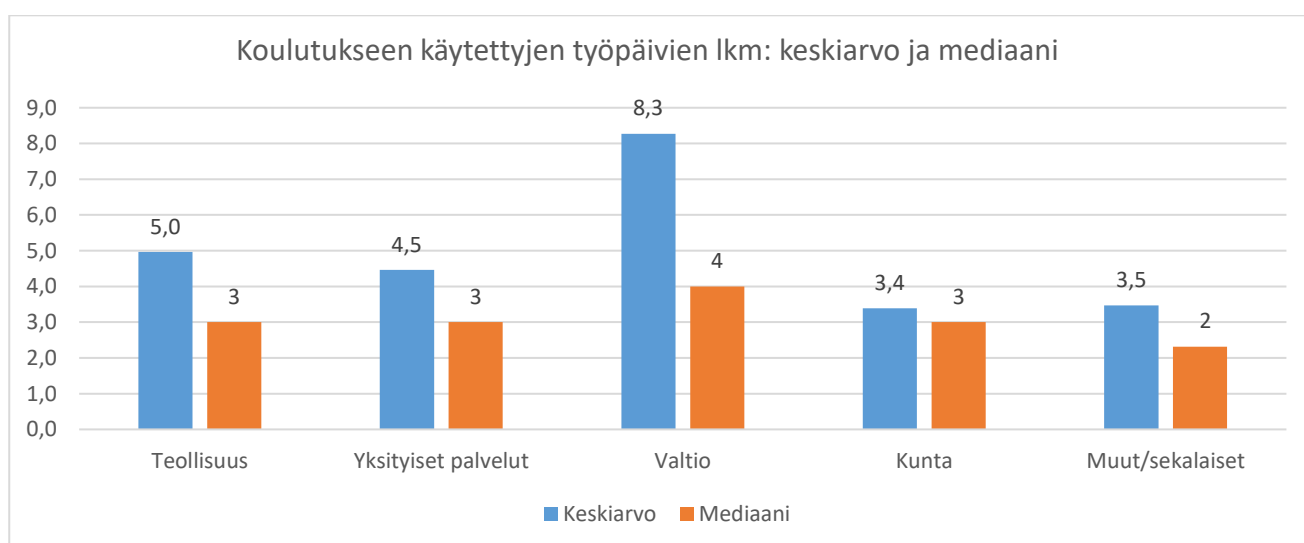

Kuvio 32. Palkallisesti koulutukseen osallistuminen viimeisen 12 kk aikana sosioekonomisen aseman mukaan (%). Lähde: Työolobarometri 2021.

Palkallisesti koulutukseen osallistumisessa oli myös eroja koulutustason ja ikäryhmän mukaan. Alle 25-vuotiaat ja yli 54-vuotiaat sekä vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat osallistuvat työnantajan tarjoamaan koulutukseen vähemmän kuin 25-44-vuotiaat tai korkeammin koulutetut.

2.1.3 Koulutukseen käytetyt työpäivät

Koulutukseen käytettyjen työpäivien määrä oli vuonna 2021 keskimäärin 5,1 päivää ja koulutuspäivien mediaani oli 3. Koulutuspäivien määrässä oli toimialojen välisiä eroja. Koulutuksen kesto oli pisin valtiolla (6,5 työpäivää) ja yksityisissä palveluissa (5,3 työpäivää). Teollisuuden palkansaajat olivat koulutuksessa keskimäärin 4,8 ja kuntien palkansaajat 4,5 työpäivää.

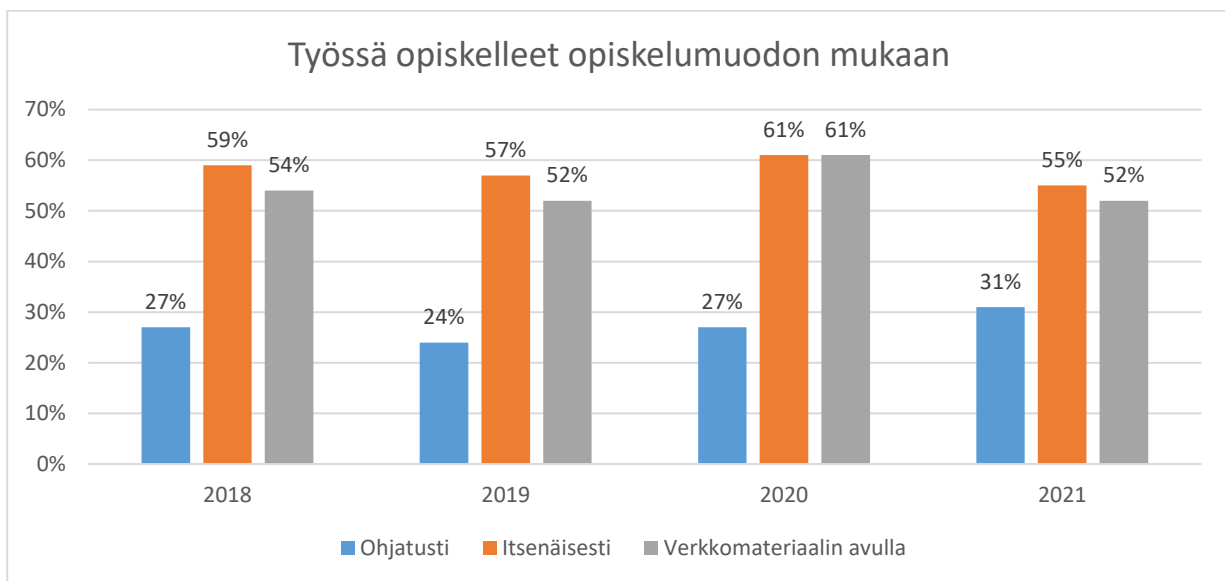

Kuvio 33. Koulutukseen käytettyjen työpäivien lkm, keskiarvo ja mediaani toimialoittain, 2020 (%) Lähde: Työolobarometri.

2.1.4 Työssä opiskelu

Työolobarometrissa on selvitetty tarkemmin muitakin työssä oppimisen muotoja kuin koulutukseen osallistumista työajalla. Palkansaajilta kysyttiin, olivatko he työssään viimeisen vuoden aikana opiskelleet kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamina, opiskelleet työssä itsenäisesti ilman ohjausta ja opiskelleet verkkomateriaalien avulla.

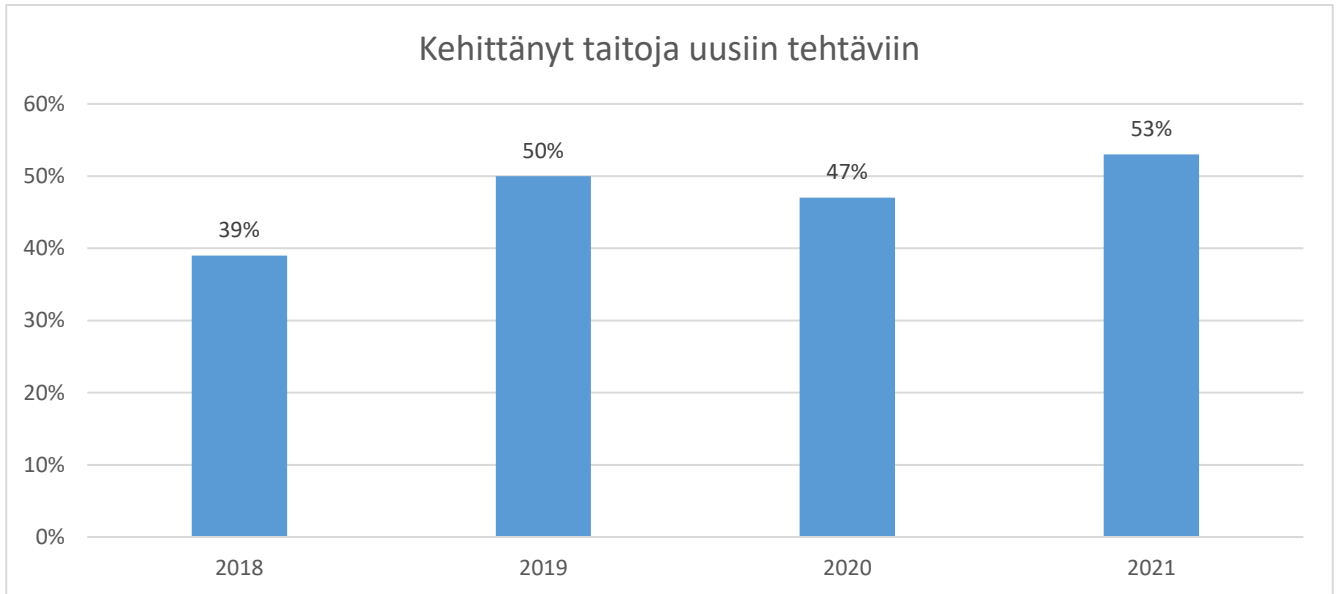
Vuonna 2021 toisen henkilön ohjaamana oli opiskellut 31 prosenttia palkansaajista. Itsenäinen opiskelu taas oli yleisintä, sillä 55 prosenttia oli opiskellut itsenäisesti ja 52 % verkkomateriaalien avulla. Vuoteen 2020 verrattuna itsenäinen ja verkkomateriaalin kautta opiskelu vähenivät.

Kuvio 34. Opiskelu työssä kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamana, itsenäisesti ja verkkomateriaalien avulla (%) Lähde: Työolobarometri 2018-2020.

Ikäryhmien välillä oli eroa siinä, missä muodossa työssä opiskelu tapahtui. Opiskelu ohjatusti oli yleisempää nuoremmista ikäryhmissä, kun taas korkeimmillaan itsenäinen opiskelu ja opiskelu verkkomateriaalien avulla oli keskimmaisilla ikäryhmillä. Myös sosioekonomisten ryhmien välillä oli merkittäviä eroja. Työntekijöistä joka neljäs opiskeli ohjatusti verrattuna noin kolmannekseen toimihenkilöistä. Itsenäisesti opiskeli 37 prosenttia työntekijöistä, 58 prosenttia alemmista toimihenkilöistä ja jopa 70 prosenttia ylemmistä toimihenkilöistä. Verkkomateriaalin avulla opiskeli vain neljännes työntekijöistä, kun taas alemmista toimihenkilöistä 61 prosenttia ja ylemmistä toimihenkilöistä 68 prosenttia.

Reilu puolet palkansaajista oli vuoden aikana kehittänyt taitojaan ja osaamistaan laajasti, niin että voisi tulevaisuudessa työskennellä uusissa tehtävissä. Luku ei ole menetelmämuutoksen takia verrattavissa vuoteen 2020, mutta kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli merkittävä (6 %-yks.).

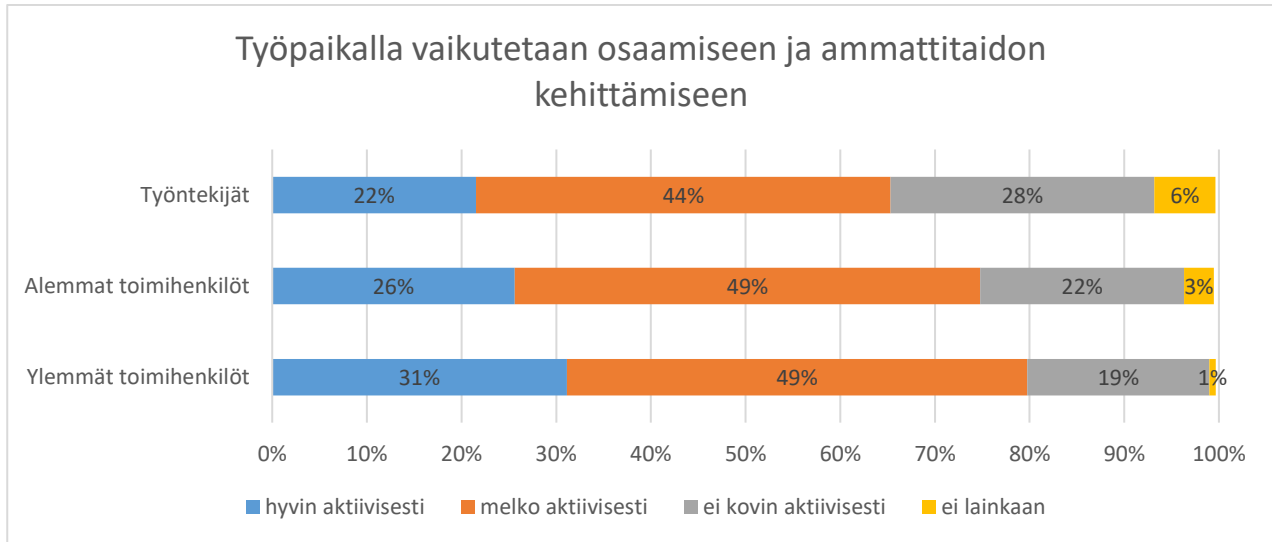
Kuvio 35. Taitojen ja osaamisen kehittäminen niin, että voisi tulevaisuudessa työskennellä uusissa tehtävissä (%) Lähde: Työolobarometri 2018-2021.

Vuonna 2021 työolobarometrissa selvitettiin myös palkansaajien kokemuksta siitä, riittääkö työssä aikaa osaamisen kehittämiseksi. Palkansaajista 58 prosenttia koki, että työssä on riittävästi aikaa kehittää omaa osaamista. Miehet kokivat aikaa olevan merkittävästi enemmän kuin naiset. Myös työntekijät kokivat toimihenkilöitä selvästi useammin, että aikaa on riittävästi. Työntekijöistä näin arvioi 64 prosenttia, alemmista toimihenkilöistä 58 prosenttia ja ylemmistä toimihenkilöistä 51 prosenttia

2.2 Osaamisen johtaminen

2.2.1 Työpaikalla vaikutetaan osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen

Suuri osa palkansaajista (73 %) koki, että työpaikalla vaikutetaan osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen aktiivisesti. Työntekijät kokivat näin alempia ja ylempiä toimihenkilöitä harvemmin. Eroa oli myös työntekijän koulutustason mukaan, korkeasti koulutetut luonnehtivat työpaikkaansa osaamisen kehittämiseen aktiivisesti vaikuttavana.

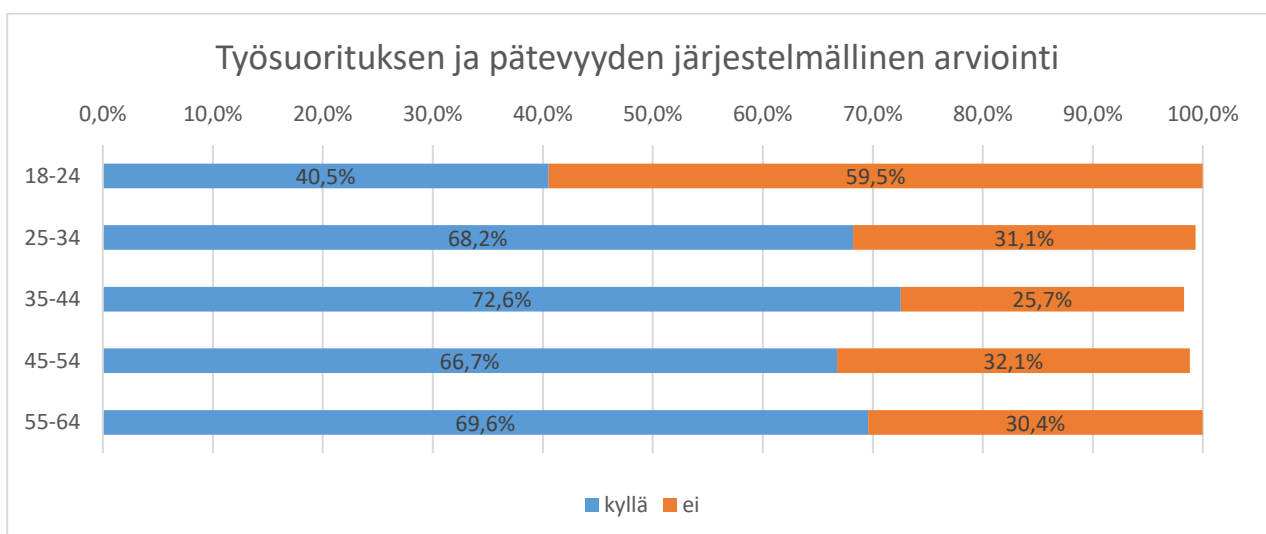

Kuvio 36. Työpaikalla vaikutetaan osaamiseen ja ammattitaidon kehittämiseen sosioekonominen aseman mukaan, (%) Lähde: Työolobarometri 2021.

Myös toimialojen välillä oli eroja, 66 prosenttia teollisuudessa työskentelevistä koki näin, kun taas valtiolla työskentelevistä osuus oli 82 prosenttia. Ikäryhmien välillä oli myös eroja, työpaikkaansa osaamisen kehittämisen huomioivana piti useammin nuorin ikäryhmä (18-24 vuotiaat).

2.2.2 Työsuorituksen ja pätevyiden arviointi järjestelmällisesti

Suuri enemmistö palkansaajista (67 %) totesi, että heidän työsuoritustaan ja pätevyytään arvioidaan järjestelmällisesti (esimerkiksi kerran vuodessa ns. kehitys- tai tavoitekeskustelun yhteydessä). Ryhmien välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja. Palkansaajista ylemmät toimihenkilöt, korkeasti koulutetut tai valtiolla työskentelevät vastasivat useammin, että heidän työsuoritustaan ja pätevyytään arvioidaan järjestelmällisesti. 18-24-vuotiaista näin totesi vain vähän yli puolet ja työntekijöistä tai vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevistakin vain noin puolet.

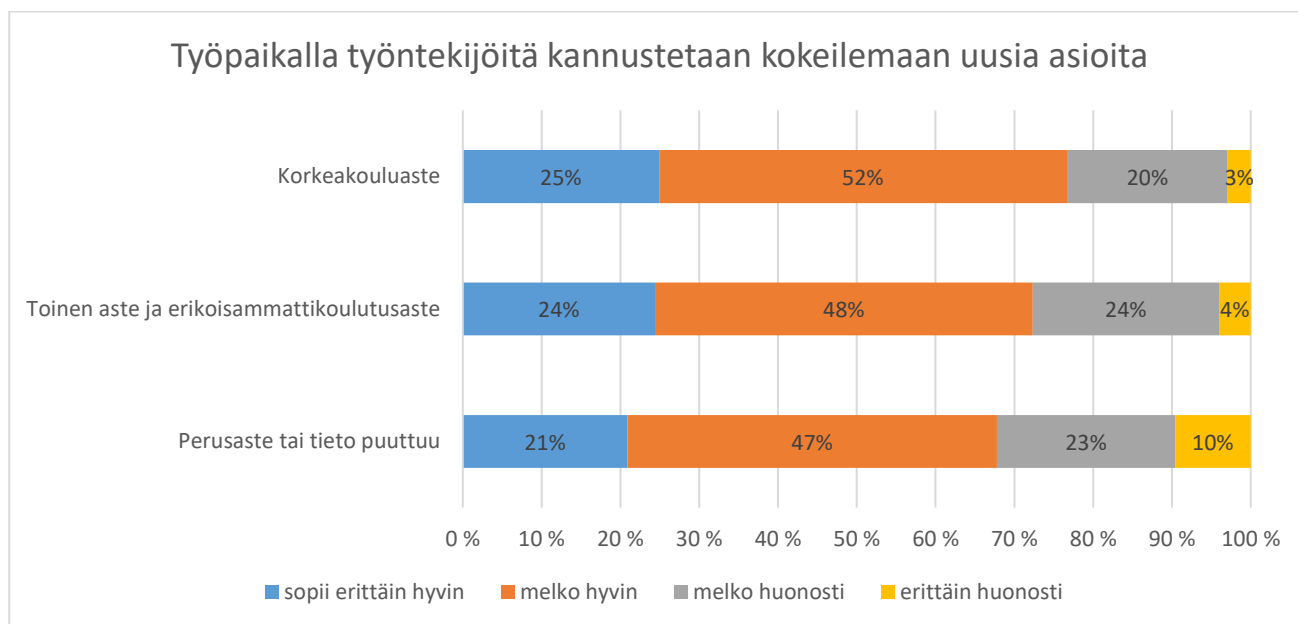

Kuvio 37. Arvioidaanko työsuoritustasi ja pätevyttäsi järjestelmällisesti, esimerkiksi kerran vuodessa ns. kehitys- tai tavoitekeskustelun yhteydessä? Lähde: Työolobarometri 2021

2.2.3 Työpaikalla työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita

Vuonna 2021 merkittävä osa palkansaajista (74 %) mielsi työpaikkansa sellaiseksi, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita. Noin neljäs osa koki kuvauksen sopivan omaan työpaikkaansa erittäin hyvin ja liki puolet melko hyvin.

Palkansaajien arvioissa oli eroja niin sosioekonomisen aseman kuin koulutustason mukaan. Yli 80 prosenttia ylemmistä toimihenkilöistä arvioi työpaikkansa sellaiseksi, että siellä voi oppia koko ajan uusia asioita, kun taas työntekijöistä näin arvioi 65 prosenttia. 77 prosenttia korkeasti koulutetuista, 72 prosenttia toisen asteen tutkinnon suorittaneista ja 68 prosenttia vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista arvioi, että luonnehdinnan sopivan omaan työpaikkaan erittäin hyvin tai melko hyvin.

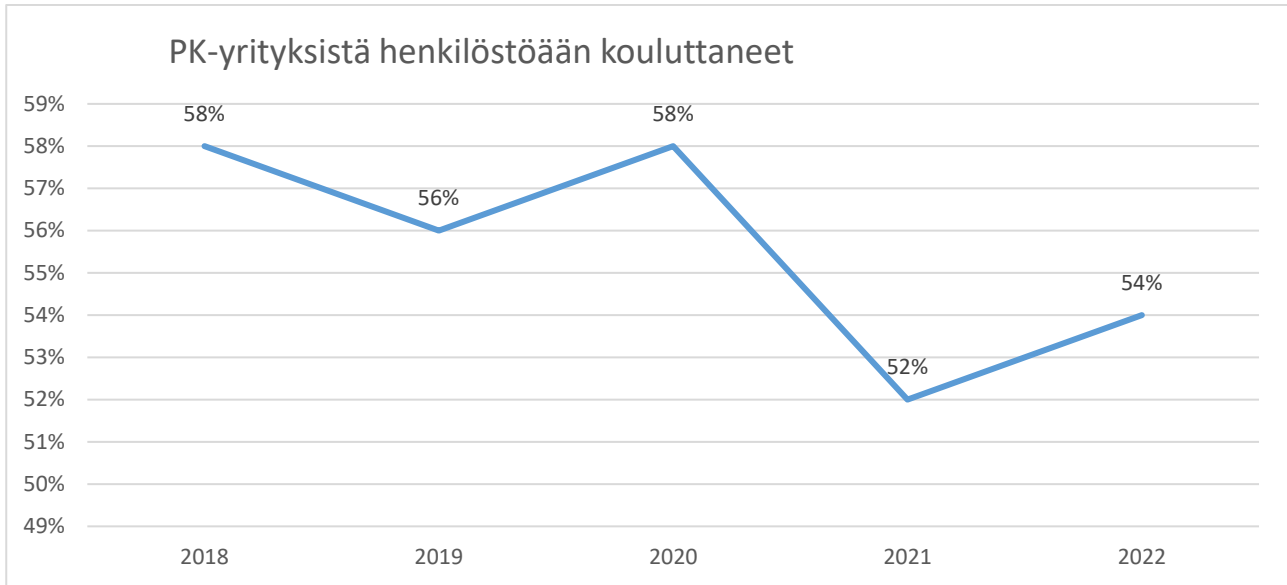

Kuvio 38. Työpaikka on sellainen, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita, koulutustason mukaan. Lähde: Työolobarometri 2021.

Eroja näkemyksissä oli myös sukupuolten, toimialojen ja ikäryhmien välillä. Naisista useampi mielsi työpaikkansa useammin sellaiseksi, että työntekijöitä kannustetaan kokeilemaan uusia asioita. Eri toimialoilla työskentelevistä valtiolla ja yksityisissä palveluissa työskentelevistä yli 75 prosenttia oli väitteen kanssa samaa mieltä.

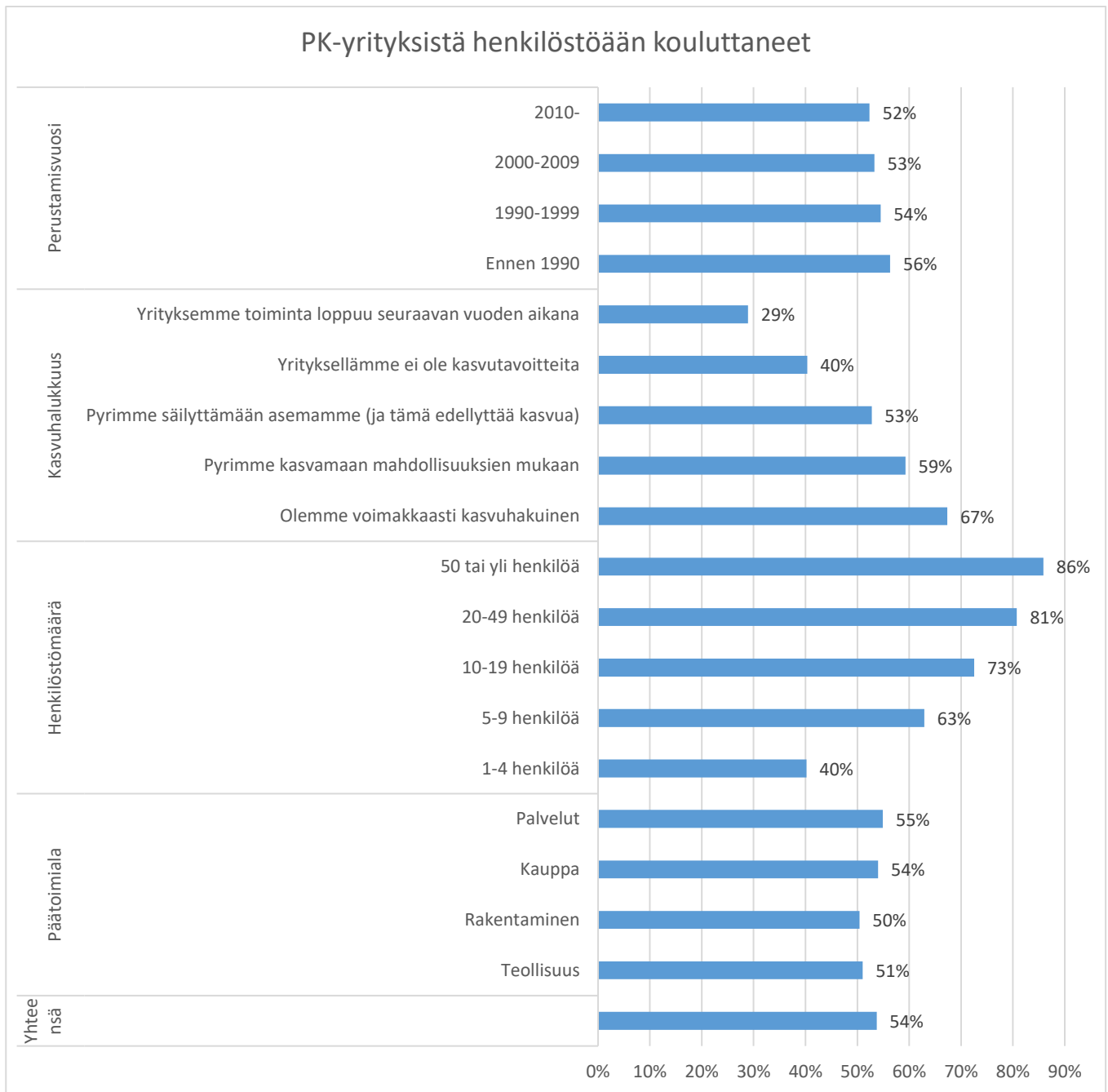
2.2.4 Pienistä ja keskisuurista yrityksistä henkilöstöään kouluttaneet

PK-yritysbarometrin tietojen mukaan pienistä ja keskisuurista yrityksistä yli puolet on viime vuosina kouluttanut henkilöstöään. Osuus on trendinomaisesti laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2022. Osuus oli vuosien 2018-2020 kyselyissä 56-58 prosentin välillä, laski vuoden 2021 kyselyssä 52 prosenttiin ja nousi vuonna 2022 54 prosenttiin.

Kuvio 39. Pienet ja keskisuuret yritykset, jotka ovat kouluttaneet henkilöstöään (%) vuosina 2018-2022. Lähde: PK-yritysbarometri.

Erityyppisten yritysten välillä oli merkittäviä eroja siinä, kuinka suuri osa oli kouluttanut henkilöstöön (kuvio 40). Yli 50 henkilön yrityksistä hyvin suuri osa (86 %) oli kouluttanut henkilöstöään, kun taas alle viiden hengen yrityksistä alle puolet (40 %). palvelualan ja kaupan alan yrityksistä suurempi osa oli kouluttanut henkilöstöön kuin teollisuuden tai rakentamisen alan yritykset. Henkilöstöään kouluttaneiden osuus oli sitä suurempi, mitä kasvuhaluikkaammaksi yritys itsensä luonnehti ja mitä aiemmin yritys oli perustettu.

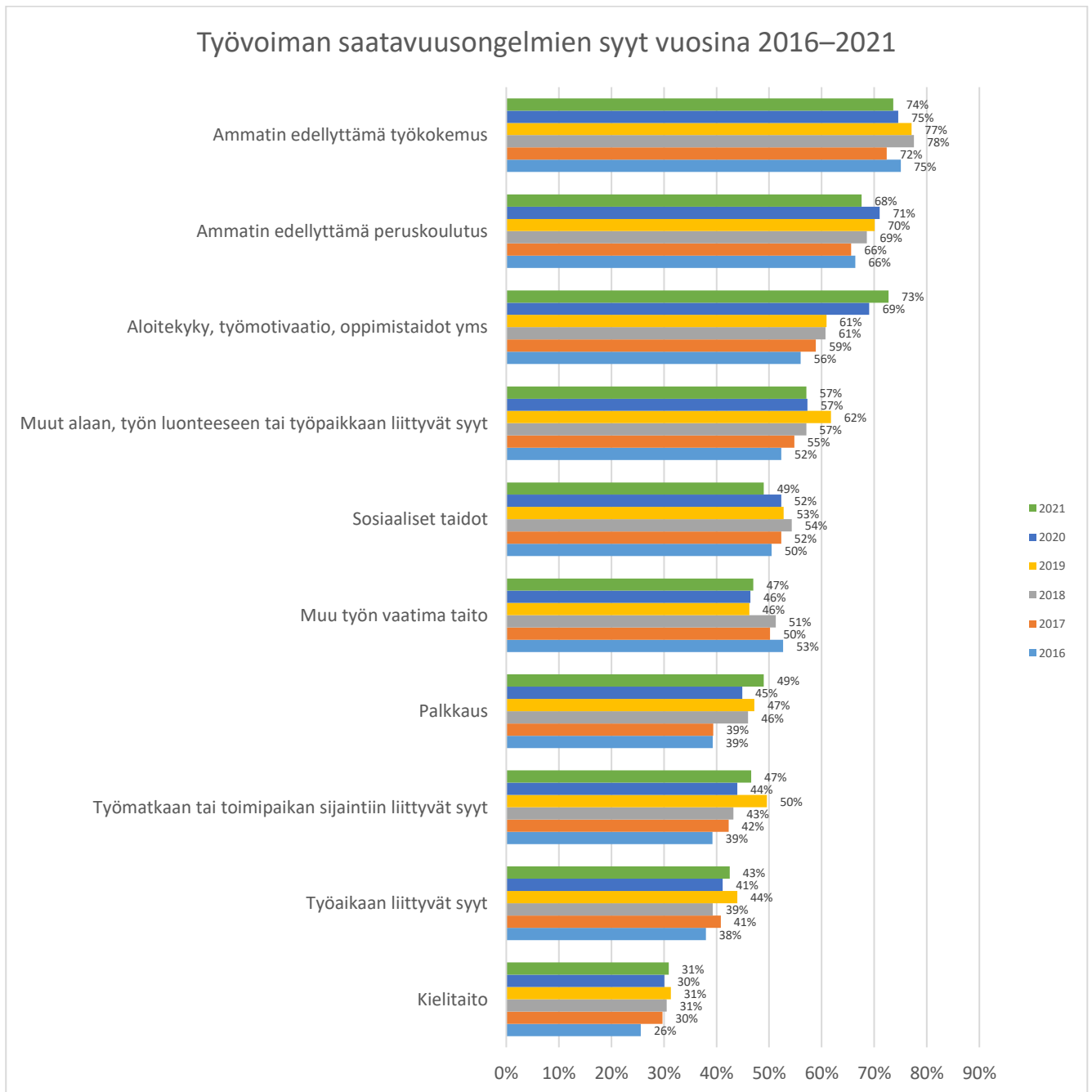

Kuvio 40. Pienet ja keskisuuret yritykset, jotka ovat kouluttaneet henkilöstöään vuonna 2022 (%). Lähde: PK-yritysbarometri.

2.2.5 Työnantajien rekrytointiongelmien taustalla peruskoulutuksen tai muun työn vaatiman taidon puuttuminen

Työnantajista, joilla oli rekrytointiongelmia vuonna 2021, 68 prosenttia kertoi rekrytointiongelmien taustalle olleen ammatin edellyttämän peruskoulutuksen puute. Vuonna 2020 osuus olit 71 prosenttia ja vuonna 2019 70 prosenttia. Peruskoulutuksen puute oli kolmanneksi yleisin syy työkokemuksen puuttumisen jälkeen, kun aiempina vuosina se on ollut toiseksi yleisin.

Vuonna 2021 47 prosenttia työnantajista ilmoitti rekrytointiongelmien syyksi muun työn vaatiman taidon puuttumisen. Osuus nousi hieman edellisestä vuodesta, mutta se on laskenut trendinomaisesti vuodesta 2016 saakka, jolloin osuus oli 53 prosenttia.

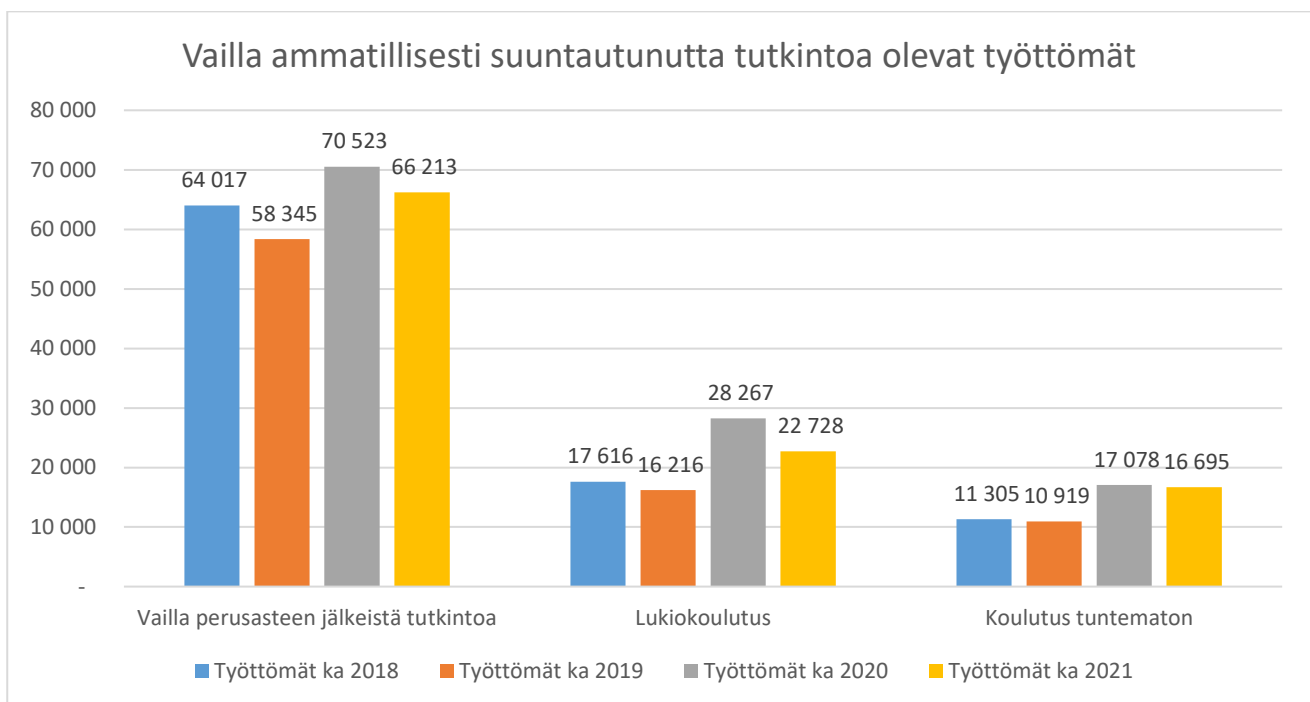

Kuvio 41. Työnantajien rekrytointiongelmien syyt v. 2016-2021, Lähde: TEM, Tilastokeskuksen työnantajahaastattelu

2.2.6 Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa tai pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa olevat työttömät ja työnhakijat

Tässä luvussa tarkastellaan vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa olevia työttömiä ja työnhakijoita työnvälitystilaston tietoihin perustuen. Vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa oleviin kuuluvat vain perusasteen suorittaneet, lukiokoulutuksen suorittaneet ja henkilöt, joiden suorittaman tutkinnon tai koulutuksen koulutusaste on tuntematon. Jälkimmäisessä joukossa on usein mukana maahanmuuttajia, joiden ulkomailla suorittettuja koulutuksia ei voida sijoittaa suomalaisille koulutustasoille. Tarkasteluun on valittu kyseinen joukko, sillä usein työllistyminen Suomen työmarkkinoilla edellyttää ammatillisesti suuntautuneen tutkinnon suorittamista.

Vuonna 2018 työttömien työnhakijoiden määrä oli keskimäärin noin 255 000 henkilöä, vuonna 2019 240 000 henkilöä, vuonna 2020 342 000 henkilöä ja vuonna 2021 299 000 henkilöä. Työttömien määrä kasvoi vuonna 2020 koronaviruspandemian vuoksi ja laski vuonna 2021 edelliseen vuoteen verrattuna. Määrä ei vuonna 2021 kuitenkaan palautunut vielä vuoden 2019 tasolle. Myös vailla ammatillisesti suuntautunutta tutkintoa olevien työttömien määrä laski vuonna 2021, muttei samassa suhteessa kaikkien työttömien määrän kanssa. Näin ollen heidän osuutensa kaikista työttömistä kasvoi vuonna 2021.

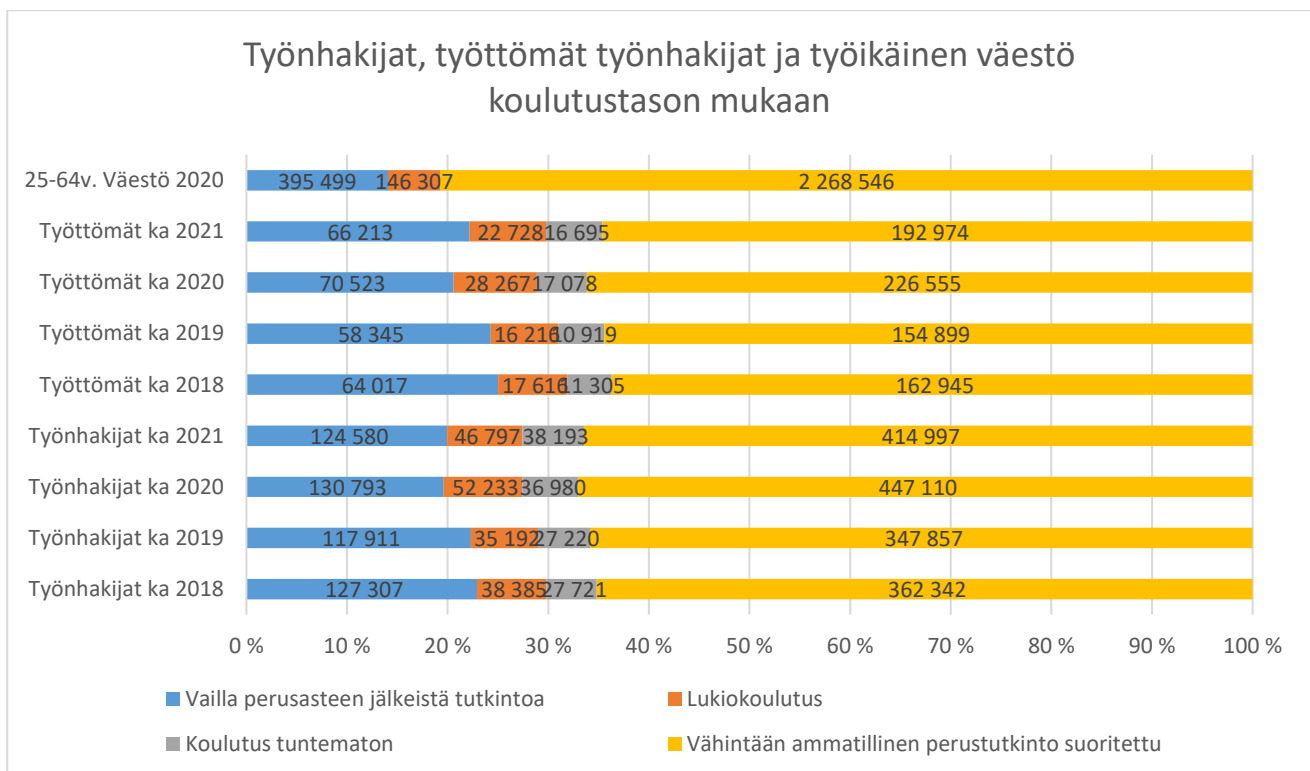
Kuvio 42. Työttömät, joiden pohjakoulutus on perusaste, lukiokoulutus tai tuntematon v. 2018, 2019, 2020 ja 2021. Lähde: TEM, Työnvälitystilasto (vuosittainen keskiarvo).

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työttömien työnhakijoiden määrä oli vuonna 2018 keskimäärin noin 64 000 henkilöä, vuonna 2019 58 000 henkilöä, vuonna 2020 71 000 henkilöä ja vuonna 2021 66 000 henkilöä. Heidän osuutensa kaikista työnhakijoista oli noin 25 prosenttia vuonna 2018, 24 prosenttia vuonna 2019, 21 prosenttia vuonna 2020 ja 22 prosenttia vuonna 2021.

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työnhakijoiden määrä oli vuonna 2018 keskimäärin noin 127 000 henkilöä, vuonna 2019 118 000 henkilöä, vuonna 2020 131 000 henkilöä ja vuonna 2021 125 000 henkilöä. Heidän osuutensa kaikista työnhakijoista oli vuonna 2018 23 prosenttia, vuonna 2019 22 prosenttia sekä vuonna 2020 ja 2021 20 prosenttia. Pelkän perusasteen varassa olevat ovat työttömissä ja työnhakijoissa yliedustettuna, sillä koko 25-64-vuotiaasta väestöstä heidän osuutensa oli 14 prosenttia vuonna 2020.

Vain yleissivistävän koulutuksen varassa olevien osuus työttömistä työnhakijoista oli vuonna 2018 32 prosenttia, vuonna 2019 31 prosenttia, vuonna 2020 29 prosenttia ja vuonna 2021 30 prosenttia. Myös vain yleissivistävän koulutuksen varassa olevat olivat työttömissä yliedustettuna, sillä koko 25-64-vuotiaasta väestöstä heidän osuutensa oli 20 prosenttia.

Jos tarkasteluun otetaan mukaan henkilöt, joiden koulutustaso on tuntematon, oli kyseisten työttömien työnhakijoiden määrä keskimäärin vuonna 2018 93 000 henkilöä, vuonna 2019 85 000 henkilöä, vuonna 2020 116 000 henkilöä ja vuonna 2021 106 000 henkilöä. Heidän osuutensa kaikista työttömistä työnhakijoista oli noin 36 prosenttia vuonna 2018, 35 prosenttia vuonna 2019, 34 prosenttia vuonna 2020 ja 35 prosenttia vuonna 2021.

Kuvio 43. Työnhakijat ja työttömät työnhakijat keskimäärin koulutustason mukaan v. 2018, 2019, 2020 ja 2021 sekä 25-64-vuotiaan väestön koulutusrakenne vuonna 2020. Lähde: TEM, Työnvälitystilasto (vuosittainen keskiarvo) ja Vipunen, Tilastokeskus (väestön koulutusrakenne).

3 Tarjonta ja resurssit

Jatkuvan oppimista tarkastellaan myös koulutuksen tarjonnan ja siihen suunnattujen resurssien näkökulmasta. Tällä arvioidaan yleisellä tasolla sitä, onko yksilöillä mahdollisuuksia uudistaa osaamistaan ennakoivasti, jotta työssä kehittyminen, työllistyminen uusiin tehtäviin ja uralla eteneminen olisi mahdollista. Samalla arvioidaan myös osallistumisen tasa-arvoa niiden koulutusten osalta, joista on saatavilla opiskelijoiden taustatietoja.

Tietoina on käytetty vuoden 2023 talousarviota ja vuoden 2021 opiskelija- ja suoritemääriä.

3.1 Jatkuvan oppimisen koulutusmuotoihin ja työikäisten tutkintokoulutukseen kohdentuva rahoitus

Työikäiselle soveltuvaa koulutustarjontaa on kaikilla koulutusasteilla. Julkisesti rahoitettua ja jatkuvan oppimisen koulutusmuodoiksi katsottuihin koulutuksiin kohdentuu vuonna 2023 yhteensä noin 560 miljoonaa euroa. Jatkuvan oppimisen koulutusmuodoiksi on katsottu tässä tarkastelussa yleissivistävässä koulutuksessa aikuisten perusopinnot ja lukiokoulutus sekä aineopinnot, avoimet korkeakouluopinnot, erikoistumiskoulutukset, erilliset opinnot ja maahanmuuttajien valmentava koulutus, ELY-keskusten hankkima tutkintoon johtamaton työvoimakoulutus, vapaan sivistystyön koulutustarjonta sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamat koulutukset.

Alla olevaan taulukkoon (taulukko 14) on koottu tarkemmat tiedot em. koulutusten rahoituksesta vuosien 2021-2022

Yleissivistävä koulutus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2022— 2023
Muiden kuin oppivelvollisten perusopetus	4 000–5 000 opiskelijaa	49,19	51,39	50,82	-0,56
Perusopetuksen aineopinnot	n. 13 000 kurssia	3,80	3,80	3,80	0,00
Aikuisten lukiokoulutus	n. 6 000 opiskelijaa	26,32	31,64	30,13	-1,51
Lukion aineopinnot	n. 2 776 kurssia	sis edelliseen			0

Yliopistot

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2020- 2021
Avoin yliopisto-opetus, erikoistumiskoulutukset, erilliset opinnot, korkeakoulujen välisiin yhteistyösopimuksiin perustuvat opiskeluoikeudet (laskennallinen osuus rahoituksesta)	n. 145 000 osallistujaa	85,69	83,02	87,06	4,05

Ammattikorkeakoulut

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2020- 2021
Avoin ammattikorkeakouluopetus, erikoistumiskoulutukset, erilliset opinnot, maahanmuuttajien valmentava koulutus, korkeakoulujen välisiin yhteistyösopimuksiin perustuvat opiskeluoikeudet (laskennallinen osuus rahoituksesta)	n. 97 000 osallistujaa avoimissa opinnoissa, erikoistumiskoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa	74,85	75,55	79,26	3,71
Ammatillinen opettajankoulutus		16,63	16,79	17,61	0,82

Vapaa sivistystyö

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2022— 2023
Kansalaisopistot	1 907 739 opetustuntia	85,68	89,70	92,89	3,19
Kansanopistot	225 287 opiskelijaviikkoa	48,22	49,08	49,10	0,02
Opintokeskukset	158 984 opetustuntia	17,26	17,56	18,18	0,63
Kesäyliopistot	102 910 opetustuntia	5,00	5,07	5,08	0,01
Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus		4,93	11,83	16,83	5,00

Työvoimakoulutus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2022— 2023
Työvoimakoulutuksen hankinta	n. 30 000 henkilöä, josta noin puolet kotoutumiskoulutukseen osallistuneita	110,03	97,40	71,99	-25,41
Valtionosuusrahoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus	n. 22 000 opiskelijaa (sisältyy ammatillisen koulutuksen lukuihin)	sis. ammatillisen koulutuksen rahoitukseen	sis. ammatillisen koulutuksen rahoitukseen	sis. ammatillisen koulutuksen rahoitukseen	

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus

Koulutus	Opiskelijamäärä/v 2021	TA 2021 (milj. €)	TA 2022 (milj. €)	TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2022— 2023
Koulutus- ja osaamispalveluiden hankinta	Rahoitustoiminta alkanut vasta vuonna 2022, joten ei opiskelijoita vuonna 2021	45,00	11,00	36,25	25,25
Yhteensä työikäisille suunnattu		572,60	543,82	559,02	15,20

Taulukko 14. Jatkuvan oppimisen koulutusmuotoihin kohdentuva rahoitus vuosien 2021-2022 talousarvioissa ja vuoden 2023 talousarvioesityksessä sekä opiskelijamäärät vuonna 2021.

Lisäksi pääosin työikäisille tarkoitetuiksi koulutuksiksi katsotaan ammatillisessa koulutuksessa ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, korkeakouluissa ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ja tutkintoon johtava työvoimakoulutus. Näitä koulutuksia rahoitetaan kuten muutakin tutkintokoulutusta, joten niihin kohdentuva rahoitus on arvioitu seuraavassa luvussa.

3.1.1 Arvio ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutukseen tarkoitetun laskennallisen rahoituksen kohdentuminen työikäisille

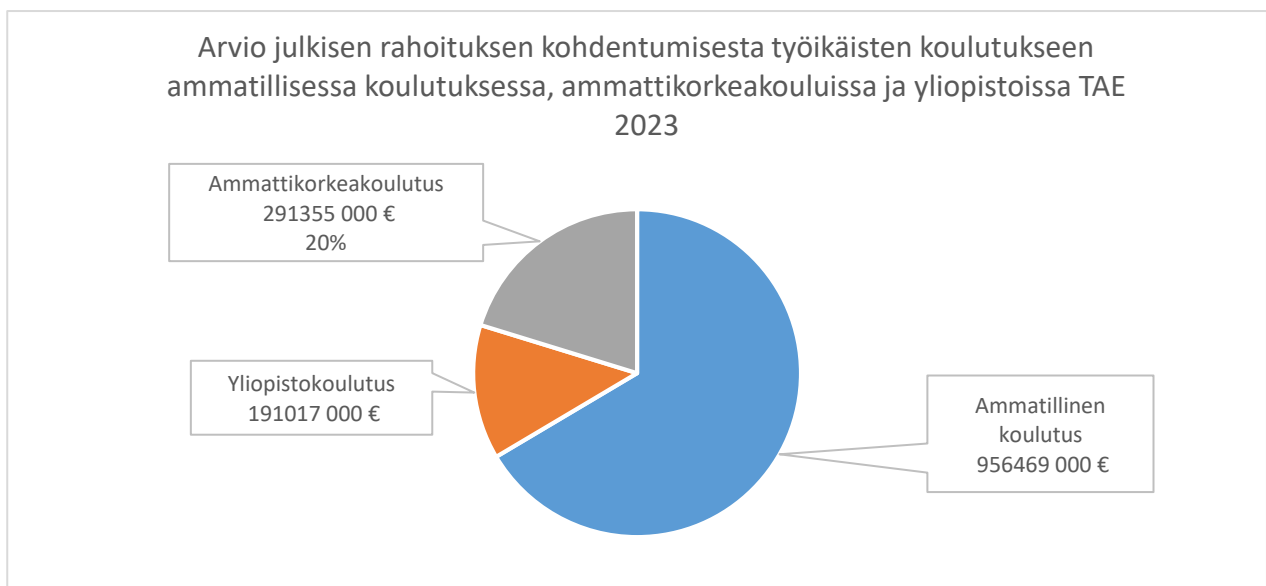
Arvio ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutukseen tarkoitetun laskennallisen rahoituksen kohdentumisesta työikäisille on hyvin karkea, sillä ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut päättävät itse saamansa rahoituksen sisäisestä kohdentamisesta. Tämän takia julkisen rahoituksen todellisesta kohdentumisesta eri ikäisille ei voida tarkkaan arvioida.

Arviossa ammatillisen koulutuksen rahoituksen kohdentumisessa on käytetty vuoden 2023 laskennallisen rahoituksen määrä (yht. 1,984 mrd.) ja kuinka suuri osa laskennallisen rahoituksen perusteena käytetyistä suoritteista on kertynyt yli 20-vuotiaista opiskelijoista. Ammatillisessa koulutuksessa yli 20-vuotiaiden koulutukseen (ml. valtionosuudella rahoitettu työvoimakoulutus) kohdentui lähes puolet koko ammatillisen koulutuksen rahoituksesta. Rahoitus on vuonna 2023 yli 955 miljoonaa euroa, jos katsotaan, kuinka suuri osa laskennallisen rahoituksen perusteena käytettävistä suoritteista kertyi yli 20-vuotialta.

Korkeakouluissa koulutuksen laskennallinen rahoitus (pl. jatkuva oppimisen rahoitusosuus) on vuonna 2023 yhteensä noin 1,22 miljardia euroa. Laskennallinen perusrahoitus kohdennetaan korkeakouluille tutkinnon suorittaneiden määrän sekä heidän työllistymisensä ja antamansa palautteen perusteella. Näin ollen laskennallisen rahoituksen kohdentumista voidaan katsoa lähinnä tutkinnon suorittaneiden perusteella. Jos katsotaan, kuinka suuri osa tutkinnon suorittaneista oli vähintään 30-vuotiaita, kohdentui ammattikorkeakoulujen laskennallisesta perusrahoituksesta yli 290 miljoonaa euroa ja yliopistojen laskennallisesta rahoituksesta yli 190 miljoonaa euroa työikäisille. Ammattikorkeakouluissa tutkinnon suorittaneista yli puolet (51 %) ja yliopistoissa noin kolmasosa (30 %) oli yli 30-vuotiaita.

Edellä esitettyjen arvioiden perusteella ammatillisen ja korkeakoulujen laskennallisesta perusrahoituksesta työikäisten koulutukseen kohdentui noin 1,435 miljardia euroa, joka on lähes puolet koko tutkintokoulutukseen kohdentuvasta laskennallisesta rahoituksesta (yhteensä 3,2 miljardia euroa).

Kuitenkin korkeakouluissa tutkinnon suorittaneen ikä ei välttämättä ole tarkoituksen mukaisin tapa tarkastella rahoituksen kohdentumista, sillä nuoret voivat aloittaa myöhemmin kuin 20-vuotiaana ja opintoajat voivat venyä niin, että tutkinnot suoritetaan vasta yli 30-vuotiaana. Jos katsotaan, kuinka moni on aiemmin suorittanut saman tasoisen tutkinnon ja jaetaan tutkintokoulutukseen kohdentuneet kustannukset sen perusteella, kohdentui tutkintoon johtavan koulutuksen rahoituksesta yliopistoissa noin 42 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakouluissa noin 53 miljoonaa euroa. Näin ollen summat olisivat merkittävästi pienemmät, kuin tutkinnon suorittaneiden iän perusteella.

Kuvio 44. Arvio julkisen rahoituksen kohdentumisesta työikäisten koulutukseen ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Lähde: TAE 2023, Ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteraportit ja ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tutkinnon suorittaneet, Vipunen.

Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen perusrahoitus on kasvanut vuodesta 2021 vuoteen 2023 ja sitä myötä myös arvio työkäisille kohdentuvasta rahoituksesta on lisääntynyt vuosittain. Poikkeuksena tähän on yliopistokoulutus, jossa yli 30-vuotiaiden osuus tutkinnon suorittaneista vähentyi vuodesta 2020 vuoteen 2021, minkä vuoksi arvio työkäisille kohdentuvasta rahoituksesta myös laski.

	Opiskelijamäärä/v 2021	Laskennallinen arvio TA 2021 (milj. €)	Laskennallinen arvio TA 2022 (milj. €)	Laskennallinen arvio TAE 2023 (milj. €)	Muutos 2022— 2023
Yli 20-vuotiaat ammattillisessa koulutuksessa (ml. vos- työvoimakoulutus)	n. 218 000 yli 20 v. opiskelijaa (ml. tutkinnon osia suorittavat)	908,25	941,48	956,47	14,99
Vähintään 30-vuotiaana suoritetut yliopistotutkinnot	n. 12 000 tutkintoa	176,48	207,07	191,02	-16,06
Vähintään 30-vuotiaana suoritetut ammattikorkeakoulututkinnot (ml. Ylempi amk-tutkinto)	n. 16 000 tutkintoa	236,27	263,65	291,36	27,71

Taulukko 15. Arvio julkisen rahoituksen kohdentumisesta työkäisten koulutukseen ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa vuosien 2021-2022 talousarvioiden ja vuoden 2023 talousarvioesityksen mukaisista määrärahoista sekä opiskelijamäärät vuonna 2021.

4 Yhteiskunta

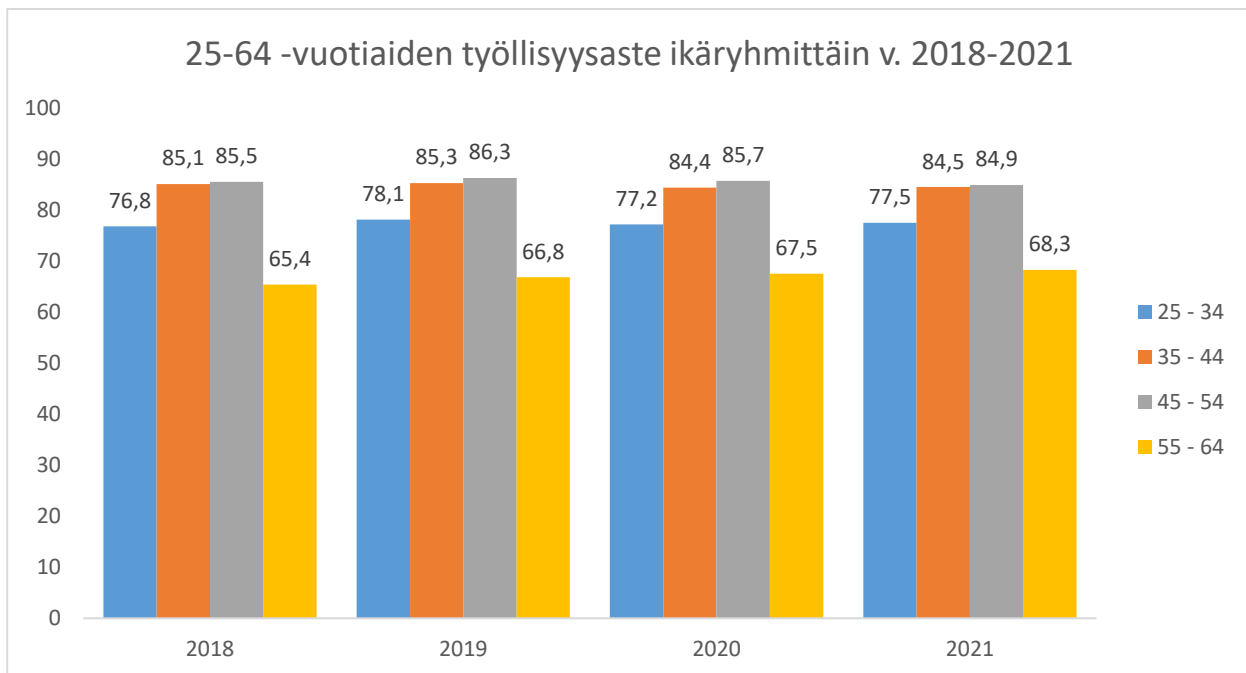
Viimeisenä näkökulmana jatkuvaan oppimiseen on yhteiskunnallinen taso. Tiedoilla arvioidaan koko työkäisen väestön tasolla, nouseeko suomalaisten koulutustaso ja työllisyysaste. Lopussa tarkastellaan, miten työkäiset käyttävät opintososiaalisia etuuksia. Tiedoilla arvioidaan osaltaan, onko yksilöllä mahdollisuus uudistaa osaamistaan ja lisääntykö jatkuvaan oppimiseen osallistumisen tasa-arvo.

Tietoina on käytetty Tilastokeskuksen koulutus-, työvoima- ja väestötilastoja sekä Kelan ja Työllisyysrahaston tilastoja.

4.1 Työkäisen väestön työllisyysaste

Vuonna 2018 25-64-vuotiaiden työllisyysaste oli 78 prosenttia, vuonna 2019 78,9 prosenttia, vuonna 2020 78,5 prosenttia ja vuonna 2021 78,7 prosenttia Tilastokeskuksen tietojen mukaan. Vuoden 2021 alussa työvoimatutkimuksen tietosisältöä, tiedonkeruuta ja estimointimenetelmää uudistettiin. joten vanhaan menetelmään perustuvat luvut eivät ole vertailukelpoisia uudella menetelmällä tuotettujen kanssa. Lisätietoa menetelmämuutoksen vaikutuksista löytyy: [Työvoimatutkimuksen uudistus 2021 ja sen vaikutukset aikasarjoihin](#). Alla olevien aikasarjojen tiedot on tuotettu korjattuina vuosilta 2018-2020.

Työllisyysasteessa on selkeitä eroja eri ikäryhmien välillä. Työllisyysaste oli korkein 45-54-vuotiailla ja toiseksi korkein 35-44-vuotiailla. Matalin työllisyysaste oli 55-64-vuotiailla.

Kuvio 45. 25-64-vuotiaan väestön työllisyysaste. Lähde: Tilastokeskus, 2018-2020.

4.2 Työkäisen väestön koulutustaso ja sen muutos

4.2.1 Työkäisen väestön koulutustaso

Vuonna 2020 vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevia työkäisiä (25-64 vuotiaita) oli yhteensä noin 395 500, joka on 14,1 prosenttia kaikista työkäisistä. Lukion oppimäärän tai ammatillisen perustutkinnon suorittaneita oli yhteensä noin 1 054 100 työkäistä eli 37,5 prosenttia työkäisistä. Ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneita oli noin 197 300 eli 7 prosenttia työkäisistä.

Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita eli vähintään opistoasteen tutkinnon suorittaneita oli yhteensä 1 163 400 eli 41,4 prosenttia työkäisistä. Heistä opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli noin 281 500 (10 %), ammattikorkeakoulututkinnon tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita oli noin 438 900 (15,6 %), ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai korkeakoulututkinnon suorittaneita noin 398 100 (14,2 %) ja lääkärien erikoistumiskoulutuksen, lisensiaatintutkinnon tai tohtorintutkinnon suorittaneita noin 44 900 (1,6 %).

	25-64v väestö	%-osuus
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa tai tutkinto tuntematon	395 499	14,1 %
Lukiokoulutus	146 307	5,2 %
Ammatillinen peruskoulutus	907 842	32,3 %
Ammattitutkinto	154 512	5,5 %
Erikoisammattitutkinto	42 822	1,5 %
Opistoaste	249 951	8,9 %
Ammatillinen korkea-aste	31 596	1,1 %
Ammattikorkeakoulututkinto	366 612	13,0 %
Alempi korkeakoulututkinto	72 240	2,6 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	27 585	1,0 %
Ylempi korkeakoulututkinto	370 473	13,2 %
Lääkärien erikoistumiskoulutus	7 065	0,3 %
Lisensiaatintutkinto	6 393	0,2 %
Tohtorintutkinto	31 449	1,1 %
Yhteensä	2 810 352	100,0 %

Taulukko 16. 25-64-vuotiaan väestön koulutus rakenne. Lähde: Tilastokeskus, 2020

Päätoimisten työllisten ja työllisten opiskelijoiden osuus työikäisessä väestössä oli keskimäärin 73,1 prosenttia, päätoimisten opiskelijoiden osuus neljä prosenttia, työttömien osuus 11 prosenttia, eläkeläisten osuus kahdeksan prosenttia ja muiden osuus viisi prosenttia.

Työllisten (ml. työlliset opiskelijat) osuus oli keskimääräistä alhaisempi erityisesti vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla (47,4 %), enintään lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneilla (63,6 %) ja alemman korkeakoulututkinnon suorittaneilla (70,1 %) ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla (70,4 %). Lukiokoulutuksen ja alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla päätoimisten opiskelijoiden osuus oli kuitenkin keskimääräistä selkeästi suurempi (11,4 ja 13,8 %) toisin kuin vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla tai ammatillisen perustutkinnon suorittaneilla (5,5 ja 2,9 %).

Työllisten (ml. työlliset opiskelijat) osuus oli yli 90 prosenttia vain ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja lääkärien erikoistumiskoulutuksen suorittaneilla. Erikoisammattitutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon, ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin tutkinnon suorittaneissa työllisten osuus oli lähes 85-90 prosenttia.

Vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevissa työttömien, eläkeläisten ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien osuus oli keskimääräistä selkeästi korkeampi (18,4, 16,2 ja 12,4 %). Työttömien osuus oli keskimääräistä korkeampi myös ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja lukiokoulutuksen suorittaneilla (13, 12 ja 11,5 %) ja eläkeläisten osuus ammatillisen perustutkinnon, opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen koulutuksen suorittaneilla (9,6, 9,7 ja 8,3 %).

Työttömien osuudet olivat matalimmat lääkärien erikoistumiskoulutuksen, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon, tohtorin tutkinnon ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla. Osuus oli matala myös muun korkeakoulututkinnon ja erikoisammattitutkinnon suorittaneilla.

	Päätoiminen työllinen	Työtön	Työllinen opiskelija	Päätoimin en opiskelija	Eläkeläinen	Muu tai tuntematon
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	43,9 %	18,4 %	3,5 %	5,5 %	16,2 %	12,4 %
Lukiokoulutus	51,2 %	11,5 %	12,4 %	11,4 %	6,1 %	7,4 %
Ammatillinen peruskoulutus	64,5 %	13,0 %	5,9 %	2,9 %	9,6 %	4,1 %
Ammattitutkinto	67,0 %	12,0 %	10,5 %	2,4 %	5,2 %	3,0 %
Erikoisammattitutkinto	71,7 %	7,9 %	14,6 %	1,3 %	3,2 %	1,3 %
Opistoaste	75,4 %	8,5 %	3,5 %	0,8 %	9,7 %	2,2 %
Ammatillinen korkea-aste	76,7 %	9,9 %	2,2 %	0,6 %	8,3 %	2,3 %
Ammattikorkeakoulututkinto	75,8 %	6,6 %	11,3 %	2,4 %	1,2 %	2,7 %
Alempi korkeakoulututkinto	46,2 %	7,1 %	23,9 %	13,8 %	4,5 %	4,5 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	76,5 %	4,7 %	15,3 %	1,4 %	0,8 %	1,3 %
Ylempi korkeakoulututkinto	77,1 %	5,9 %	9,6 %	1,8 %	2,5 %	3,1 %
Lääkärien erikoistumiskoulutus	86,2 %	0,9 %	7,8 %	0,3 %	4,0 %	0,8 %
Lisensiaatintutkinto	73,7 %	6,9 %	10,0 %	1,7 %	3,8 %	3,9 %
Tohtorintutkinto	81,6 %	4,2 %	7,7 %	0,8 %	1,6 %	4,1 %
Yhteensä	65,3 %	11,0 %	7,8 %	3,5 %	7,6 %	4,8 %

Taulukko 17. 25-64-vuotiaan väestön koulutus rakenne ja pääasiallinen toiminta vuonna 2020, %-osuus riveittäin. Lähde: Tilastokeskus.

4.2.2 Tutkintokoulutuksen uudet opiskelijat suhteessa väestöön

Koko tutkintoon johtavassa koulutuksessa aloitti vuonna 2020 yhteensä noin 88 000 25-64 –vuotiasta opiskelijaa, joka vastaa 3 prosenttia samanikäisestä väestöstä.

Uusien opiskelijoiden osuus ikäryhmästä on sitä korkeampi, mitä nuoremmasta ikäryhmästä oli kyse. Korkeimmillaan osuus on 25-34-vuotiailla (6 %) ja alimmillaan 55-64-vuotiailla (alle 1 %). Tämä pätee myös kaikissa muissa tutkinnoissa paitsi erikoisammattitutkintokoulutuksessa, jossa uusien opiskelijoiden osuus oli korkein 35-44-vuotiaiden ikäryhmässä.

	25–34-vuotiaat	35–44-vuotiaat	45–54-vuotiaat	55–64-vuotiaat	25-64 v yhteensä
Ammatillinen perustutkinto					
Aloittaneet	13 098	7 995	4 062	1 035	26 190
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	1,85 %	1,12 %	0,61 %	0,14 %	0,93 %
Ammattitutkinto					
Aloittaneet	6 177	6 084	4 251	1 503	18 015
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	0,87 %	0,85 %	0,64 %	0,21 %	0,64 %
Erikoisammattitutkinto					
Aloittaneet	2 193	3 645	2 712	915	9 462
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	0,31 %	0,51 %	0,41 %	0,13 %	0,26 %
AMK-tutkinto					
Aloittaneet	11 247	4 677	1 575	237	17 736
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	1,59 %	0,66 %	0,24 %	0,03 %	0,63 %
Yliopiston alempi korkeakoulututkinto					
Aloittaneet	2 964	840	369	84	4 257
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	0,42 %	0,12 %	0,06 %	0,01 %	0,15 %
Ylempi AMK-tutkinto					
Aloittaneet	2 496	2 745	1 254	240	6 735
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	0,35 %	0,39 %	0,19 %	0,03 %	0,24 %
Yliopiston ylempi korkeakoulututkinto					
Aloittaneet	4 056	1 128	363	69	5 613
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	0,57 %	0,16 %	0,05 %	0,01 %	0,20 %
Tutkintokoulutus yhteensä					
Aloittaneet	42 228	27 111	14 586	4 083	88 008
Väestö 31.12 aloittamisvuonna	708 057	712 224	665 034	725 034	2 810 349
Aloittaneet / väestö	5,96 %	3,81 %	2,19 %	0,56 %	3,13 %

Taulukko 18. Amatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen 25-64v. uudet opiskelijat tutkintotyypin mukaan suhteessa väestöön. Lähde: Tilastokeskus, 2020

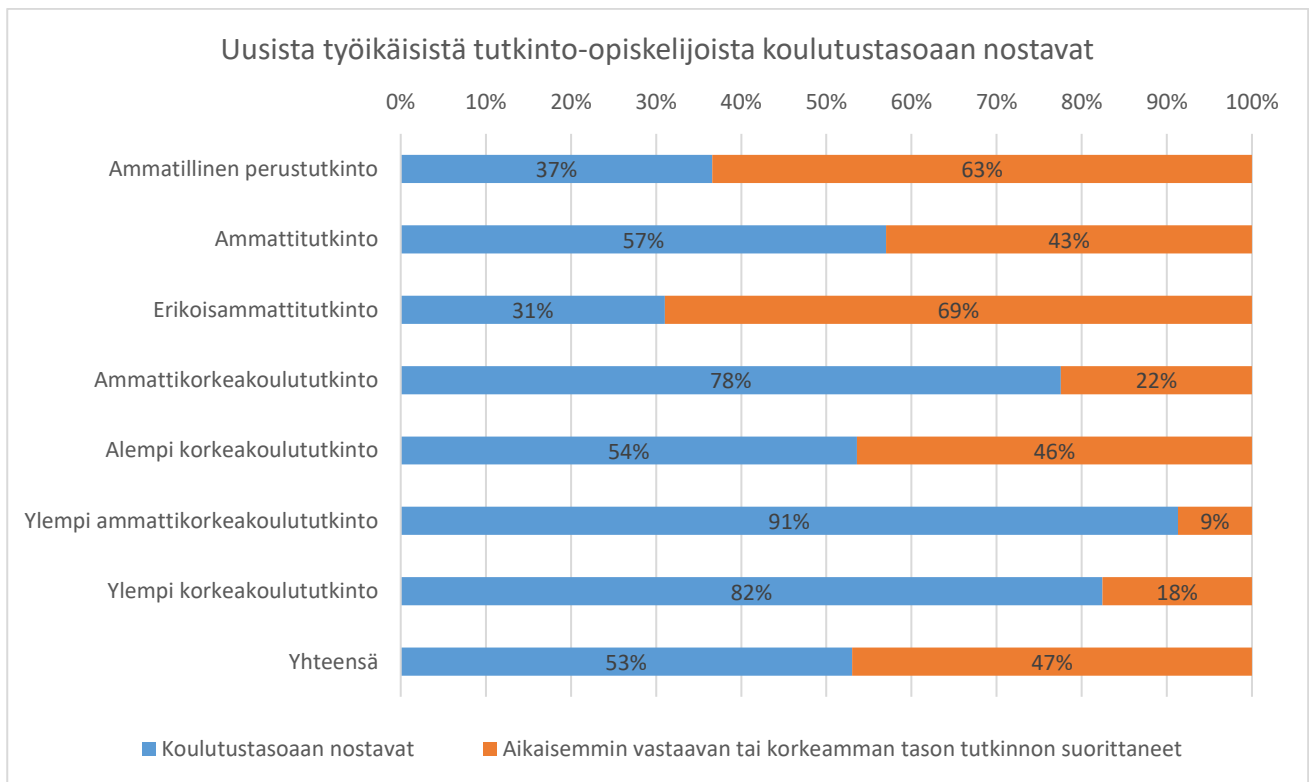
4.2.3 Uusista tutkinto-opiskelijoista koulutustasoaan nostavat

Työkäisen väestön koulutustason muutosta voidaan tarkastella myös tutkintokoulutuksessa aloittaneiden aikaisemmin suorittamien tutkintojen kautta. Koulutustaso nousee, mitä suuremmalla osalla aloittaneista ei ole aikaisempaa vastaavan tasoista tutkintoa olettaen, että tutkinto suoritetaan loppuun. Koulutustaso ei muutu, mikäli aloittaneella on jo aikaisempi vastaavan tasoinen tai jopa korkeampi aikaisempi tutkinto.

Tarkastelussa ei huomioida, että osaaminen lisääntyy ja laajenee, vaikka aloitettu koulutus on aikaisemmin suoritettun koulutuksen tasoinen tai matalampi.

Vähintään 25-vuotiaana tutkintokoulutuksen aloittaneista 53 prosenttia aloitti koulutustasoa nostavassa koulutuksessa. Koulutustasoaan nostavien osuus oli suurin ylemmissä korkeakoulututkinnoissa. Ylemmän ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneista opiskelijoista 91 prosenttia oli nostamassa koulutustasoaan ja yliopiston ylemmän korkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneissa vastaava osuus oli 82 prosenttia. Ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen aloittaneissa osuus oli 78 prosenttia ja yliopiston alemman korkeakoulututkintokoulutuksen 54 prosenttia.

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa uusista työkäisistä opiskelijoista merkittävä osa ei ollut nostamassa koulutustasoaan. Erikoisammattitutkintokoulutuksessa vain 31 prosenttia ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa 37 prosenttia nosti koulutustasoaan. Ammattitutkintokoulutuksessa yli puolet ei ollut aikaisemmin suorittanut vastaavan tai korkeamman tason tutkintoa.

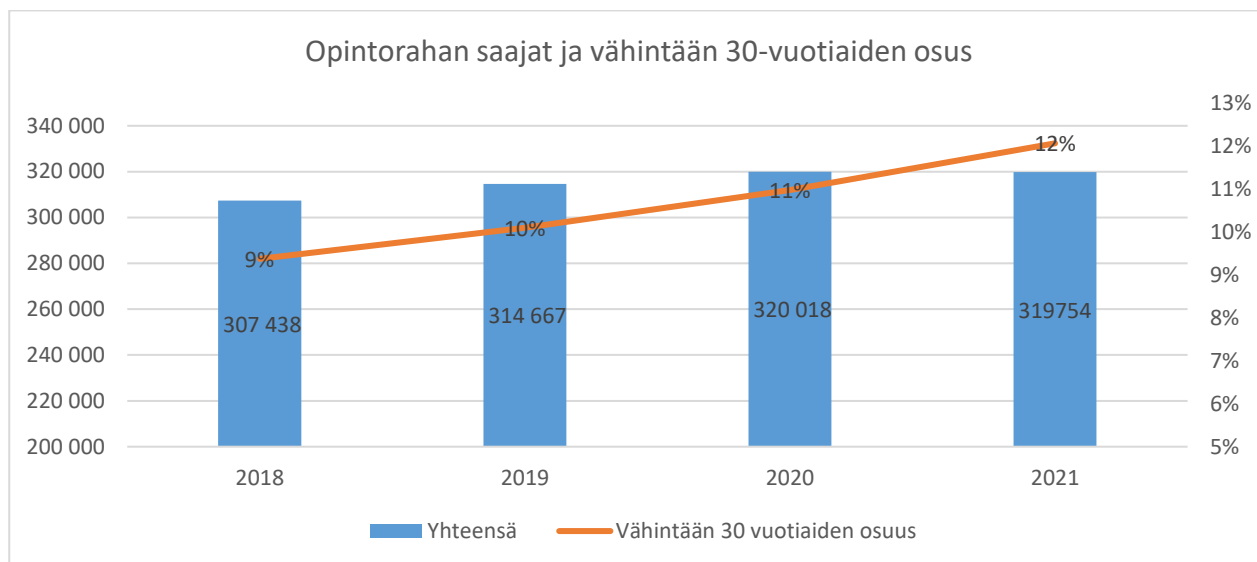

Kuvio 46. Ammatillisen ja korkeakoulujen tutkintokoulutuksen uudet vähintään 25-vuotiaat opiskelijat vuonna 2020 sen mukaan, onko aloittaja suorittanut aiemmin vastaavan tai korkeamman tason tutkintoa. Lähde: Vipunen, Tilastokeskus

4.3 Aikuisten käyttämät opinto-sosiaaliset etuudet

4.3.1 Opintoraha ja -laina

Opintorahan saajista vain pieni osa oli vähintään 30-vuotiaita vuonna 2021. Osuus on kuitenkin trendinomaisesti kasvanut vuosina 2018-2021. Samalla aikavälillä opintorahan saajien määrä myös nousi vuoteen 2020 asti, mutta laski vuonna 2021 edelliseen vuoteen verrattuna.

Kuvio 47. Kaikki opintorahan saajat ja vähintään 30-vuotiaiden osuus saajista vuosina 2018-2021. Lähde: Kela

Vuonna 2021 opintorahaa sai 38 559 henkilöä, jotka olivat vähintään 30-vuotiaita. Heistä 42 prosenttia opiskeli ammattikorkeakoulussa, 30 prosenttia ammatillisessa oppilaitoksessa ja 23 prosenttia yliopistossa. Pieni osa opiskeli muissa oppilaitoksissa tai ulkomailla ja vain yksittäiset yli 30-vuotiaat henkilöt saivat opintorahaa lukio-opintoihin.

Opintorahan saajista 21 prosenttia oli 25–29-vuotiaita, joista suurin osa opiskeli korkeakoulussa. Enemmistö heistä on todennäköisesti aloittanut korkeakouluopinnot ennen kuin he ovat täyttäneet 25 vuotta. Tämän takia kyseistä ikäryhmää ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi ottaa mukaan jatkuvan oppimisen tarkasteluun.

Ikäryhmä	Yliopistot	Ammattikork eakoulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilaitokset	Ulkomaiset oppilaitokset	Yhteensä
16-19 v	3 279	2 190	37 603	26 412	1 084	496	71 066
20-24 v	52 724	53 245	25 952	2 030	2 735	5 286	141 972
25-29 v	29 062	25 302	9 976	49	811	2 957	68 157
30-34 v	5 287	8 400	4 796	17	382	504	19 386
35-39 v	1 745	4 056	2 832	19	204	176	9 032
40-44 v	907	2 011	1 901	10	124	75	5 028
45-49 v	400	943	1 104	5	110	40	2 602
50-54 v	245	517	660	3	75	19	1 519
Yli 54 v	208	263	441	6	65	9	992
Yhteensä	93 857	96 927	85 265	28 551	5 590	9 562	319 754

Taulukko 19. Opintorahan saajat vuonna 2021 viimeisimmän oppilaitoksen ja ikäryhmän mukaan. Lähde: Kela

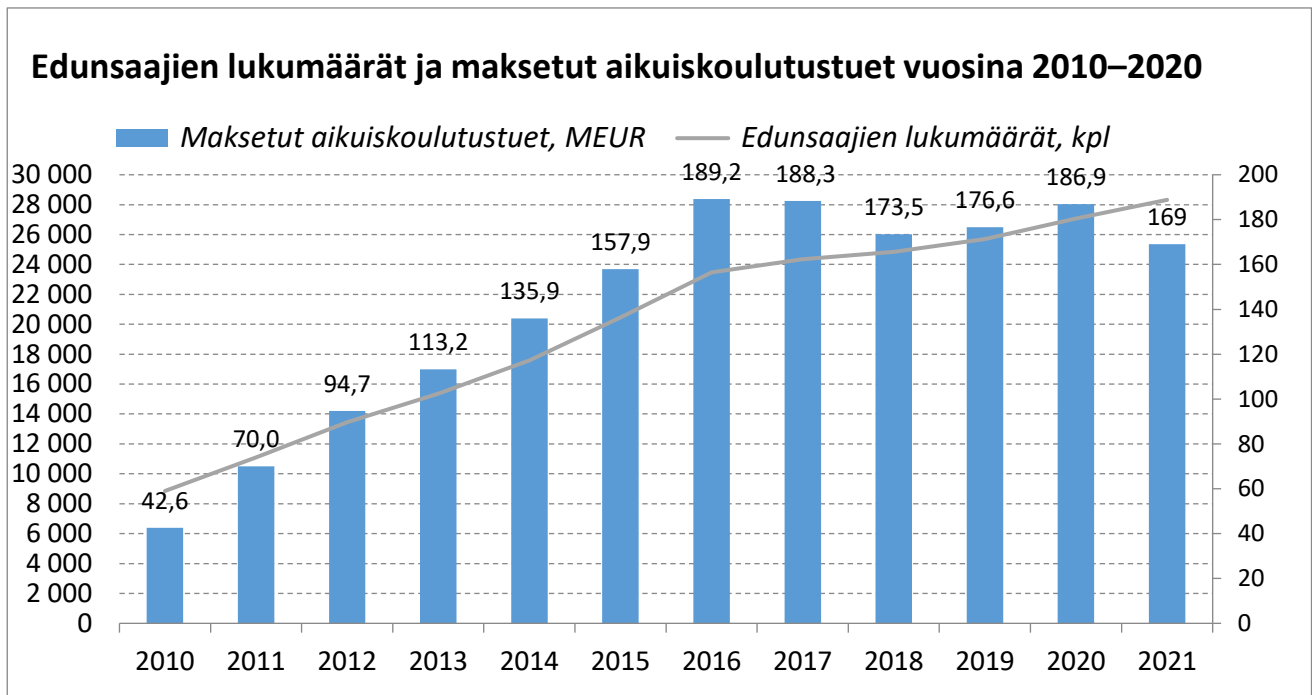
Vähintään 30-vuotiaiden saama keskimääräinen opintoraha oli 299 euroa/kuukausi, joka on korkeampi kuin keskimääräinen opintoraha nuoremmilla ikäryhmillä. Syynä ovat todennäköisesti erot asumisessa ja siinä, onko opiskelijalla lapsia. Nuoret asuvat vanhempia opiskelijoita yleisemmin vanhempiensa luona, jolloin opintorahan taso on matalampi. 30–49-vuotiailla taas on useammin alaikäisiä lapsia, jolloin he ovat oikeutettuja opintorahan huoltajakorotukseen. Keskimääräinen opintoraha oli korkein ikäryhmistä 40–44 –vuotiailla ja koulutusasteista ammattikorkeakouluissa opiskelevilla.

Ikäryhmä	Yliopistot	Ammatti- korkeakoulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilaitokset	Ulkomaiset oppilaitokset	Yhteensä
16-19 v	236	225	166	152	211	226	170
20-24 v	248	244	242	199	239	247	245
25-29 v	254	261	275	282	260	251	260
30-34 v	274	293	301	302	296	265	290
35-39 v	307	318	319	344	310	288	316
40-44 v	314	325	323	314	316	309	322
45-49 v	316	314	312	277	309	295	313
50-54 v	291	290	291	315	290	284	291
Yli 54 v	265	265	266	248	279	261	266
Yhteensä	252	256	218	154	245	249	234

Taulukko 20. Keskimääräinen opintoraha (€/kk) vuonna 2021 viimeisimmän oppilaitoksen ja ikäryhmän mukaan. Lähde: Kela

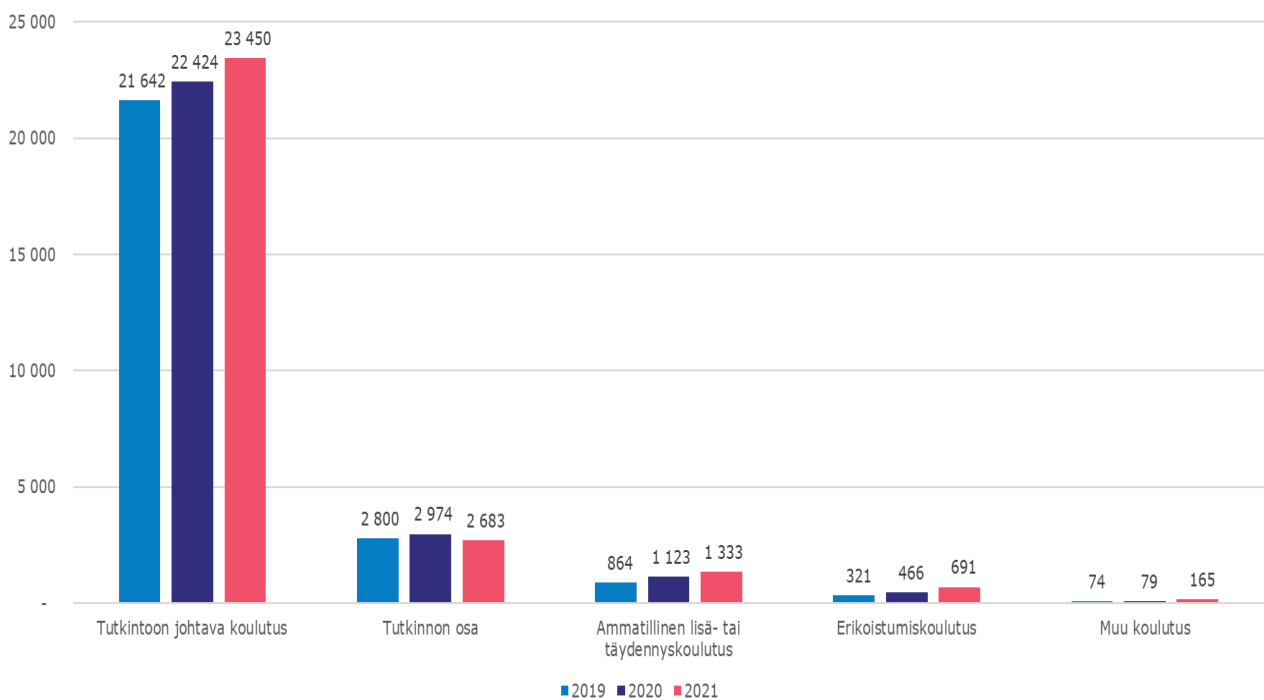
4.3.2 Aikuiskoulutustuki

Vuonna 2021 aikuiskoulutustuen saajia oli yhteensä 28 322. Tuensaajien määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 5 prosenttia ja vuoteen 2019 verrattuna noin 10 prosenttia. Saajien määrän kasvusta huolimatta maksettujen aikuiskoulutustukien määrä laski vuodesta 2020 vuoteen 2021 10 prosenttia.

Kuvio 48. Aikuiskoulutustuen edunsaajat ja maksetut tuet yhteensä ja keskimääräiset tuet vuosina 2010-2021. Lähde: Työllisyysrahasto

Tuensaajista suurin osa sai tukea tutkintoon johtavaan koulutukseen (83 %). Loput osallistuivat tutkinnon osasta tai osista koostuvaan koulutukseen, ammatilliseen lisä- tai täydennyskoulutukseen, erikoistumiskoulutukseen tai muuhun koulutukseen.

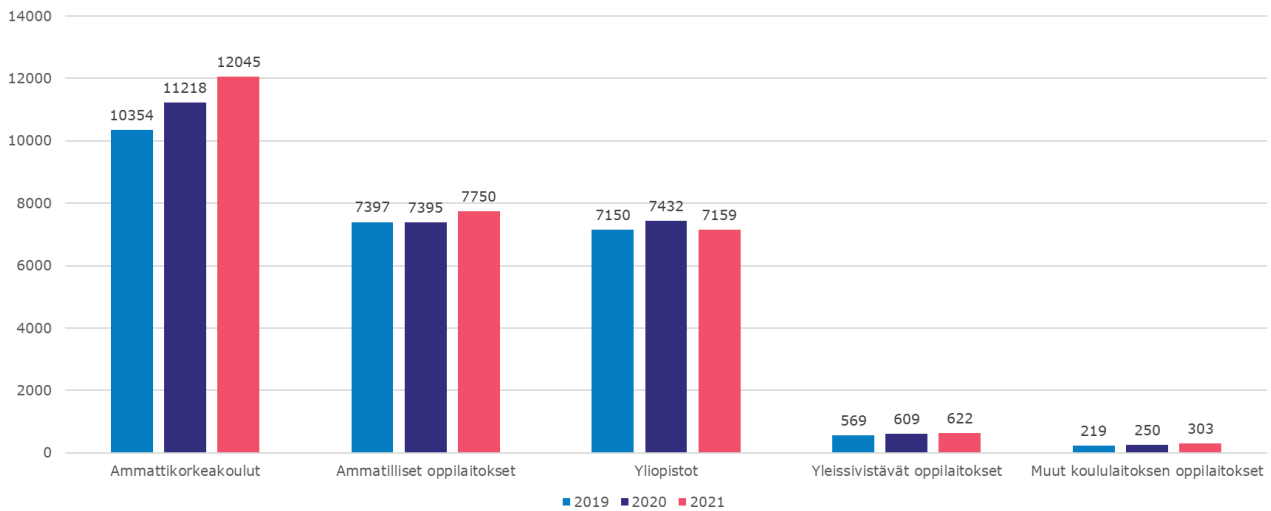
Kuvio 49. Aikuiskoulutustuensaajat tutkintotavoitteen mukaan vuosina 2019-2021. Lähde: Työllisyysrahasto

Yhteensä aikuiskoulutustukea maksettiin vuonna 2021 169 miljoonaa euroa, josta tutkintoon johtavaan koulutukseen saatua aikuiskoulutustukea oli 142 miljoonaa euroa. Toiseksi eniten maksettiin tutkinnon osasta tai osista koostuvaan koulutukseen saatua aikuiskoulutustukea, yhteensä 15 miljoonaa euroa. Muiden opintojen perusteella saatua aikuiskoulutustukea maksettiin alle 11 miljoonaa euroa.

Maksetut etuudet	2019	2020	2021
Tutkintoon johtava koulutus	153 M€	155 M€	142 M€
Tutkinnon osa	21 M€	23 M€	15 M€
Ammatillinen lisä- tai täydennyskoulutus	7 M€	9 M€	7 M€
Erikoistumiskoulutus	2 M€	3 M€	3 M€
Muu koulutus	0,5 M€	0,4 M€	0,9 M€

Taulukko 21. Maksetut etuudet tutkintotavoitteen mukaan. Lähde Työllisyysrahasto.

Aikuiskoulutustuensaajista 43 prosenttia opiskeli ammattikorkeakoulussa, 28 prosenttia ammatillisessa oppilaitoksessa ja 26 prosenttia yliopistossa. Yleissivistävissä oppilaitoksissa tai muissa oppilaitoksissa opiskeli 3 prosenttia tuensaajista.

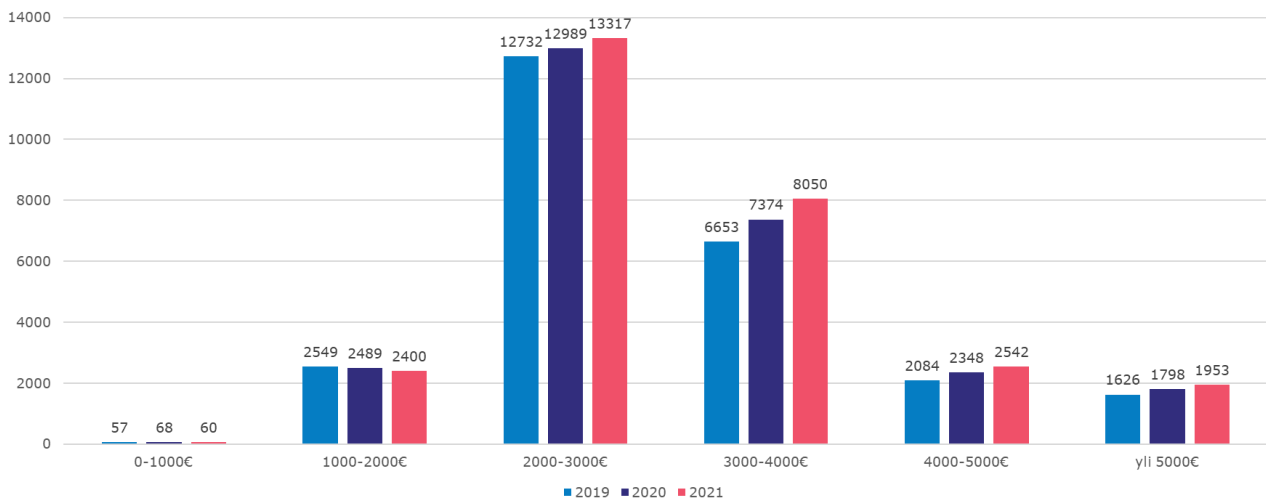
Kuvio 50. Aikuiskoulutustuensaajat tutkinnon tason mukaan vuosina 2019-2021. Lähde: Työllisyysrahasto.

Vuonna 2021 palkansaajalle maksettu keskimääräinen tuki kuukaudessa oli noin 1300 euroa. Oppilaitostyypeittäin korkein keskimääräinen tuki oli yliopistossa opiskelevilla (1 428 €/kk) ja alhaisin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevilla (1 256 €/kk).

Oppilaitostyyppi	2019	2020	2021
Ammattikorkeakoulut	1 367	1 370	1 265
Ammatilliset oppilaitokset	1 316	1 332	1 256
Yliopistot	1 532	1 533	1 428
Yleissivistävät oppilaitokset	1 364	1 376	1 294
Muut koululaitoksen oppilaitokset	1 504	1 528	1 354

Taulukko 22. Palkansaajan keskimääräinen tuki kuukaudessa tutkinnon tason mukaan. Lähde: Työllisyysrahasto.

Aikuiskoulutustuen saajista lähes puolella (47 %) tuen perusteena oleva ansio oli 2000—3000 euroa kuukaudessa. Alle kolmasosalla (28 %) ansio oli 3000—4000 euroa. Tuen perusteena ollut ansio oli alle 2000 euroa 9 prosentilla ja yli 4000 euroa 16 prosentilla. Euromääräisesti maksetuista etuuksista 7 prosenttia kohdentui niille, joiden tuen perusteena oleva ansio oli alle 2000 euroa ja 18 % niille, joiden tuen perusteena oleva ansio oli yli 4000 euroa.

Kuvio 51. Aikuiskoulutustuensaajien tuen perusteena oleva ansio vuosina 2019-2021. Lähde: Työllisyysrahasto.

Tuen perusteena oleva ansio	2019	2020	2021
0-1000€	0,2 M€	0,2 M€	0,2 M€
1000-2000€	14 M€	13 M€	11 M€
2000-3000€	86 M€	86 M€	78 M€
3000-4000€	52 M€	56 M€	50 M€
4000-5000€	18 M€	20 M€	18 M€
yli 5000€	13 M€	15 M€	13 M€

Taulukko 23. Maksetut etuudet tuen perusteena olevan ansion mukaan. Lähde: Työllisyysrahasto

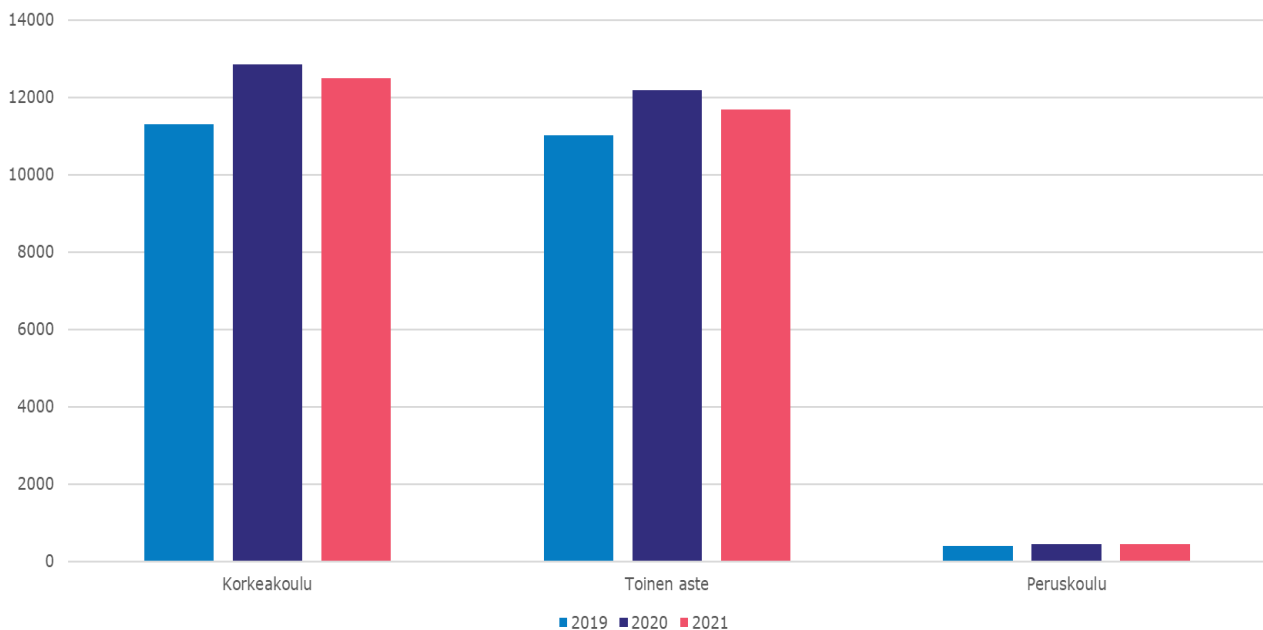
Palkansaajalle maksettu keskimääräinen tuki kuukaudessa on laskenut kaikissa tuloluokissa vuodesta 2019 vuoteen 2021. Vuonna 2021 keskimääräinen tuki kuukaudessa oli noin 594 euroa, jos tuen perusteena

oleva ansio oli alle 1000 euroa kuukaudessa. Ne, joiden tuen perusteena oleva ansio oli 1000-2000 euroa, saivat tukea keskimäärin 937 euroa kuukaudessa.

Tuen perusteena oleva ansio	2019	2020	2021
0-1000€	615	609	594
1000-2000€	991	987	937
2000-3000€	1 294	1 291	1 205
3000-4000€	1 562	1 551	1 403
4000-5000€	1 761	1 749	1 605
yli 5000€	2 131	2 105	1 980

Taulukko 24. Palkansaajan keskimääräinen tuki kuukaudessa tuen perusteena olevan ansion mukaan. Lähde: Työllisyysrahasto

Aikuiskoulutustuen saajista yli puolet oli aiemmin suorittanut korkeakoulututkinnon. Noin 47 prosenttia oli suorittanut toisen asteen tutkinnon ja alle 2 prosentilla ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa. Palkansaajan saama keskimääräinen tuki kuukaudessa oli sitä korkeampi, mitä korkeampi henkilön pohjakoulutus oli.

Kuvio 52. Tuensaajat opintoja edeltäneen koulutustason mukaan. Lähde: Työllisyysrahasto

Palkansaajien keskimääräinen tuki/kk	2019	2020	2021
Korkeakoulu	1 503	1 500	1 392
Toinen aste	1 309	1 316	1 242
Peruskoulu	1 288	1 298	1 229

Taulukko 25. Palkansaajan keskimääräinen tuki kuukaudessa opintoja edeltäneen koulutustason mukaan. Lähde: Työllisyysrahasto

4.3.3 Työttömyysetuudet osaamisen kehittämiseen

Työttömyyskassat ja Kela maksoivat vuonna 2021 työttömyysturvaa yhteensä 4 637 miljoonaa euroa. Työttömyyskassojen eli ansioturvan osuus tästä oli 2 457 miljoonaa euroa ja Kelan eli perusturvan osuus 2 153 miljoonaa euroa.

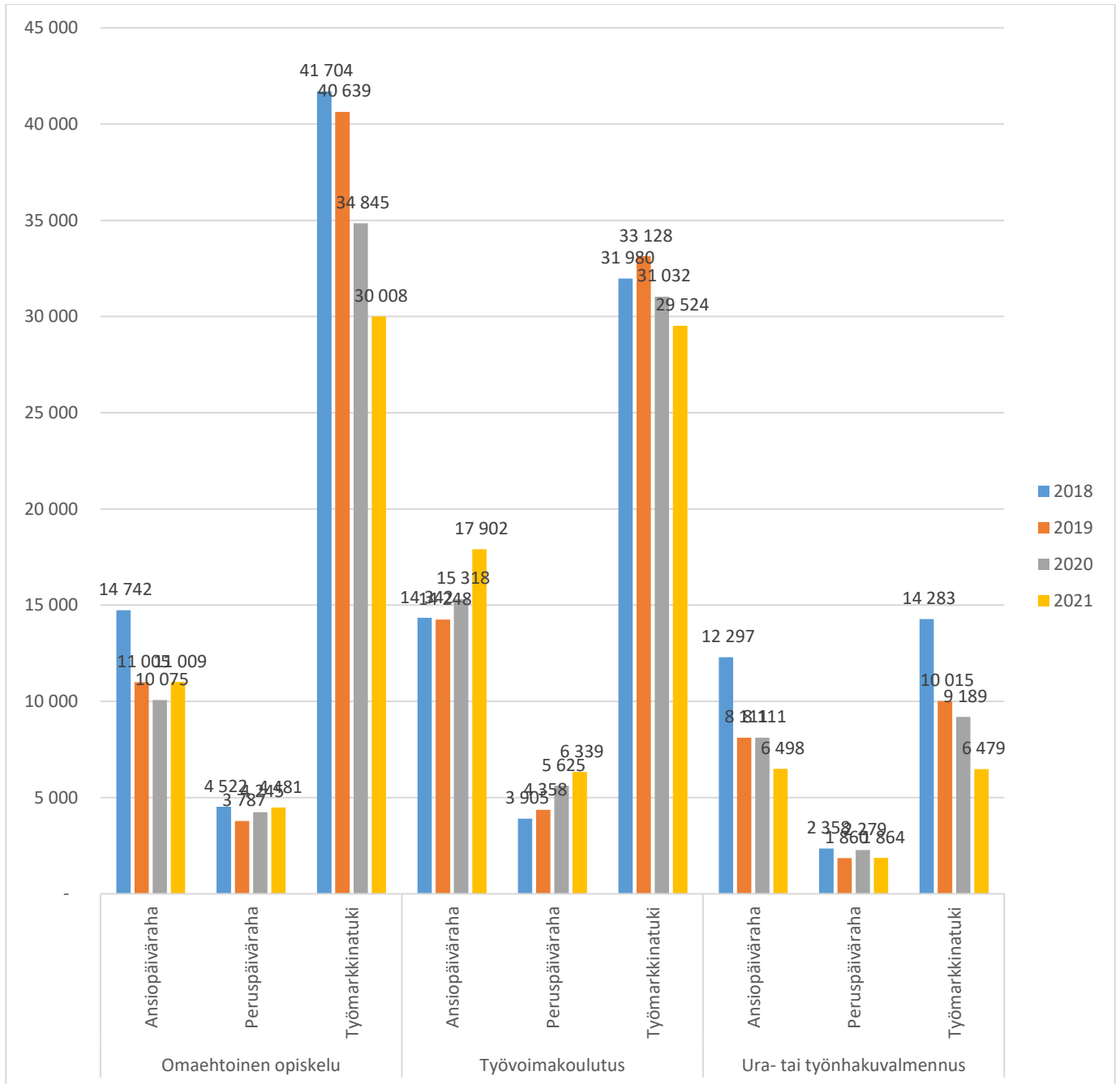
Työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja ura- tai työnhakuvalmennus ajalta työttömyysetuuksia maksettiin vuonna 2021 yhteensä 582 miljoonaa euroa. Työvoimakoulutuksen ja omaehtoisen koulutuksen ajalta maksettujen työttömyysetuuksien osuus oli siten noin 13 prosenttia kaikista maksetuista työttömyysetuuksista. Työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja ura- tai työnhakuvalmennuksen ajalta maksetuista työttömyysetuuksista ansiopäivärahan osuus oli 218 miljoonaa euroa, peruspäivärahan osuus 47 miljoonaa euroa ja työmarkkinatuen osuus oli 317 miljoonaa euroa. Työvoimakoulutuksen ajalta maksettiin työttömyysetuuksia yhteensä 277 miljoonaa euroa, omaehtoisen opiskelun ajalta yhteensä 294 miljoonaa euroa ja ura- ja työnhakuvalmennuksen ajalta 11 miljoonaa euroa.

Vuoden 2021 lopussa työttömyysetuuksien saajia oli yhteensä 328 174 henkilöä, mikä oli 9,9 % Suomen 17–64-vuotiaasta väestöstä. Koko vuoden aikana ansiopäivärahan saajia oli 335 048, joista 35 409 (11 %) sai työttömyysetuutta työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja ura- tai työnhakuvalmennus ajalta. Koko vuoden aikana peruspäivärahan saajia oli 94 356, joista 12 684 (13 %) sai työttömyysetuutta työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja ura- tai työnhakuvalmennus ajalta. Työmarkkinatuen saajia oli koko vuoden aikana yhteensä 273 857, joista 66 011 (24 %) sai työttömyysetuutta työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja ura- tai työnhakuvalmennus ajalta.

	Saajat	Päivät yhteensä, tuhatta kappaletta	Päivä/saaja	Maksettu yhteensä, 1000 €
Omaehtoinen opiskelu	45 498	6066	380	293 613
Ansiopäiväraha	11 009	1359	123	100 223
Peruspäiväraha	4 481	529	118	20 760
Työmarkkinatuki	30 008	4178	139	172 630
Työvoimakoulutus	53 765	4755	254	277 474
Ansiopäiväraha	17 902	1295	72	111 935
Peruspäiväraha	6 339	527	83	25 364
Työmarkkinatuki	29 524	2933	99	140 175
Ura- tai työnhakuvalmennus	14 841	180	36	11 062
Ansiopäiväraha	6 498	73	11	6 065
Peruspäiväraha	1 864	23	12	1 094
Työmarkkinatuki	6 479	84	13	3 903
Kaikki yhteensä	114 104	11001	670	582 149

Taulukko 26. Ansiopäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki työllistymistä edistävien ja osaamista kehittävien palvelujen ajalta omaehtoisessa opiskelussa, työvoimakoulutuksessa ja ura- ja työnhakuvalmennuksessa vuonna 2021, tuen saajat, päivät, päivä/saaja ja maksetut määrät. Lähde: Tilasto Suomen työttömyysturvasta, Kela

Omaehtoiseen opiskeluun työttömyysetuutta saavien määrä on trendinomaisesti laskenut vuodesta 2018 vuoteen 2021 kaikissa etuusluokissa, mutta erityisesti työmarkkinatukea saavissa. Myös ura- ja työnhakuvalmennukseen työttömyysetuuttasaaneiden lukumäärä on laskenut selvästi. Työvoimakoulutukseen työttömyysetuutta saaneiden määrä on kasvanut ansio- ja peruspäivärahaa saavissa, mutta laskenut työmarkkinatukea saavissa.

Kuvio 53. Ansiopäivärahan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajat työllistymistä edistävien ja osaamista kehittävien palvelujen ajalta omaehtoisessa opiskelussa, työvoimakoulutuksessa ja ura- ja työnhakuvalmennuksessa vuonna 2021. Lähde: Tilasto Suomen työttömyysturvasta, Kela

Jatkovalmistelu ja kehittämistyö

Osaaminen ja motivaatio

Nykyiset tiedonkeruun työikäisten osaamisesta ovat varsin rajallisia, sillä osaamisesta ei ole Suomessa olemassa muita koko väestön koskevia tutkimuksia tai tiedonkeruita kuin edellä esitetty PIAAC. Parlamentaarinen ryhmä on korostanut, että osaamisen mittaaminen koulutustason lisäksi olisi erittäin tärkeää ja sen toiveena on ollut, että osaamista voitaisiin jatkossa mitata ja seurata nykyistä paremmin ja useammin.

Yhtenä ratkaisuna osaamisen kehittymisen seurantaan voisi tulevaisuudessa olla yhteisiin digitaalisiin tietovarantoihin kertyvän aineiston hyödyntäminen. Jos osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan tavoitteiden mukaisesti nykyistä laajemmin ja tiedot tallennetaan yhteisiin digitaalisiin tietovarantoihin, voidaan osaamisen kehittymistä arvioida esimerkiksi datalouhinnan avulla. Tämä edellyttää, että jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus kehittyy tavoitteiden mukaisesti ja yhteiset osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen digitaaliset välineet otetaan laajasti käyttöön kattaen ison osan työikäisestä väestöstä.

Tietovarantojen laajentamista on jo nyt aloitettu. Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa (Koski-tietovaranto) laajennettiin 1.8.2021 alkaen niin, että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien on mahdollista tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja tietovarantoon. Tallentaminen edellyttää opiskelijan suostumusta. Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjien on tallennettava tietovarantoon tiedot oppivelvollisille kansanopistossa järjestetystä koulutuksesta, jossa aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettua koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia.

Vuoden 2023 alusta valtakunnallisia tietovarantoja laajennetaan niin, että Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamat vapaan sivistystyön koulutukset tulee tallentaa Koski-tietovarantoon. Lisäksi muut kuin säännellyt koulutukset tulee tallentaa uuteen Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteriin, joka hyödyntää Koski-palvelun teknistä toteutusta. Samassa yhteydessä tehdään mahdolliseksi taiteen perusopetuksen suoritustietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon.

Parlamentaarinen ryhmä on pitänyt tärkeänä myös, että osana jatkuvan oppimisen uudistusta seurataan työikäisten motivaatiota kouluttautua. Vielä selvitettävänä on, voidaanko motivaatiota, koulutustarvetta, koulutusaikomuksia ja osallistumisen esteitä tulevaisuudessa seurata useammin kuin viiden vuoden välein Tilastokeskuksen aikuiskoulutustutkimuksessa.

Kohtaanto

Parlamentaarinen ryhmä on pitänyt työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa tärkeänä näkökulmana. Alueellista tietoa kohtaantohaasteista tullaan saamaan ammattibarometrin kehittämistyön jälkeen, jota

tehdään parhaillaan. Tarkoituksena on, että ammattibarometrin uudistamiseksi asetettu työryhmän työ valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Työssä tapahtuvan oppimisen ilmiön tarkempi arviointi

Parlamentaarisen ryhmän palautteissa tuotiin myös esiin, että nykyiset tiedonkeruut painottuvat liikaa koulutukseen ja opiskeluun osallistumiseen, eikä työssä tapahtuvaa osaamisen kehittymistä ja vaikuttavuutta tai yritysten näkökulmaa arvioida riittävästi.

Nykyiset tiedonkeruut jatkuvasta oppimisesta yritysten näkökulmasta ovat rajallisia ja koko yritys- ja työnantajakenttää kattavia tiedonkeruita osaamisen kehittämistä ei ole saatavilla. Parlamentaarisen uudistusryhmän toiveena on ollut, että osaamisen kehittymistä ja jatkuvan oppimisen vaikuttavuutta yritysten näkökulmasta voitaisiin jatkossa mitata ja seurata nykyistä paremmin.

Uudistuksen jatkovalmisteluun jää, miten olemassa olevia tiedonkeruita voitaisiin kehittää työelämän, yritysten ja muiden työnantajien näkökulmasta. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen yrittäjät tulevat selvittämään, voidaanko PK-yritysbarometriin lisätä teemakohtaisesti kysymyksiä osaamisen kehittämistä. Lisäksi yhtenä ratkaisuna voi tulevaisuudessa olla edellä mainittu yhteisiin digitaalisiin tietovarantoihin kertyvän aineiston hyödyntäminen.

Räätälöityjen koulutustuotteiden tarjonta

Lyhytkestoista ei-tutkintoon johtavaa koulutusta tarjoavat monet erilaiset koulutuksen tarjoajat ja kouluttajat. Osa koulutuksesta rahoitetaan kokonaan tai osittain julkisin varoin, osa taas on liiketaloudellisesti toteutettua. Koulutuksen toteuttamisen kustannuksia katetaan julkisin varoin, työnantajien kustannuksella sekä yksilöiden omilla varoilla.

Vuoden 2022 päivityksessä indikaattorin 1.2.3 tausta-aineistossa on mukana ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen lyhytkestoinen tarjonta. Korkeakouluilla mukana on myös muu täydennyskoulutus, jota rahoitetaan liiketaloudellisin perustein. Kaikki korkeakoulut eivät kuitenkaan tallenna tietoa Virta-tietovarantoon tai ne harjoittavat liiketoimintaa erillisen yhtiön kautta, joten tiedot eivät anna täydellistä kuvaa

Vuoden 2021 loppupuolella toimintansa aloittaneen Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävänä on erityisesti työssä oleville ja työvoiman ulkopuolella oleville suunnatun ja muuta julkisesti tuettua koulutustarjontaa täydentävän koulutuksen ja muiden osaamispalveluiden rahoittaminen. Rahoitustoiminta alkoi vuonna 2022 ja tietoja tullaan saamaan valtakunnallisiin tietovarantoihin vuoden 2023 aikana. Tämän jälkeen tietoa näihin koulutuksiin osallistuneista tullaan saamaan, kun tietovarantoja laajennetaan ”Osaaminen ja motivaatio” –luvussa esitetyn mukaisesti.

Syyskuussa 2022 Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa julkaistiin raportti *Jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinat Suomessa: Markkinan kokonaiskuvan hahmottelua*⁷. Raportissa todetaan, että tarkkaa tietoa koulutusmarkkinan koosta on mahdoton esittää nykyisillä tiedoilla. Selvityksessä kerättyjen tietojen pohjalta koulutusmarkkinoiden koko on pienimmillään muutaman sadan miljoonan euron suuruinen ja suurimmillaan 1–1,5 miljardia euroa. Mikäli markkinaehtoisesti järjestettyä koulutusta haluttaisiin seurata tarkemmin, tulisi sitä varten kehittää systemaattinen tiedonkeruu tai alalla toimijoiden järjestäytymistä. Julkisen koulutusjärjestelmän toimijoiden (ml. tytäryhtiöiden) harjoittaman liiketoiminnan tiedonkeruuta voitaisiin myös parantaa.

Nopeavaikutteisten toimien vaikuttavuus

Jatkuvan oppimisen nopeavaikutteisista toimista on käynnissä valtioneuvoston rahoittama tutkimus- ja selvityshanke, jossa perehdytään työllisyyden tukemiseksi käynnistettyihin jatkuvan oppimisen nopeavaikutteisiin toimiin ja selvitetään uusien toimenpiteiden vaikuttavuutta (JOUSTE-hanke). Tavoitteena on kehittää seurantajärjestelmä, jolla toimintaa voidaan määrällisesti ja laadullisesti seurata. Selvitystoiminnan raportti tullaan julkaisemaan tammikuussa 2022.

⁷ Siltanen, Kirsi; Koramo, Marika; Majalahti, Eeva; Sillanpää, Keimo; Ålander, Tommi; Nyman, Juho; Varmola, Tapio; Erkkilä, Kristiina; Ranta, Tommi (2022). *Jatkuvan oppimisen koulutusmarkkinat Suomessa: Markkinan kokonaiskuvan hahmottelua*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-471-2>